

II. Становища и възражения постъпили по време на общественото обсъждане или в 3 дневния срок след общественото обсъждане (съгласно чл. 97, ал. 6 на ЗООС)

Таблица 2. Становище по постъпилите становища и възражения след проведената среща за обществено обсъждане

Възражение и въпроси от Стоянка Димитрова - ВХ.№РД-9400-С-137/14.05.2025 г.	Становище
Адресирано до Възложител, областен управител на област Варна и директора на РИОСВ-Варна Уважаеми дами и господа, В определения 3-дневен срок, от датата на проведеното обществено обсъждане на ДОВОС и ДОСВ, изпращам своето възражение, в качеството ми на пряко засегнато лице от настоящото инвестиционно предложение на Добротич Уинд АД. На първо място, държа да отбележа, че общественото обсъждане премина при извънредно високо напрежение, което бе предизвикано лично от водещата адв. Тихчева, която обяви, че за двата доклада ДОВОС (723 стр.) и ДОСВ (723 стр.) е определено време за задаване на въпроси общо един час, с допълнително условие по един въпрос на човек. Последното представлява психологическа атака, която цели смут и претупване на процедурата от една страна, а от друга представлява провокация и нагнетяване на напрежение. 1. Каква беше целта на този разигран сценарий?	Общественото обсъждане на доклада по ОВОС е надлежно организирано, съгласно изискванията на нормативната уредба – Закон за опазване на околната среда (ЗООС) и Наредба за условията и реда за извършване на оценка на въздействието върху околната среда (Наредба ОВОС) при спазване на реда в следните разпоредби: В изпълнение на чл. 97, ал. 2 на ЗООС и чл. 17, ал. 1 от Наредбата за ОВОС, Възложителят е представил по един екземпляр от доклада за ОВОС с всички приложения към него на определените органи по чл. 16 от Наредбата и съгласно указаното в раздел III на писмо с Изх.№ 26-00-4102/А159 от 13.03.2025 г. на РИОСВ-гр. Варна (компетентен орган по процедурата) заедно с писмено искане по чл. 97, ал. 2 на ЗООС с предложение за място, дата и час на срещите за обществено обсъждане, мястото за обществен достъп до документацията и за изразяване на становища В деня на обсъждането интересът беше изключително висок, а залата – изпълнена до краен предел. За да бъде осигурена равнопоставеност на всички присъстващи, представителя на възложителя – адв. Тихчева, направи организационно уточнение, че времето за въпроси е ограничено, за да се даде възможност на възможно най-много граждани да се изкажат. Това е стандартна практика при обществени обсъждания с голям брой участници. Категорично отхвърляме внушенията за „психологическа атака“ или „режисиран сценарий“. Няма място за такива квалификации в рамките на законосъобразно организирана процедура
2. Като част от Европейския зелен пакт в съобщението на Комисията от 20 май 2020 г., озаглавено „Стратегия на ЕС за биологичното разнообразие за 2030 г. – Да осигурим полагащото се място на природата в нашия живот“, се определя стратегията на ЕС и за биологичното разнообразие с цел за постигане до 2030 г. и хоризонт 2050 г. Част от Европейския зелен пакт включва приетият на 24 юни 2024 г. Регламент за възстановяването на	Процедурата по ОВОС е нормативно определена, като в нея изрично внимание е отделено именно на вземането предвид на мнението на заинтересованата общественост. В тази връзка, на отделните етапи на процедурата е предвидена нормативна възможност

природата. Съгласно този регламент, възстановяването на екосистемите може да допринесе значително за поддържането, управлението и развитието на естествените поглъщатели на въглероден диоксид и за насърчаването на биологичното разнообразие успоредно с борбата с изменението на климата. Както се посочва в съобщението на Комисията от 23 март 2022 г., озаглавено „Гарантиране на продоволствената сигурност и повишаване на гъвкавостта на продоволствените системи“, геополитическите събития допълнително подчертаха необходимостта от гарантиране на устойчивостта на продоволствените системи. Данните показват, че възстановяването на агроекосистемите има положително въздействие в дългосрочен план върху производството на храни и че възстановяването на природата действа като гарант за дългосрочната устойчивост и издръжливост на Съюза. Почвите са неразделна част от сухоземните екосистеми. В съобщението на Комисията от 17 ноември 2021 г., озаглавено „Стратегия на ЕС за почвите за 2030 г. – Извличане на ползите от здравите почви за хората, храните, природата и климата“, се подчертава необходимостта от възстановяване на увредените почви и подобряване на биологичното разнообразие на почвите. Как разбират експертите разработили Доклада за ОВОС смисъла на Европейския зелен пакт, който изрично изисква мнението на засегнатата общественост да бъде изцяло взето под внимание при вземане на решение за изграждане на електроцентрали за добив на енергия от ВИ и е пряко свързана с опазването на околната среда и подобряване на качеството на живот?	именно за изразяване на мненията на обществеността, в т.ч. възражения. Всички получени възражения в периода преди внасяне на Докладите за ОВОС и ОСВ за оценяване на качеството им, са съобразени и мотивирано отразени в докладите. Всички получени становища и възражения по време на обществения достъп до Докладите за ОВОС и ОСВ, общественото обсъждане и в определения от възложителя допълнителен три-дневен срок след датата на провеждане на общественото обсъждане, са разгледани от колектива независими експерти, като по тях е изразено мотивирано настоящото становище. В тази връзка, мнението на засегнатата общественост е изцяло взето предвид в рамките на процедурата по ОВОС.
3. Всички тези електроцентрали са пряко свързани с цели, които преследват по- добро бъдеще за всички ни, без определени области да се превръщат в „съпътстваща щета“. Моля обяснете на засегнатото население от Община Вълчи дол как избрахте конкретната община за позициониране на инвестиционното си намерение и в конкретния мащаб, защото само ветрови ресурс с математически изчисления не е достатъчен аргумент?	Отговор на въпроса е представен изчерпателно в Доклада за ОВОС, като изборът на местоположението на първо място е съобразен именно с данните за ветровия ресурс в района. Районът е сред най-подходящите в страната за производство на електроенергия от вятър, като изборът му е основан на анализ на всички налични данни – измервания, модели и реална работа на съществуващи паркове. Тези анализи представляват търговска тайна и ноу-хау на инвеститора, за чието натрупване е вложено значително време и експертен ресурс. Съществен аргумент е също така фактът, че в избрания район природната среда вече е значително повлияна от човешка дейност –включително земеделие, инфраструктура и други видове ползване на земята. Това прави зоната по-малко чувствителна към ново строителство и позволява интегриране на енергийната инфраструктура с минимално въздействие върху местните екосистеми. • Проектът е структуриран така, че да отговаря на принципите на устойчивото развитие, без която и да е община или населено място да бъде разглеждано като „съпътстваща щета“. Напротив – ангажиментът на инвеститора е за дългосрочно партньорство с местните общности.

4. Възразявам срещу дискриминационното отношение, което се прилага към нас – българските граждани, в качеството ни на пряко засегнати от ИП на Добротич Уинд АД. На стр. 396 от Доклада за ОВОС става ясно, че има имот на още по-малко разстояние, едва 447 м. Последното означава, че всички вредни въздействия, които са описани в научните доклади ще сполетят мен и моите съседи веднага, след изграждане и пускане на вятърния парк в действие. В същото време, съм запозната, че в Доклада за ОВОС на ВЕП „Атлас“ с възложител: “В-РИДИУМ АТЛАС ЕНЕРДЖИ” ООД и с постановена също положителна оценка от директора на РИОСВ-Варна, екипът разработил доклада при същата ситуация и особеност на имоти предвидени за инсталирани на ветрогенератори, които са на разстояние под 500 м. от населените места изрично посочва, че се изключват от инвестиционното предложение на ветроенергийния парк. 5. Защо сме третирани по различен начин ние - засегнатите хора от ИП на Добротич Уинд и ни поставяте в риск? 6. На какво основание, след като възложителя е запознат с особеностите на населеното място, нарушава действащата нормативна уредба, която не е дала определение за населено място, а тълкуването ѝ обхваща и урбанизираните територии?	В т. 3.11 на ДОВОС са представени Таблица 3.11-1 с разстояния от ветрогенераторите и подстанциите и най-близките граници на имотите, в които са предвидени до <u>регулационните граници</u> на най-близките населени места, тъй като територията на населеното място се определя от регулационната му граница. След посочената таблица, на Фиг. 3.11-1а е визуализирано разстоянието от ветрогенераторите до регулационните граници, а на Фиг. 3.11-1б – разстоянието от най-близката имотна граница на имот с ВГ до регулацията на населеното място, в т.ч. са очертани буферите с радиус 500 м. Видно от тази информация, <u>нормативното отстояние от 500 м до населено място е спазено.</u> Конкретно по отношение на ВГ № 48 в ДОВОС е представена Фиг. 3.11-2 с нанесени отстояния от проектния ветрогенератор до въпросните сгради, най-близката от които отстои на 447 м от ВГ. Оценката на въздействието върху околната среда, в частност по отношение на шум (съгл. извършеното моделиране), и съответно върху човешкото здраве, не показва превишение на нормите за шум, нито на други действащи норми и стандарти. По тази причина, предвид спазване на действащите норми на законодателството по околна среда и човешко здраве, няма причина експертите да предложат отпадане на конкретния ВГ.
7. На какво основание за втори път адв. Тихчева, в качеството си на представител на възложителя Добротич Уинд АД обявява по най-безцеремонен начин, че домът ми подлежи на събаряне, след като точно заради нейното твърдение има определение на Административен съд Варна, което постановява точно обратното?	Отстоянието от населени места е въпрос, който се разглежда в рамките на устройствените процедури, съгласно приложимото законодателство и административен ред. Определянето на границите на населените места е в компетентността на съответните общински и административни органи, а не в процедурата по ОВОС. От страна на „Добротич Уинд“ АД не е правено официално изявление, че конкретен частен имот подлежи на събаряне. Нямаме информация за цитирания съдебен акт на Административен съд Варна.
8. Пречи ли ви засегнатото население, че по толкова арогантен начин демонстрирате надмощие, пресирате и ограничавате правата ни, които са гарантирани от чл. 1, т.1 на Закона за опазване на околната среда, цитирам: <i>„Чл. 1. Този закон урежда обществените отношения, свързани със: 1. опазването на околната среда за сегашните и бъдещите поколения и защитата на здравето на хората;</i>	8. Относно изразените опасения за евентуални рискове за здравето и живота на жителите след реализацията на проекта, бихме искали да подчертаем, че именно процедурата по ОВОС е предвиденият от закона инструмент, чрез който се гарантира, че едно инвестиционно предложение няма да доведе до

2. съхраняването на биологичното разнообразие в съответствие с природната биогеографска характеристика на страната;

3. опазването и ползването на компонентите на околната среда;“

За всички ни е ясно, че след изграждане и пускане на вятърната електроцентрала ситуирана по този начин, мащаб и мощност, ще трябва да напуснем домовете си, ако искаме да останем живи. Последното не е необоснован страх, а напълно реална ситуация, случила се на хиляди хора по цял свят озовали се в същата ситуация.

Обръщам внимание, че проблемът с Доклада за ОВОС на Добротич Уинд АД е, че фирмата, която е изработила заданието, а след това и доклада за ОВОС на „Добротич Уинд“ АД, е ползвала извадка от Общия устройствен план на Община Ветрино, вижте Фигура 1.2.1-5. На стр. 35 от Доклада за ОВОС. Последното е странно, при положение, че по-голямата част ветрогенераторите се предвижда да бъдат инсталирани в землището на Община Вълчи Дол, а в нашата община има известни специфики в урбанизираните територии на общината.

Защо, при условие, че на този пропуск ви беше обърнато внимание още през м.04.2024 г. оставихте отново информация от ОУП на Ветрино, касаеща засегнати територии на община Вълчи дол?

Нещо повече, на 10.04.2025 г. на електронната страница на Община Вълчи дол се появи съобщение за насрочено Обществено обсъждане на Доклада за ОВОС, от което става ясно, че Добротич Уинд АД отново променя обхвата на инвестиционното си предложение, като от предложението отпадат 8 броя ветрогенератори, засягащи територията на Община Ветрино¹.

Цитирам публикуваното съобщение за промяна:

„Да се вземе под внимание, че след входиране от страна на „Добротич уинд“ АД на уведомление с вх.№ 26-00-4102/А160/02.04.2025г. в РИОСВ Варна, с което на база ясно формулирана обосновка се изисква намаляване на обхвата на инвестиционното намерение с отпадането на 8 бр. вятърни генератора попадащи в Община Ветрино, същото е възприето от РИОСВ Варна и с тяхно писмо изх.№ 26-00- 4102/А161/04.04.2025г. са дадени нови указания за провеждането на обществените обсъждания спрямо актуалния намален обхват с община Вълчи дол и селата Добротич, Михалич, Калоян, Изворник, Искър и Есеница.“

Във връзка с горното, Ви уведомявам, **че съм възразила срещу провеждане на насроченото обществено обсъждане за 12.05.2025 г.** в гр. Вълчи дол, обявена по следния начин:

Срещата за обществено обсъждане на доклада ще се проведе на:

Дата	Засегната Община/Кметство*	Място на провеждане	Начален час
12.05.2025 г.	гр. Вълчи дол и селата Добротич, Михалич, Калоян, Изворник, Искър и Есеница	гр. Вълчи дол, пл. Христо Ботев №5 Зрителна зала - Културен дом	10:30

*Съгласно писмо с изх.№ 26-00-4102/А161/04.04.2025 г. на РИОСВ Варна

9. Какви аргументи изтъкна фирмата Добротич Уинд АД, за да отпаднат 8 ветрогенератора, **а да не отпадне този предвиден под №48?**

недопустими въздействия върху околната среда и човешкото здраве.

Оценката на въздействието върху околната среда е процес, чрез който се осигурява високо равнище на защита на околната среда и на човешкото здраве чрез предотвратяване, намаляване и, доколкото е възможно, отстраняване на въздействията върху околната среда в ранна фаза на планиране и вземане на решения.

Процедурата по ОВОС се провежда преди разрешаване на реализацията на инвестиционно предложение и включва изготвяне на доклад с оценка на значимостта на въздействията и възможностите за тяхното предотвратяване или смекчаване.

В този смисъл, процедурата по ОВОС не само не подценява рисковете, а напротив – именно чрез нея се идентифицират, анализират и оценяват по подходящ начин всички потенциални въздействия, включително върху човешкото здраве. Докладът за ОВОС за настоящото инвестиционно предложение включва задълбочен анализ, изготвен от експерти с дългогодишен опит и прилагане на утвърдени научни методики. Оценката показва, че няма основания да се очаква въздействие, което да застрашава живота и здравето на хората или да налага промяна в начина им на живот.

Също така, няма регистрирани случаи, в които законно изградена вятърна електроцентрала, преминала през процедура по Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), да е наложила евакуация на население или напускане на домове.

По отношение на използваната планова информация: вярно е, че в доклада се използва извадка от действащия Общ устройствен план (ОУП) на Община Ветрино. Причината е, че към момента на разработване на документа Община Ветрино разполага с действащ ОУП, докато Община Вълчи дол не разполага с приет Общ устройствен план. Именно поради тази причина за

¹ <https://www.valchidol.bg/index.php/obavlenia?view=article&id=701&catid=20>

Считам, че след като се допуска изменение на инвестиционно предложение в хода на процедура за обществено обсъждане, следва процедурата да бъде прекратена поради факта, че Докладът за ОВОС не отговаря на действащата нормативна уредба. Не са проучени детайлно начините на земеползване на всичките шест засегнати населени места и няма гаранция, че не са налице други жилищни и стопански постройки в същата ситуация. Ползването на информация от Общ устройствен план на друга община не гарантира адекватна оценка на здравните рискове за населението от настоящите засегнати населени места и община. При условие, че Община Ветрино не е засегната община, считано от 02.04.2025 г. защо процедурата продължава, след като касае съществено изменение? 10. Как да сме сигурни, че това не е пореден трик/манипулация и в бъдеще няма да процедираме етап 2 за територията на Община Ветрино? 11. Наясно ли сте, че процедиране на етапи е незаконно? Ключов момент по отношение на липсата на действащ Общ устройствен план е фактът, че с прилагането на ПМС 216 от 1961 година от урегулираните територии на общината са изведени цели квартали. Въпросното ПМС 216 от 1961 г. е отменено с §32, т.1 пт ПМС 37/1990 г., но изведените жилищни зони не са възстановени по служебен път в рамките на Урегулираните територии на населените места. По време на общественото обсъждане водещата излъга, като обяви, че имало засегнат само 1 имот, който бил извън регулацията на село Михалич.	графична и аналитична база е използвана достъпната, одобрена планова документация за съседната община, част от която бе включена в първоначалния териториален обхват на инвестиционното предложение. Важно е да се отбележи, че докладът за ОВОС обхваща инвестиционното предложение в неговата първоначална цялост, включително и частите от проекта, които впоследствие отпаднаха (8 броя ветрогенератори в землището на Община Ветрино). Всички специфики на урбанизираните територии в землището на Община Вълчи дол са анализирани по наличните кадастрални и устройствено-планови данни, с оглед липсата на действащ ОУП към момента. 9. Промени в инвестиционно предложение по време на текуща процедура по ОВОС са допустими, ако се обосноват, документират и не водят до съществени нови въздействия върху околната среда. В конкретния случай, с отпадането на 8 ВГ, въздействията от ИП се редуцират по обхват и интензитет, поради което промяната не води до съществени нови въздействия върху околната среда и е допустима в рамките на текущата процедура по ОВОС, потвърдено и от компетентния орган РИОСВ-Варна. 10. С уведомлението за инвестиционно предложение възложителят е декларирал разглеждане на възможността за развитие на проект с общ капацитет, надвишаващ 70 ветрогенератора. В хода на предпроектните проучвания и консултации е извършена оптимизация на разположението и мащаба на проекта, като в окончателния вариант се предвижда значително намаляване на броя на съоръженията, включително пълно отпадане на разположените в територията на Община Ветрино. Това не представлява разделяне на проекта, а е резултат от доброволен ангажимент на възложителя за намаляване на въздействието и съобразяване с пространствените и социални ограничения. В случай на бъдещо инвестиционно намерение в нов обхват или територия, същото ще подлежи на регламентирани процедури по ЗООС и ЗБР.
--	---

	11. Възложителят е напълно наясно, че формалното разделяне на проект с цел избягване на ОВОС е недопустимо и в несъответствие с принципите на Директива 2011/92/ЕС. Именно поради това, настоящото инвестиционно предложение обхваща пълния териториален и функционален обхват на проекта. Всички отпаднали елементи са трайно изключени от него, а не с цел последващо реализиране. В случай на ново инвестиционно намерение в бъдеще, то ще бъде предмет на самостоятелна процедура, при пълно съответствие със законовите изисквания. Проектът на Добротич Уинд АД се процедира прозрачно, в пълно съответствие със законодателството, без разделяне на етапи и с реално редуциран обхват. Твърденията за фиктивност, манипулация и нарушение на граждански права не отговарят на обективните факти и приложимото право.
12. По каква причина се изричат публично лъжи и как да вярваме на останалото в Доклада за ОВОС? В засегнатото село Михалич има действаща детска градина, действащо училище, читалище – обекти подлежащи на здравна защита. Не е ясно по какъв начин е проверено земеползването за останалите 5 /пет/ засегнати населени места. При това положение, считам информацията от научния доклад на Mariana Alves- Pereira, находящ се на следния интернет адрес https://www.researchgate.net/publication/334721240 представен през 2019 г. по време на проведения в Монреал, Канада „26-ти Международен конгрес за изследвания на звук и вибрация“ за абсолютно релевантна по отношение на преценката дали да бъде положителна оценката на Доклада по ОВОС. Този доклад съдържа информация за ефективни изследвания на инфразвук, измерени в дома на семейство от Германия, който дом е в близост до вятърен парк. Докладът завършва с констатация, че при хронична експозиция на въздействие от инфразвук, <u>човешкото здраве не е предпазено, дори и да са спазени изискванията на нормативната уредба за шум</u>. Необходима е спешна преценка на законодателството относно излагане на населението на нискочестотен шум (инфразвук) от десетилетия. Нещо повече, семейството, което се е съгласило да бъде извършено замерването е предоставило домът си, който се намира на 400 м. от вятърен парк с 20 броя ветрогенератори. За да спаси децата си, семейството ги е изпратило в интернат, а родителите за да намалят вредното въздействие върху съня си, са изградили спалня-бункер в мазето. <i>Приложение 1</i> – превод на доклада – моля да се запознаете и да оцените адекватно какво ще ни причини вашият непълен и необективен Доклад за ОВОС, който улеснява прокарването на това спорно дали е законно инвестиционно намерение, защото това не е предложение, това принуда оказвана методично и стъпка по стъпка.	По отношение на здравния риск отново обръщаме внимание на т. 3.11 в Доклада за ОВОС, където са описани и показани на картен материал отстоянията от ветрогенератори и подстанции до регулационните граници на най-близките населени места, в т.ч. са описани и обектите, подлежащи на здравна защита, извън регулация. Най-близките обекти, подлежащи на здравна защита са жилищни сгради, като почти всички се намират в регулационните граници на населените места, съответно те отстоят на по-големи от посочените в таблиците и фигурите отстояния. За целите на оценката, предвид нормативно определеното изискване за отстояние на ветрогенераторите от територията на населените места, се ползват най-малките отстояния (съгласно Фигура 3.11-1б и колона № 3 на Таблица 3.11-1), с оглед спазване на принципа на превантивност и разглеждане на възможно най-неблагоприятния сценарий на въздействие върху здравно-хигиенните аспекти на средата. Изключение правят три жилищни сгради, в землището на гр. Михалич, разположени в имоти извън регулационните граници на населеното място, които са на отстояние под 500 m от границите на ПИ 48524.28.4 , в който е предвидено разполагането на ВГ48, както следва:

На следващо място – Не е публикуван списък на експертите, изготвили Доклада за ОВОС. Съгласно действието на Регламент на ЕС EU) 2016/679: Член 6 Законност на обработването, т. 1. Обработването е законно само ако и доколкото е налице поне едно от следните условия: <i>(d) обработването е необходимо за изпълнението на задача, осъществявана в обществен интерес или при упражняване на официална власт, предоставена на администратора;</i> По време на проведеното обществено обсъждане експертът по човешко здраве обясни, че съоръжения без технически характеристики, нямало да нанесат вреди на човешкото здраве при условие, че няма извършени реални изследвания на ветрогенератори, с предложените параметри. Как да вярваме на това, когато почти всички ИП за други вятърни паркове се процедират с избрани параметри и марка в конкретика? Съществуват изследвания, които доказват, че ветрогенератори от един и същ модел, марка и мощност излъчват инфразвук с различно въздействие, което са на различно разстояние от рецептора.	• жилищна сграда с идентификатор 48524.96.1, отстояща на 485 m от границата на имота на ВГ 48, и • жилищни сгради с идентификатори 48524.31.31.1 и 48524.31.31.2, отстоящи на 447 m от границата на имота на ВГ 48 – показани са на Фигура 3.11-2. Съответно, в ДОВОС е оценено въздействието върху най-близките обекти, подлежащи на здравна защита и тъй като риск за тях не се установява, то няма как да има риск и за по-отдалечени обекти като посочените детска градина, училище, читалище и т.н.
13. Как е оценен този риск в ДОВОС?	
14. Софтуерните изчисления за шумово въздействие оценени ли са спрямо ландшафта на засегнатата територия?	Да. Моделът включва пълна информация за височинност на терен, зелени и водни площи (вкл. разположение и височини), ситуация сгради, етажност, типизация.
15. Ландшафтното замърсяване като визуален ефект е оценен на 10 км, считаме, че този вид замърсяване е подценен, тъй като ветрогенераторите на Суворово се виждат на много повече от 10 км, а са с обща височина 120 м.	Въздействието върху ландшафта за етапа на експлоатация на ветроенергийния парк е оценено както следва в ДОВОС – т. 4.6.2: Аналогично на етапа на строителство, основното въздействие за етапа на експлоатация е визуалното, в резултат на значителните по размер съоръжения – вятърни генератори, които променят основните възприятия за пейзажа. На това визуално въздействие ще е изложено населението на населените места, както следва: • за населението на с. Добротич, Михалич, Калояново, Доброплодно ще са видими от 45 до 58 от вятърните генератори; • за населението на с. Момчилово, Искър и Есеница ще са видими от 30 до 45 от вятърните генератори; • за населението на селата Ветрино, Щипско, Брестак, Метличина, Караманите, Стефан Караджа, Изворник, Писарево, Тръница, Беджене, Преселка, Сечище, Ягнило, Белоградец и гр. Вълчи дол ще са видими от 5 до 30 от вятърните генератори; • за населението на населени места Бдинци, Вратарите, Войводино, Суворово, Неофит Рилски, Млада Гвардия, Красен дол, Мировци,

	Радан Войвода и Генерал Колево ще са видими от 1 до 5 вятърни генератора. Следва да се отбележи, че оценката на визуалното въздействие е с висока степен на субективност, тъй като зависи от възприятията на отделния човек, което е строго индивидуално. Местоположението на ветрогенераторите е съобразено с нормативно изискуемите отстояния от границите на населените места. Експлоатацията на вятърния парк не води до замърсяване, нито до друг вид увреждане на ландшафта, което да има потенциал да понижи неговата устойчивост или да влоши негови характеристики. Въздействието по отношение на визуалността се оценява като пряко, необратимо, локално, непрекъснато, дългосрочно, отрицателно, с ниска до средна степен и значимост, в зависимост от възприятията на отделния индивид. С настоящото становище поддържа направената в ДОВОС оценка.
Добротич Уинд АД е представил проекта си пред РИОСВ-Варна като изменение и разширение, като ползва 2 броя заповеди на Областния управител на област Варна изисквани за издаване с приложени задания за „фиктивни“ етапи, включително прозиращи обслужване на интерес, тъй като в заповедта от 23.01.2023 г. случайно е „добавен“ имот, за който Общински съвет на Вълчи дол не е гласувал разрешение по това ИП. Погазването на правата на хиляди граждани от Община Вълчи дол е нарушение на чл. 57, ал.2 от Конституцията на Република България. Приложение 1: РЪКОВОДСТВО ЗА ИНФРАЗВУК И НИСКОЧЕСТОТЕН ШУМ: ОСТАРЕЛИ И НЕПОДХОДЯЩИ МЕРКИ ЗА ЗАЩИТА НА НАСЕЛЕНИЕТО	Заповедите, с които се одобряват задания за изработване на Подробни устройствени планове (ПУП), не представляват разрешение за реализация на проект, а са административна предпоставка за започване на устройствено планиране, както е регламентирано в ЗУТ.
Възражение и въпроси от Стоянка Димитрова - ВХ.№РД-6300-14/14.05.2025 г. В определения три дневен срок от проведеното обществено обсъждане на Доклад за оценка на въздействието върху околната среда (ДОВОС) с приложенията към него, за инвестиционно предложение за „Изграждане на вятърен енергиен парк „Добротич Уинд“ състоящ се от петдесет и осем / 58 / бр. ветрогенератори, с обща инсталирана мощност до 464 MW, ведно с техническа инфраструктура – повишаващи подстанции и съоръжения за присъединяване и съхранение на електрическа енергия“ в землищата на селата Добротич, Михалич, Калоян, Изворник, Искър и Есеница, община Вълчи дол, област Варна, и селата Средно село и Момчилово, Община Ветрино, област Варна с възложител „Добротич Уинд“ АД, ЕИК: 200773401, със седалище и адрес на управление: гр. София, п.к. 1407, р-н Лозенец, бул. Джеймс Баучер № 51, ет. 16, представлявано от Севдалина Антонова Йончева - Кумитски настояваме да приемете следните въпроси, на всеки от които очакваме отговор:	Становище Обръщаме внимание на Приложение № 2 – т.8 на ДОВОС, където са изброени, съответно приложени към доклада: Получена информация по реда на ЗДОИ: а. Решение № 1476/22.05.2023 г. за предоставяне на достъп до обществена информация на НЦОЗА; б. Информация, предоставена с Решение № 6/23.05.2023 г. на директора на РЗИ-Варна; с. Информация, предоставена от БДДР (с Решение № 921/23.05.2023 г.) и БДЧР (с Решение № 19/18.05.2023 г.); д. Информация от РИОСВ-Варна, получена с Решение № 9/18.05.2023 г. и с Решение № 17/21.07.2023 г.;

1. По каква причина не е поискана информация по ЗДОИ от РИОСВ-Варна за всички инвестиционни предложения за ветрогенератори за области Варна и Добрич? Възразяваме, че ДОВОС е непълен и настояваме за допълване на доклада с тези данни. 2. По каква причина не е поискана информация по ЗДОИ за инвестиционните намерения за изграждане на фотоволтаични електроцентрали от РИОСВ – Варна, РИОСВ – Шумен и РИОСВ – Русе? Възразяваме, че ДОВОС е непълен и настояваме за допълване на доклада с тези данни.	е. Информация от РИОСВ-Русе, получена с Решение № 254/30.05.2023 г.; ф. Информация, предоставена с писмо с изх.№ 7000-3904/10.05.2023 г. на НИНКН; г. Информация, предоставена с писмо с изх.№ 327/10.05.2023 г. от НАИМ-БАН; h. Информация по реда на Закона за достъп до обществена информация, получена с Решение № 32-85 от 17.05.2023 г. на МОСВ; i. Информация по реда на Закона за достъп до обществена информация, получена с Решение № 84/22.05.2023 г. на Изпълнителна агенция по околна среда; j. Информация, получена с Решение за предоставяне на обществена информация № 8/22.05.2023 г. на Община Ветрино; к. Информация, получена с Решение за предоставяне на обществена информация № 23-544/25.05.2023 г. на Община Вълчи дол; l. Информация, предоставена с Решение № РД-249/14.07.2023 г. на Изпълнителна агенция по рибарство и аквакултури; m. Информация, предоставена с Решение от 05.07.2023 г. от Регионална дирекция по горите – Варна; n. Информация, предоставена по реда на Закона за достъп до обществена информация от Изпълнителна агенция по горите с Решение ИАГ-17572-28.07.2023 г. Предоставената информация и дадените указания в решенията по ЗДОИ са изпълнени, съответно всички налични данни са ползвани при разработването на ДОВОС и ДОСВ.
3. По наша информация са налице инвестиционни предложения за изграждане на над 1000 броя ветрогенератори в Североизточна България. Непълната информация в ДОВОС и ДОСВ показваща липса на информация по т.1 и т.2 показва непълна оценка на въздействието върху околната среда, вкл. биоразнообразието, в частност дивите птици. В ДОВОС липсва адекватна оценка на кумулативно въздействие, което е изискване както на действащото българско така и на действащото европейско екологично законодателство, налице са включително отменени решения на одобряване на доклади за ОВОС на това основание за много по-малки по мащаб инвестиционни предложения, през минали години.	Аналогично на предходния отговор, при изготвянето на докладите е ползвана цялата налична информация, изискана именно по реда на ЗДОИ, като специално внимание е обърнато на инвестиционни предложения за ветрогенератори.
4. Във връзка с представени научни доклади от ИК ЖИВА ЗЕМЯ през м.04.2024 г. (налични като приложения в допълнено Задание за ДОВОС от Март 2025 г. – Приложение №3) недвусмислено доказващи вреди върху човешкото здраве, когато ветрогенераторите са на	Извършените в ДОВОС анализи и оценки, в т.ч. математическо моделиране по утвърдени методологии, не показва превишение на норми и стандарти за опазване на околната среда и човешкото здраве в

разстояние до 2 км. от населените места, защо авторите на Доклада за ОВОС твърдят, че няма да има вреди върху човешкото здраве?	резултат на реализацията на ИП. В доклада са предвидени адекватни мерки, в съответствие с прогнозираните възможни и потенциални неблагоприятни въздействия, с което те ще бъдат допълнително минимизирани/ предотвратени.
5. Кой ще поеме отговорност, когато започнем да се разболяваме в следствие хроничното излагане на вредно въздействие, в следствие съжителстване с непроучени за вредно въздействие ветрогенератори?	Вредното въздействие се проучва именно в рамките на ДОВОС, като оценките не показват потенциал на ИП за превишение на норми и стандарти за опазване на околната среда и човешкото здраве в резултат на реализацията му. При наличие на причинно-следствена връзка между ИП и „разболяване на хората вследствие хроничното излагане на вредно въздействие“, компетентните органи имат правомощия да спрат експлоатацията на обекта и да наложат съответни санкции.
6. Какви гаранции предлага инвеститорът за компенсиране на засегнатото население, в случай че имотите се окажат негодни за живеене, без значителни рискове за здравето на засегнатите хора? Това е въпрос, свързан с раздел материални активи и е в обхвата на ДОВОС.	Гаранциите за избягване, предотвратяване, намаляване и – при възможност – пълно компенсиране на значителните неблагоприятни въздействия върху околната среда и човешкото здраве произтича от самата същност и задължителен характер на мерките, които са неразделна част от Доклада за оценка на въздействието върху околната среда (ДОВОС). В рамките на доклада тези мерки се разработват на базата на научна оценка и нормативни изисквания и обхващат всички етапи от реализацията на инвестиционното предложение. Системният подход при формулирането на мерките гарантира, че при идентифицирани рискове за компонентите на околната среда и здравето на населението ще бъдат приложени подходящи превантивни и компенсаторни действия. Освен технически и организационни решения, част от тази гаранция е и включването на програма за мониторинг, която позволява да се проследи ефектът от реализацията на проекта и своевременно да се предприемат допълнителни коригиращи действия при необходимост. В този смисъл, именно чрез интегрирането на конкретни мерки в ДОВОС – които подлежат на задължително изпълнение и контрол от компетентните органи – се осигурява ефективна защита на околната среда и правата

	на засегнатото население в хода на цялостната реализация на инвестиционното предложение. Гаранцията за защита на материалните активи и правото на обезщетение при евентуално увреждане произтича от нормативната уредба и приложимите разпоредби, съгласно които в рамките на ДОВОС задължително се оценява въздействието върху материалните активи, включително недвижими имоти, и се разработват мерки за предотвратяване, намаляване или компенсиране на установените неблагоприятни последици. При отсъствие на установени значителни въздействия в рамките на оценката, не възниква правно задължение за прилагане на компенсаторни механизми. Въпреки това, в съответствие с принципа на превенция, възложителят може да предвиди, в случай на настъпване на неблагоприятни въздействия върху частни имоти или условията за обитаване, доброволни форми на компенсация, базирани на обективна оценка от лицензиран експерт. По този начин, защитата на материалните активи е гарантирана чрез превантивните мерки, включени в ДОВОС, както и чрез правото на заинтересованите лица да търсят обезщетение по общия ред при евентуално доказано увреждане, съгласно Гражданския кодекс и други приложими закони. Тази система създава правна сигурност и възможност за адекватен отговор при неблагоприятно развитие, макар оценката да не установява такива въздействия към момента. Възложителят декларира, че при необходимост от временно ползване на частни имоти, преминаване през чужди терени за строителни или експлоатационни дейности, както и при учредяване на сервитути или други ограничени вещни права, ще спазва разпоредбите на действащото законодателство, включително Закона за устройството на територията (ЗУТ), Закона за собствеността, Закона за енергетиката и други относимо приложими нормативни актове. Тези действия са неразделна част от последващото реализиране на инвестиционния проект, чиято допустимост и
--	--

	изпълнимост се разглеждат в рамките на процедурата по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС). Като част от задълженията, произтичащи от ОВОС, възложителят поема ангажимент всички възможни въздействия, свързани с засягане на материални активи и вещни права на трети лица, да бъдат идентифицирани, оценени и – при необходимост – компенсирани чрез справедливи механизми. Учредяването на вещни права ще се извършва по доброволен път чрез договори със засегнатите собственици, а при липса на съгласие – по законоустановения ред, при гарантирано справедливо обезщетение, определено от независим оценител. Тези мерки, макар и регулирани основно от устройственото и вещното право, представляват част от обвързания ангажимент за минимизиране и компенсиране на неблагоприятни въздействия, както се изисква по ОВОС, и се включват като допълнителна гаранция за защита на правата на засегнатото население.
7. Защо не се съобразява възложителя с факта, че засегнатата общественост не е съгласна в Община Вълчи дол да се изгражда мащабна вятърна електроцентрала?	Възложителят отчита важността на общественото участие в процеса на вземане на решения и стриктно спазва нормативната рамка, регламентираща правото на засегнатата общественост да бъде информирана, да изразява становища и да участва в обществените обсъждания; същевременно, процедурата по ОВОС не е референдум и не изисква пълно съгласие, а гарантира информирано участие и отчитане на всички мнения при крайното решение, като при наличие на обосновани възражения от обществеността те задължително се анализират и отразяват в становището и впоследствие в решението на компетентния орган.
8. Защо към настоящия момент мерките заложи в ДОВОС не предвиждат инсталация на система за ранно предупреждение? В мерките е предвидено 3 години да се извърши спорадичен мониторинг, след който евентуално се предвижда инсталиране на система за ранно предупреждение. Три години е много дълъг период, след който птиците ще са избити, други ще са променили местообитанията си? Последното противоречи на Директива (ЕС) 2023/2413, която има за цел запазване на биоразнообразието и постигане на въглеродна неутралност, без да се нанасят щети на околната среда, природата и човешкото здраве.	Настоящият подход, предвиден в ДОВОС – извършване на мониторинг през първите три години от въвеждане в експлоатация и последваща преценка за необходимост от инсталиране на система за ранно предупреждение – е съобразен с принципа на адаптивно управление и предпазливост, като цели да се събере емпирична информация за реалното поведение на птиците спрямо конкретните съоръжения, терен и локални условия. Този подход (BACI – Before-After-Control-Impact) е широко приложим в международната практика при управление на екологичната несигурност. Въпреки това, възложителят е наясно с високата екологична

	чувствителност на въпроса и с целта на Директива (ЕС) 2023/2413 за опазване на биоразнообразието при енергийни проекти. В този контекст, възложителят изразява готовност да предвиди възможност за ускорено въвеждане на система за ранно предупреждение още в началния етап от експлоатацията, в случай че първоначалните наблюдения покажат завишена активност или повишен риск за птиците. По този начин ще бъде осигурен баланс между научнообоснования адаптивен подход и приоритетната защита на дивата природа в съответствие с приложимото европейско екологично законодателство. Проектът за ВЕП „Добротич Уинд“, е разработен в съответствие с националните и международни екологични стандарти и включва реалистични, приложими и ефективни мерки с цел минимизиране на въздействията върху птиците. Не приемаме, твърдението, че настоящото инвестиционно предложение, не противоречи на <i>Директива (ЕС) 2023/2413, по отношение на насърчаването на енергията от възобновяеми източници</i>, тъй като същото не подкрепено с никакви доказателства, напротив същото отговаря на най-добрите европейски пратки, за този тип обекти и не нарушава директивата. Мотивът, че не е предвидено евентуално инсталиране на система за ранно предупреждение, само по себе си не е фактор нарушаващ, хипотезите на Директива (ЕС) 2023/2413, в нейната цялост Прилагането на система за ранно предупреждение е предвидено като част от адаптивното управление, на бъдещия ветропарк и следва да бъде въведено, ако това е обосновано като целесъобразна мярка в хода на експлоатацията. Теренните проучвания, докладите по мониторинг и анализите в доклада за ОВОС показват, че рискът за птиците е нисък до умерен, тъй като ветропаркът е разположен извън ключови миграционни коридори и чувствителни местообитания. Поради това, включването на система за ранно предупреждение на този етап не е задължително, но е оставена възможността тя да бъде приложена при наличие на
--	---

	завишен риск, установен чрез препоръчания мониторинг. Внедряването на такава система, трябва да бъде обосновано на базата на конкретни и достоверни данни. Тя е ефективна главно в райони със значително висока концентрация на птици, което не е характерно за територията на проекта. Докладът за ОВОС и доклада за ОСВ предлага мониторинг като ключова мярка за управление на риска. Този подход гарантира, че решенията относно въвеждането на допълнителни мерки, като система за ранно предупреждение, ще бъдат основани на обективни данни за района на ветропарка и същите да бъдат съобразени с реалните екологични условия. Тази стратегия осигурява гъвкавост и ефективност, в управлението на възможните въздействия, като същевременно демонстрира отговорността на възложителя, към опазването на биологичното разнообразие и природната среда, и съответно прилагането на добри екологични практики, като по този начин се избягва нанасянето на значителни щети на околната среда.
9. По каква причина рискувате живота на хиляди птици, при създаден бариерен ефект от предложени ветроенергиен парк? Защо не се намали броят на турбините, така че да има действително коридори, а не само на думи?	Възложителят напълно разбира и споделя необходимостта от опазване на биоразнообразието и минимизиране на риска за прелетните и местни видове птици, като оценката на въздействието върху орнитофауната е ключов компонент от Доклада по ОВОС. В този контекст, пространственото разполагане на ветрогенераторите е изготвено въз основа на специализирани орнитологични проучвания Предвидените междугенераторни отстояния и зони с редуцирано техническо натоварване са съобразени именно с необходимостта от осигуряване на реални въздушни коридори, а не само концептуални такива. Допълнително, проектът предвижда прилагане на мерки за мониторинг и адаптивно управление, включително възможност за временно спиране на турбини при засилено движение на птици, както и последващо редуциране на капацитет, ако това се наложи. Намалването на броя турбини е разглеждано като алтернатива в рамките на ОВОС, но е приложено оптимално пространствено решение, което да съчетае

	ефективност на проекта с възможно най-нисък екологичен риск.
10. Съгласно проведено научно изследване, публикувано на 31.08.2023 г. озаглавено “Оценки на риска от пожар и мерки за противопожарна защита за вятърни турбини”, е извършен преглед на пожарите предизвикани от ветрогенератори в световен мащаб, като е доказано, че пожари, които възникват в следствие на ветрогенератори е сравнително често явление. От всички регистрирани пожари(обръщам внимание регистрирани), защото има голям брой, които просто не се регистрират, 15% са били предизвикани от ветрогенератори. Статистиката показва, че ветрогенераторите изгарят за около 2 часа. В същото време, службите за пожарна безопасност и защита на населението не разполагат с подходящи машини и оборудване за гасене на ветрогенератори поради голямата височина на кулите. Обикновено, мерките за овладяване на пожара се свеждат до ограничаване на периметъра на огнената стихия и просто наблюдават как турбината изгаря. Линк към изследването: https://pmc.ncbi.nlm.nih.gov/articles/PMC10558912/ Как ще бъде предпазено населението, включително материалните активи, както и поминъка на земеделските производители, при условие, че всички ветрогенератори се предвиждат за инсталация в обработваеми земеделски земи? 11. От същото изследване (цитирано в т.10) става ясно, че е установено разстояние от една миля на парче от острието спрямо ветрогенератора. Парчета от острието (витлото) са преминавали през покривите и стените на близки сгради в Германия. Приема се за адекватно, за осигуряване на обществената сигурност, както и поради други проблеми, включително шум и светлосенки, проблясъци, като се препоръчват минимум 2 км. разстояние между ветрогенераторите и населените места, с цел защита на гражданите и техните домове.“ Как ще коментирате разстоянията по проекта на Добротич Уинд АД между имотите, в които предвиждате ветрогенератори и засегнатите населени места, при условие, че представените по-горе данни се отнасят налична информация за ветрогенератори до 3,5 MW максимум единична мощност? 12. Съществува идентичен на описания в т.11 риск, свързан с изхвърляне на ледени късове от витлата, в случаите на обледняване. Експертите отново препоръчват за турбини до 120 м. обща височина минимум разстоянието до домовете на хората да бъде минимум 2 км. разстояние, за да бъдат предпазени активите, хората, както живота, така и здравето им? Нищо не се спомена по време на общественото обсъждане по въпроса, настояваме за отговор.	10. Съоръженията ще бъдат оборудвани със системи за техническо известяване и автоматично изключване при откриване на дим, висока температура или други рискови индикации. В допълнение, ще се осъществява инструктаж и координация с районните звена на ГДПБЗН, включително изготвяне на план за действия при аварии, в който се отчитат спецификите на местния терен, земеделската заетост и възможните рискове за имуществото и поминъка на населението. Всички изисквания относно противопожарната защита ще бъдат отразени в инвестиционния проект по ЗУТ и подлежат на задължителна съгласувателна процедура със службите за пожарна безопасност и защита на населението, съгласно чл. 161 от ЗУТ и чл. 6 от Наредба № 8121з-647. По този начин се гарантира, че проектът няма да бъде реализиран без предварителна оценка и съгласие от компетентния орган по пожарна безопасност. 11. Въпреки че изследванията посочват случаи на фрагментация на перки до една миля (~1,6 км), това са крайни и инцидентни ситуации, при по-стар тип турбини и при липса на съвременни механизми за контрол и автоматично изключване. Проектът на Добротич Уинд АД предвижда използване на модерни турбини от ново поколение с повишена конструктивна надеждност, сертифицирани по международни стандарти (например IEC 61400-1), както и вградени системи за мониторинг на вибрации, натоварвания и повреди на перките. Относно вашето основание за тревога – че цитираното научно изследване се отнася до турбини с мощност до 3,5 MW, докато по проекта се предвиждат по-големи мощности – следва да се уточни, че по-новото поколение турбини с по-висока единична мощност са оборудвани със значително по-усъвършенствани системи за структурен мониторинг, автоматично изключване и управление на натоварванията, което намалява риска от

	механична повреда и съответно - от отделяне на части, каквито са описани в публикацията.
13. Как ще коментирате, защо според Добротич Уинд, хората от засегнатите села следва да живеят в риск? При условие, че с цел предпазване и гражданска защита се препоръчват 2 км. разстояние по-горе за турбини до 3,5 MW мощност и до 120 м. обща височина, как тогава експертите са оценили риска в ДОВОС?	Анализите и оценките в ДОВОС не показват рискове за населението. В т. 1.2.1 на ДОВОС е дадена подробна информация за характеристиките и начина на работа на ветрогенераторите. В т.ч. е обърнато внимание на това, че ветрогенераторите са оборудвани със спирачни системи и системи за управление - датчици, събиращи данни за характеристиките на вятъра, генерираната енергия, вибрациите, нивото на смазочните материали, скоростта на ротора и генератора и други параметри, които се анализират от компютър. Информацията се обновява няколко пъти в минута. Благодарение на това, при риск от обледеняване, ще може да се предприемат своевременни действия за спиране работата на ветрогенераторите. В тази връзка описаните рискове са напълно предотвратими, съответно не представляват опасност. Не може автоматично да се пренася рискът от по-старо поколение или по-малки ветрогенератори (до 3,5 MW) към съвременни турбини с по-голяма единична мощност (напр. 5–6 MW), тъй като те се различават съществено по: технология на изработка и материали (повишена устойчивост на натоварвания и умора); системи за наблюдение и безопасност, включително постоянен мониторинг в реално време; автоматизирани механизми за изключване при отклонения от нормални експлоатационни параметри; инженерни стандарти (напр. IEC 61400-1), които са значително по-строги за нови модели. Следователно, макар да е наложително да се анализират доказани рискове от пожари, механични повреди или разхвърчаване на елементи от остриетата, нито статистиката, нито изводите от изследвания за по-стари и по-малки турбини могат да се прилагат директно към модерни съоръжения от ново поколение, без да се отчитат техните конструктивни и функционални подобрения. Именно затова се провежда индивидуална ОВОС за конкретния проект.
14. Прагът за добро качество на съня е 30 Db	Всички реферирани и потвърдени сериозни световни научни публикации и доклади на Световната здравна

Ефекти от нискочестотен шум от вятърни турбини върху вариабилността на сърдечната честота при здрави индивиди, публикувано през 2021 г. установява, че изследване върху 30 здрави индивиди (хора), които живеят на разстояние под 500 м. от ветрогенератори 2 MW са показали отклонения от нормите и изследването завършва, че правителството на Тайван трябва спешно да урегулира разстоянията между вятърните турбини и населените места. https://www.nature.com/articles/s41598-021-97107-8 За България, ситуацията е идентична. Липсата на нормативна уредба, която да урегулира нормативно разстояния, които да предпазват човешкото здраве достатъчно условие ли е според вас, за да ни поставяте с ситуация, която гарантирано ще ни влоши здравето? Както стана ясно от проведеното обществено обсъждане, експертите са фокусирани единствено върху спазването на нормативната уредба, без значение колко адекватно е предпазено здравето и живота на населението, гарантирано ли е ненанасяне на вреди върху околната среда и човешкото здраве?	организация потвърждават липса на негативно дългосрочно влияние върху населението живущо в близко разположени сгради до ветрогенератори в експлоатация. Като пример, Вж.: - Godono et al . (2023) Връзка между излагането на вятърни турбини и съня нарушенията на : Систематичен преглед и мета-анализ. International Journal of Hygiene and Environmental Health (Международно списание за хигиена и екологично здраве). - Международно списание за изследвания в областта на околната среда и общественото здраве (2018), Насоки на СЗО за шума в околната среда за Европейския регион: Систематичен преглед на шума в околната среда и качеството на живот, благосъстоянието и психичното здраве. По отношение на твърдението, че експертите са фокусирани единствено върху спазването на нормативната уредба, без значение колко адекватно е предпазено здравето и живота на населението, същото е изцяло невярно и необосновано. Оценките в ДОВОС са извършени както спрямо действащите норми за опазване на околната среда и човешкото здраве в страната, така и при съобразяване с информация от научни изследвания, както и при извършване на експертни прогнози, в т.ч. изготвяне на математически модели по утвърдени методики. Именно това е целта на ДОВОС като превантивна процедура по околна среда – да се оцени възможното въздействие на нещо, което не е изградено и въведено в експлоатация, за да може още на етап „проект“ да се заложат адекватни мерки за недопускане на значително въздействие върху околната среда и човешкото здраве при реализирането му.
15. Всъщност какви експерти са тогава, какви научни степени и публикации имат, каква атестация имат, тук става въпрос за нашите човешки животи, тези на родителите ни, на децата ни, домашни любимци, изобщо околна среда и биоразнообразие. Всеки експерт би се гордял да си покаже дипломата, някои си ги слагат в рамки, защо се крият зад плоски законови подложки? Настояваме да бъде оповестен публично списъка с експерти и тяхната атестация, ценз, титли, публикации, научни степени, трудове, така че да се убедим, че действително нивото им е експертно.	В изпълнение на законовите изисквания, „Добротич Уинд“ АД е сключило договори с независими експерти с доказана квалификация и дългогодишен опит в областта на екологичните оценки и проучвания. Всички експерти, работили по Доклада за ОВОС и Доклада за оценка на съвместимостта (ДОСВ), разполагат с необходимото образование, правоспособност и професионален опит, и са представили съответните

	документи пред компетентния орган – РИОСВ Варна, в съответствие с нормативните изисквания. Вярваме, че сме ангажирали висококвалифицирани специалисти, които работят съгласно най-добрите професионални и научни практики. Въпреки това, с оглед на публичния натиск, проявената агресия и отправените лични заплахи по време на общественото обсъждане, сме взели решение да не публикуваме лични данни на експертите, включително техни дипломи и научни трудове, с цел да предпазим личното им достойнство и сигурност. Категорично осъждаме всяка форма на личностна саморазправа и нападение над специалисти, работещи в рамките на закона. Подчертаваме, че вятърната енергетика е един от най-регулираните сектори и всички административни, екологични и правни изисквания по процедурата са стриктно спазени.
16. В издаденото Ръководство относно развитието на вятърната енергия и законодателството на ЕС за природата е указано следното: 5.2. Местообитания 5.2.1. Въведение Ветроенергийните разработки по правило се намират на открити места с добри вятърни ресурси. Малките и средните по размер турбини обикновено са разположени в модифицирани природни местообитания в близост до ферми, жилищни или стопански имоти. За разлика от тях мащабните ветроенергийни разработки често се разполагат в по-отдалечени и по-високи местности, по крайбрежието и в открити затревени площи; именно местообитанията в тези райони е най-вероятно да бъдат засегнати от такива разработки. Поради увеличаването на височината на вятърните турбини се наблюдава и тенденция към използване на горски земи за мащабни вятърни електрически централи. Линк към ръководството: https://op.europa.eu/bg/publication-detail/-/publication/2b08de80-5ad4-11eb-b59f-01aa75ed71a1 От цитираната извадка става ясно, че в ЕС подобни мащабни проекти за изграждане на вятърни паркове не се предвиждат в обработваеми земеделски земи и близо до фермите и домовете на хората. С какво ние – българските граждани сме по-различни от останалите европейски граждани?	Изцяло некоректно е реферирането и начина на интерпретиране на посоченото Ръководство и предвижданията на конкретното ИП – няма противоречие между цитираните текстове и ИП – текстовете не са задължаващи, тъй като описват практиката по „по правило“ и „често“. Анализите и оценките в ДОВОС и ДОСВ не показват необходимост от промяна на местоположението на елементи на ИП.
17. Какво означава за инвеститорът един човешки живот, а 10, а 100, а 1000? От обновения доклад на г-н Колин Хансен, учен в областта на акустиката от университета в Аделаида, Австралия публикуван през 2020 г. (линк до доклада: https://doi.org/10.3390/acoustics2010013	„Добротич Уинд“ АД носи отговорност към здравето и качеството на живот на хората, поради което проектът преминава през най-строгата процедура по ОВОС, включваща и оценка на акустичното въздействие. Следва обаче да уточним, че инфразвукът (звуци под 20

става ясно, че ветрогенераторите излъчват шум във всички диапазони, но най-опасното за засегнатите общности е излъчването на нискочестотните звуци от 0 до 20 Hz или така наречения инфразвук. При ветрогенератори с мощност под 3,5 MW е установено, че нискочестотният шум от ветрогенератори се разпространява до 12,8 km., а всички засегнати населени места са на разстояние от няколко стотин метра до 2 km. Много по-мощните ветрогенератори ще излъчват инфразвук, който ще направи непоносим за живот засегнатите села, а предвид късите разстояния, вредното въздействие ще се отразява и в град Вълчи дол. С какво Вашият живот, които решавате съдбата на хиляди граждани е по-ценен от нашия?	Hz) не е специфичен или изолиран само за вятърните турбини. Той е естествено присъстващо явление в околната среда, излъчван от: - морски вълни, вятър и движение на дървета в гората; - движещи се автомобили, домашни уреди като перални машини, хладилници, вентилационни системи и др. С други думи, всеки един от нас е изложен ежедневно на инфразвук, както от природни, така и от човешки източници. Научните изследвания досега не са доказали връзка между инфразвук от вятърни турбини и трайни или опасни ефекти върху здравето. Именно поради това и в международните и национални регулации няма определени нормативи за допустими нива на инфразвук, а контролът върху шума се извършва в съответствие с действащите стандарти и честоти, възприети от Световната здравна организация и националните здравни институции. Проектът „Добротич Уинд“ ще се изгражда при пълно спазване на изискванията за шум съгласно Наредба № 6 за показатели за шум в околната среда и няма да надвишава допустимите стойности, установени в българското законодателство. В доклада е заявено, че не се очаква вредно акустично въздействие върху населението, както и че влиянието на инфразвука не е доказано като опасно за здравето. В тази връзка, не съществуват европейски и национални норми за пределно допустими стойности на инфразвука. Последните признати и от Европейските институции научни изследвания и доклади потвърждават липсата на каквото и да било вредно очаквано въздействие от инфразвуковите компоненти в акустичното въздействие. Приложени някои от потвърждаващите рецензирани научни публикации, които не установяват значими въздействия от нискочестотния шум (LFN), включително инфразвук (от вятърни турбини върху човешкото здраве): a)Health effects related to wind turbine noise exposure: a systematic review, Jalali et al., Environmental Research, 2016.
---	--

	Заклучение: Няма последователни доказателства за причинно-следствена връзка между шума от вятърни турбини (включително LFN) и сериозни здравословни ефекти. / DOI:10.1016/j.envres.2016.01.014 b) Wind turbines and health: A critical review of the scientific literature, Chapman et al., Environmental Research and Public Health, 2014. Заклучение: Няма биологичен механизъм или убедителни доказателства за пряка връзка между инфразвук от вятърни турбини и здравословни проблеми. / DOI: 10.3390/ijerph110807259 c) Systematic review: exposure to wind turbine noise and health effects, Merlin et al., South Australia Health, 2013. Заклучение: Няма категорични доказателства, че шумът от турбини причинява физиологични увреждания. Психосоциалните фактори могат да играят роля. d) Audibility and effects of wind turbine noise on people, Leventhall, Noise & Health Journal, 2006. Заклучение: Инфразвукът от вятърни турбини е на ниво под прага на възприятие и не представлява здравна заплаха. PMID: 16621850 e) Wind turbine infrasound – An overlooked health hazard or evidence of no hazard?, Jakobsen, Journal of Low Frequency Noise, Vibration and Active Control, 2005 Заклучение: Инфразвукът от модерни вятърни турбини е много нисък и под нивото, което би могло да причини здравословни ефекти. DOI: 10.1260/0263092054037706 f) Няма доказателства, че инфразвукът от вятърните турбини е вреден за човешкото здраве – Science Feedback, Линк: https://science.feedback.org/review/no-evidence-show-infrasound-from-wind-turbines-harmful-human-health/ Заклучение: Проучванията, които са изложили участниците в контролирана среда на инфразвук, симулиращ този, излъчван от вятърни турбини, показва, че инфразвукът от вятърните турбини не е вреден за човешкото здраве.
--	--

	g) Други референции: 1. Turunen et al. (2021) Симптоми, интуитивно свързани с вятърни турбини и инфразвук от . Environmental Research (Изследвания на околната среда). 2. Weichenberger et al. (2017) Променена кортикална и субкортикална свързаност, дължаща се на инфразвук, подаван близо до прага на чуване - доказателства от fMRI. PLoS One. 3. Majjala et al. (2021) Annoyance, perception, and physiological effects of wind turbine infrasound. The Journal of the Acoustical Society of America. 4. Nguyen et al. (2023 г.) Чуваемост на инфразвук от вятърни паркове и амплитудно модулиран тонален шум на далечни разстояния. Applied Acoustics (Приложна акустика). 5. Ascone et al. (2021) Надлъжно, рандомизирано експериментално пилотно проучване за изследване на въздействието на въздушния инфразвук върху психичното здраве, познанието и на хората структурата на мозъка . Scientific Reports (Научни доклади). 6. Marshall et al. (2023 г.) Ефекти върху здравето от 72-часово симулиране вятърни турбини инфразвук от : Двойно слъпо рандомизирано крътосано проучване при чувствителни към шума здрави възрастни. Environmental Health Perspectives (Перспективи за здравето на околната среда). 7. Ecotièrè et al. (2022 г.) Количествена оценка на звуковото въздействие от вятърни турбини във Франция. International Journal of Environmental Research and Public Health (Международно списание за екологични изследвания и обществено здраве). 8. Godono et al. (2023) Връзка между излагането на вятърни турбини и съня нарушенията на : Систематичен преглед и мета-анализ. International Journal of Hygiene and Environmental Health (Международно списание за хигиена и екологично здраве). 9. Кричтън и Петри. (2015) Здравни оплаквания и вятърни турбини: Ефективността на обяснението на нощебо реакцията за намаляване на съобщаването на
--	--

	симптоми. Environmental Research (Изследвания на околната среда). 10. Crichton et al. (2014) Can Expectations Produce Symptoms From Infrasound Associated With Wind Turbines? Health Psychology.
18. Защо няма представен информация за разстоянията между ветрогенераторите и населените места (включително урбанизирани територии) в табличен вид? Каква е гаранцията, че няма и други населени места, с проблем като установения в с. Михалич? 19. Ако имаше утвърдени площадки за всички ветрогенератори щеше да може да се онагледят, дали е спазено изискуемото разстояние между ветрогенераторите, уредено в чл. 142 от Наредба № 14. Липсата на тази информация поставя под въпрос целесъобразността на инвестиционното предложение. Защо няма представена информация в табличен и графичен вид?	Има представена точно такава информация в т. 3.11 на ДОВОС, в т.ч. в табличен вид.
20. Научно доказано е, че инфразвукът генериран от промишлени съоръжения е вреден за здравето на хората. Нещо повече, не съществуват предпазни средства, които да намаляват вредното въздействие. Фирмите, които се занимават с осигуряване на правила за здравословни и безопасни условия на труд недвусмислено ще потвърдят това твърдение, като не случайно една голяма категория хора работещи с машини излъчващи инфразвук са Първа и Втора категория труд, съответно с право на ранно пенсиониране, поради факта, че телата им се изхабяват/амортизират много по-бързо поради вредни условия на труд. Единственият приложим прием за предпазване от инфразвук е почивка минимум 8 часа на място, което не е под въздействие на инфразвук. А какво ще кажем за хората, които ще живеят на територии под въздействие на инфразвук? Всички ще са принудени да търпят вредното въздействие 24 часа / 7 дни в денонощието. Качеството им на живот ще бъде влошено, постепенно ще се разболяват и ще са принудени да напуснат непроддаваемите си домове. В своят актуализиран през 2020 г. доклад г-н Колин Хансен казва: <i>„Предприети са и проучвания за ефекта на вятърните турбини върху добитъка (вижте например [188 , 189]) и върху дивата природа (вижте например [190]). Тези проучвания показват, че шумът от вятърните турбини може да повлияе на комуникацията между животните [189], което може да повлияе на размножаването и/или да допринесе за повишен кортизол, което показва реакция на стрес [188 , 190], която може да направи животните по-податливи на инфекции и болести ..“</i> Неминуемо, същото се отнася и за хората. Най-силното въздействие е повишени нива на стрес, загуба на здрав сън, сърцебиене, световъртеж, проблеми със сърдечната дейност. Оценката на експерта по общественото здраве е повърхностна, като не се е запознал с приложените материали, които са представени в оригинал и с превод на български език. Как ще компенсира Възложителя всички, които ще се наложи да напуснат домовете си за да оцелеят?	По отношение на инфразвук, е отговорено по-горе на аналогични съображения: В доклада е оценено, че не се очаква вредно акустично въздействие върху населението, както и че влиянието на инфразвук не е доказано като опасно за здравето. В тази връзка, не съществуват европейски и национални норми за пределно допустими стойности на инфразвук. Последните признати и от Европейските институции научни изследвания и доклади потвърждават липсата на каквото и да било вредно очаквано въздействие от инфразвуковите компоненти в акустичното въздействие. В доклада е заявено, че не се очаква вредно акустично въздействие върху населението, както и че влиянието на инфразвук не е доказано като опасно за здравето. В тази връзка, не съществуват европейски и национални норми за пределно допустими стойности на инфразвук. Последните признати и от Европейските институции научни изследвания и доклади потвърждават липсата на каквото и да било вредно очаквано въздействие от инфразвуковите компоненти в акустичното въздействие. Приложени някои от потвърждаващите рецензирани научни публикации, които не установяват значими въздействия от нискочестотния шум (LFN), включително инфразвук (от вятърни турбини върху човешкото здраве): a) Health effects related to wind turbine noise exposure: a systematic review, Jalali et al., Environmental Research, 2016.

	Заклучение: Няма последователни доказателства за причинно-следствена връзка между шума от вятърни турбини (включително LFN) и сериозни здравословни ефекти. / DOI:10.1016/j.envres.2016.01.014 b) Wind turbines and health: A critical review of the scientific literature, Chapman et al., Environmental Research and Public Health, 2014. Заклучение: Няма биологичен механизъм или убедителни доказателства за пряка връзка между инфразвук от вятърни турбини и здравословни проблеми. / DOI: 10.3390/ijerph110807259 c) Systematic review: exposure to wind turbine noise and health effects, Merlin et al., South Australia Health, 2013. Заклучение: Няма категорични доказателства, че шумът от турбини причинява физиологични увреждания. Психосоциалните фактори могат да играят роля. d) Audibility and effects of wind turbine noise on people, Leventhall, Noise & Health Journal, 2006. Заклучение: Инфразвукът от вятърни турбини е на ниво под прага на възприятие и не представлява здравна заплаха. PMID: 16621850 e) Wind turbine infrasound – An overlooked health hazard or evidence of no hazard?, Jakobsen, Journal of Low Frequency Noise, Vibration and Active Control, 2005 Заклучение: Инфразвукът от модерни вятърни турбини е много нисък и под нивото, което би могло да причини здравословни ефекти. DOI: 10.1260/0263092054037706 f) Няма доказателства, че инфразвукът от вятърните турбини е вреден за човешкото здраве – Science Feedback, Линк: https://science.feedback.org/review/no-evidence-show-infrasound-from-wind-turbines-harmful-human-health/ Заклучение: Проучванията, които са изложили участниците в контролирана среда на инфразвук, симулиращ този, излъчван от вятърни турбини, показва, че инфразвукът от вятърните турбини не е вреден за човешкото здраве.
--	---

	g) Други референции: 1. Turunen et al. (2021) Симптоми, интуитивно свързани с вятърни турбини и инфразвук от . Environmental Research (Изследвания на околната среда). 2. Weichenberger et al. (2017) Променена кортикална и субкортикална свързаност, дължаща се на инфразвук, подаван близо до прага на чуване - доказателства от fMRI. PLoS One. 3. Majjala et al. (2021) Annoyance, perception, and physiological effects of wind turbine infrasound. The Journal of the Acoustical Society of America. 4. Nguyen et al. (2023 г.) Чуваемост на инфразвук от вятърни паркове и амплитудно модулиран тонален шум на далечни разстояния. Applied Acoustics (Приложна акустика). 5. Ascone et al. (2021) Надлъжно, рандомизирано експериментално пилотно проучване за изследване на въздействието на въздушния инфразвук върху психичното здраве, познанието и на хората структурата на мозъка . Scientific Reports (Научни доклади). 6. Marshall et al. (2023 г.) Ефекти върху здравето от 72-часово симулиране вятърни турбини инфразвук от : Двойно сляпо рандомизирано крътосано проучване при чувствителни към шума здрави възрастни. Environmental Health Perspectives (Перспективи за здравето на околната среда). 7. Ecotièr et al. (2022 г.) Количествена оценка на звуковото въздействие от вятърни турбини във Франция. International Journal of Environmental Research and Public Health (Международно списание за екологични изследвания и обществено здраве). 8. Godono et al. (2023) Връзка между излагането на вятърни турбини и съня нарушенията на : Систематичен преглед и мета-анализ. International Journal of Hygiene and Environmental Health (Международно списание за хигиена и екологично здраве). 9. Кричтън и Петри. (2015) Здравни оплаквания и вятърни турбини: Ефективността на обяснението на
--	---

	ноцебо реакцията за намаляване на съобщаването на симптоми. Environmental Research (Изследвания на околната среда). 10. Crichton et al. (2014) Can Expectations Produce Symptoms From Infrasound Associated With Wind Turbines? Health Psychology. Оценката по отношение на въздействието върху човешкото здраве е направена при съобразяване на посочените приложени материали. Оценката на въздействието върху околната среда и човешкото здраве не показва необходимост хората да напуснат домовете си, във връзка с което въпросът е необоснован. Възложителят разбира дълбокото обществено безпокойство, което се изразява чрез този въпрос, и заявява, че оценката на въздействието върху човешкото здраве и качеството на живот е ключов елемент от Доклада по ОВОС, Към настоящия момент, в рамките на извършената оценка, не са установени въздействия, които да налагат евакуация, ограничаване на правото на обитаване или промяна в статута на жилищни имоти. Проектът е разработен с цел избягване на трайно отрицателно въздействие върху населението, като са спазени нормативно изискуемите отстояния до населени места, приложени са модели за шум, и са предвидени допълнителни адаптивни мерки (ограничаване на работа на турбини, мониторинг и др.), в случай че се установи отклонение от допустимите граници. Понастоящем обаче, липсват обективни основания, които да налагат приемането на тезата, че изграждането на проекта ще доведе до принудително напускане на домовете. След завършване на строителството, преди въвеждането в експлоатация, обектът подлежи на комплексна проверка за съответствие със санитарно-хигиенните и екологични норми, включително допустими нива на шум, вибрации, светлинни ефекти и други въздействия върху здравето и околната среда. Съгласно действащата нормативна уредба, обектът няма да бъде въведен в експлоатация, ако не отговаря на всички приложими
--	---

	изисквания за безопасност, включително тези, установени в резултат на ОВОС. При евентуални сигнали или доказателства за нарушение на установените допустими нива на въздействие върху здравето и околната среда, компетентните органи по контрол (вкл. РИОСВ, РЗИ и други) са длъжни по закон да извършат проверка, съгласно Закона за опазване на околната среда и Закона за здравето, и при наличие на констатирано нарушение да наложат съответните административни мерки, включително временно преустановяване на дейността или задължение за корективни действия от страна на оператора на съоръженията.
21. Така например, проекта на Стратегията за устойчиво енергийно развитие на Република България до 2030 г. с хоризонт до 2050 г., след две отрицателна екологични оценки е с прекратена процедура решение №2-П/2024 г. от 13.02.2024 г. на Министъра на околната среда и водите Юлиан Попов. Това е последният министър от редовен кабинет на Министерски съвет. Също така, със същото решение е прекратена и процедурата по извършване на екологична оценка на проекта за Интегрираният национален план в областта на енергетиката и климата на Република България до 2030 г. с хоризонт до 2050 г., както и оценката за съвместимост на двата плана. Мотиви за постановени отрицателни оценки на СУЕР са обобщени в направена преценка за вероятната степен на отрицателно въздействие, според която двата проекта има вероятност да окажат значително отрицателно въздействие върху природните местообитания, популации и местообитания на видове, предмет на опазване в защитени зони от екологичната мрежа Натура 2000, за което са посочени конкретни мотиви. На какво основание се процедира по насилствен спрямо населението начин това инвестиционно намерение, при условие, че стратегически планове на страната не са приети и не са в сила, а действащите са изпълнени?	Това, че посочените процедури по екологична оценка са прекратени, не води до недопустимост на настоящото ИП, нито на процедурата по ОВОС, която се провежда за него. Процедурата по ОВОС е нормативно регламентирана, като няма „насилственост“ спрямо населението. Възраженията на населението се взимат предвид, съобразяват и отразяват в рамките на процедурата, но сами по себе си не водят до прекратяване на процедурата съгласно действащите норми в страната.
22. Всички засегнати площи, за които се предвижда смяна на предназначение на земята са преобладаващо Трета и Четвърта категория, т.е. засегнатите площи, в които ще бъде излят тонове железобетон са част от най-плодородните почви на България -високопродуктивни. Република България е страна-членка на Европейския съюз, което означава, че инвестиционното предложение за изграждане на ВЕП Добротич Уинд с 50 броя ветрогенератори и повишаващи подстанции засяга плодородните почви на ЕС. В същото време, Европейската комисия на сайта си е обявила, че 73 % от почвите на ЕС са деградирани и с влошено качество. Информация тук: https://www.consilium.europa.eu/bg/policies/nature-restoration/ За нас остава необяснимо, как тогава в България – страна членка на ЕС се допуска изобщо разглеждане на подобни инвестиционни намерения в обработваеми земеделски земи? Какво е мнението на експертите и възложителя и кой е експерта разработил раздел Почви, предвид селскостопанския облик на Община Вълчи дол и засегнатите плодородни земеделски земи?	Няма нормативна недопустимост, нито оценени недопустими от гледна точка на земеползването въздействия от настоящото ИП. В ДОВОС са направени подробни оценки, в т.ч. сравнение на засегнати площи при инвестиционни предложения за производство на електроенергия от други източници, които потвърждават незначителното въздействие на ветроенергийните паркове върху земеползването.
23. В допълнение, научно доказано е, че средната температура в засегнатите територии от вятърни паркове се повишава с до 0.3 градуса по Целзий, а почвената влажност намалява с до	Коректно е да се отбележи, че никъде в цитираното проучване, отнасящо се за Китай „Wind farms dry surface

4,4 %. От публикуваното изследване озаглавено „Вятърните паркове изсушават повърхностната почва във времеви и пространствени вариации“ през 2023 г. с линк към доклада тук: <https://doi.org/10.1016/j.mex.2023.102000> научаваме:

„Въпреки че вятърните паркове широко се считат за „зелена енергия“, те все още оказват влияние върху околната среда. Въздействията върху екосистемите по време на строителството и експлоатацията са широко докладвани, включително потенциала за намаляване, фрагментиране или влошаване на местообитанията за диви животни, риби и растения. Въпреки това, въздействието върху местния климат и по този начин дългосрочните въздействия върху екосистемите са по-малко разбрани. Промените във влагата на почвата са важни за кръговрата на хранителните вещества и енергията в екосистемите и имат пряко въздействие върху местната дива природа.“

При толкова голям проблем с деградиралите почви в Европа, планове на Европейската комисия са за изграждане на до 300 GW мощности ветрогенератори **в морето**.

Как тогава в България се прокарават подобни проекти? Настояваме да посочите къде, в кой стратегически документ на страната ни е разписан ангажимент за изграждане на мащабни електроцентрали в обработваеми високопродуктивни земеделски земи?

soil in temporal and spatial variation“ не се предоставят данни за доказано повишаване на температурата, причинено от ветрогенераторите.

В коментара липсва препратка към какъвто и да било източник на информация, в който да се твърди, че се наблюдава повишаване на температурата на въздуха (например с 0.3°C) на територията на вятърните паркове, като по тази причина твърдението на практика остава напълно необосновано.

Докладът за Китай на първо място следва да е ясно, че не е приложим за сравнение с ефектите, които биха се наблюдавали в община Вълчи дол, защото се отнася за строго определен индивидуален географски район, намиращ се на територията на Китай, с неговите специфични климатични и почвени характеристики, които логично са коренно различни от тези в община Вълчи дол. Климатичните и почвените характеристики на изследваната територия в Китай не могат да бъдат определени нито като съвпадащи, нито дори като близки до тези на Умерено-континенталната подобласт на Европейско-континенталната климатична област, в която попада община Вълчи дол в България, т.е. обосновано изводите от доклада сами по себе си няма как да бъдат автоматично пренесени и използвани за целите на настоящото инвестиционно предложение, нито като абсолютни стойности на променливите величини, нито като генерални изводи.

По тази причина, за съжаление цитираните данни не могат да бъдат приети като адекватни за България, а изследване и доклад с такива изводи, отнасящи се за територията на нашата страна, които да обосноват твърденията за отрицателно въздействие върху почвите и климата не са посочени в коментара.

В допълнение, за по-голяма коректност може да се отбележи, че в изследването в Китай са използвани данни от широкоприложими в практиката автоматични уреди за измерване на влага, скорост и посока на вятъра, както и температура, като в частност по отношение на температурата ясно е посочено, че грешката на измерването е $\pm 0.4^{\circ}\text{C}$, т.е. над 0.3°C . Последната стойност, ако би била използвана за целите на цитирания доклад, следва да се разбира, че е в рамките на грешката

	за измервателното устройство (https://doi.org/10.1016/j.mex.2023.102000). За сметка на липсата на отрицателни въздействия върху климата от производството на електроенергия от ВЕИ (вкл. ветрогенератори), в ДОВОС са подробно описани многобройните положителни въздействия, както и законодателни актове на национално и на международно ниво, които не просто препоръчват, но и изискват от Р. България да се работи активно по изграждането на значителни по мащаб нови мощности за производство на електроенергия от ВЕИ (ветрогенератори), с цел да се ограничи доказаното огромно отрицателно въздействие върху климата от производството на електроенергия от изкопаеми горива. Законодателните актове в тази посока са свързани с последната „Европейска Зелена Сделка“ и пакета „Подготвени за 55“, подкрепени от редица свързани с тези договорености секторни европейски директиви, по които Р. България е страна. Основно изискване на тези законови инструменти е радикалната промяна в енергетиката- замяна на твърдите горива с възобновяеми, като основен енергичен източник, което е изключително важно и за нашата страна. Подобна информация за всички тези законови ангажменти за производство на електроенергия от ВЕИ е представена в раздел 4.1 от ДОВОС. В тази връзка и настояването за стратегически документ, в който да е разписан ангажимент за изграждане на мащабни електроцентрали в обработваеми високопродуктивни земеделски земи, приемаме за напълно необосновано, при отчитане на горните стратегически международни ангажменти на Р. България за увеличаване на капацитета за производство на енергия от ВЕИ. Липсата на такъв стратегически документ не означава недопустимост или невъзможност за реализация на настоящия проект. По отношение на настояването за стратегически документ, в който да е разписан ангажимент за изграждане на мащабни електроцентрали в обработваеми високопродуктивни земеделски земи, приемаме същия за напълно необоснован и без връзка с настоящото ИП. Липсата на такъв стратегически документ не означава недопустимост или невъзможност за реализация на настоящия проект.
--	--

24. Какво е намерението на инвеститора за частта от ветропарка на територията на община Ветрино - отказва ли се изцяло и завинаги от тази част на проекта, или както се твърди в оценките, е оставен за по-следващ етап? Каква е гаранцията, че за пореден осми или девети път няма да си промени решението? Знае ли възложителя какво изобщо му е намерението?	Възложителят потвърждава, че към настоящия момент няма инвестиционно намерение за изграждане на ветрогенератори на територията на община Ветрино, нито се предвижда такова в рамките на представеното инвестиционно предложение, подложено на процедура по ОВОС. Частта от първоначално разглеждания по-широк обхват, попадаща в землищата на община Ветрино, е цялостно изключена от проекта поради съображения, свързани с пространствено планиране, екологични ограничения и обществени реакции. Това не е формално разделяне на проекта, а резултат от инженерна и екологична оптимизация, извършена преди етапа на вземане на решение/одобряване. Инвеститорът е наясно, че декларирането на поетапно реализиране с цел заобикаляне на ОВОС е недопустимо, и поради това заявява изрично, че в настоящата процедура не се планира, не се прикрива и не се подготвя втори етап за територията на община Ветрино. В случай, че в бъдеще възникне напълно ново инвестиционно намерение за тази територия, то ще бъде обект на нова самостоятелна процедура. Гаранцията за това се състои именно в законодателната рамка, която не допуска реализация на неocenени дейности чрез "етапиране", както и в контролния механизъм на компетентните органи, които следят за опити за заобикаляне на процедурите. Възложителят заявява ясно, че в настоящото предложение тези съоръжения (8 ВГ на територията на община Ветрино) са изцяло и доброволно изключени от проекта и не са включени в обхвата на исканото решение по ОВОС. Това означава, че независимо от извършената оценка, възложителят не заявява реализация на тези съоръжения в настоящата процедура.
25. Как точно е оценено въздействието и риска за установеното културно наследство, при условие, че няма утвърдени площадки и трасета на въздушните електропроводни линии, а от приложените материали към ДОВОС става ясно, че засегнатата територия от ИП е богата на находки с висока културно-историческа стойност?	Конкретно за трасетата на електропроводните линии и за пътищата за целите на оценката е набрана наличната информация за известните културни ценности в землищата на населените места в двете общини, в които инвестиционното предложение на „Добротич Уинд“ АД предвижда изграждане на ВЕП. За определяне на съществуващото състояние на обектите на културното наследство са използвани различни информационни източници – компютърната система „Археологическа карта на България“ (АИС АКБ), регистрите на

	Националния институт за недвижимо културно наследство (НИНКН), специализирани публикации, както и анализ на топографски карти и сателитни и ортофото изображения. Всичко това е описано в Доклада за ОВОС, като при липса на конкретно местоположение на дадени обекти оценката се извършва именно на такава база. При определяне на точното местоположение на електропроводите и на площите, засегнати за уширения на съществуващи пътища, преди започване на строителството ще се извърши аналогичен на извършения за имотите с ВГ, подстанции и съоръжения за съхранение на енергия теренни проучвания. Обръщаме внимание и на конкретната мярка, предвидена в т. 8 на ДОВОС: - Проектната документация във всички следващи фази да се съгласува с Министерство на културата съгласно чл. 83 и по реда на чл. 84 от ЗКН като се прилагат и научните доклади за проведените теренни издирвания и археологически разкопки. По този начин, в съответствие с изискванията на Закона за културното наследство се гарантира опазването и на други неоткрити до момента обекти на културното наследство.
26. Липсата на парцеларни планове, неразработени своевременно е нарушение на законодателството ни още през м.01.2023 г. при гласуването на решението на Общински съвет. Свързан ли е този целенасочен „пропуск“ на Добротич Уинд АД с последващите изменения на Закона за опазване на земеделските земи и на Закона за енергията от възобновяеми източници, които освобождават инвеститорите във ВЕИ проекти от изготвяне на предварителни парцеларни планове по ЗУТ сега, а по-рано утвърждаване на площадки и трасета (обявено за противоконституционно по КД №18/2023?	Няма правна или фактическа връзка между липсата на парцеларни планове към началото на 2023 г. и последвалите нормативни изменения, още по-малко умисъл от страна на възложителя да се възползва от преходен или облекчен режим. Всяко техническо или устройствено планиране, включително изготвянето и съгласуването на парцеларни планове, ще бъде извършено в съответствие с действащото законодателство към момента на тяхното одобряване. Липсата на одобрен ПУП–ПП към момента на започване на процедурата не освобождава възложителя от задължението за неговото изработване и съгласуване преди реализиране на инвестиционното предложение, съгласно изискванията на Закона за устройство на територията (ЗУТ). Освен това, съгласно чл. 148, ал. 1, т. 1 от ЗУТ, разрешение за строеж не може да бъде издадено без одобрен устройствен план, което прави

	наличието на ПУП–ППП необходима правна предпоставка за реализиране на инвестицията, дори когато процедурата по ОВОС е приключила. Следователно, прилагането на чл. 91, ал. 2 ЗООС не отменя, а само отлага във времето необходимостта от ПУП–ППП, който остава задължителен елемент от подготвителната фаза на проекта и следва да бъде изготвен и съгласуван по общия ред.
27. Еколозите още през 2009 г. по време на проведен Дискусионен форум организиран от фирма Инос-1, която изгради вятърен парк в защитена зона на нос Калиакра са настоявали в страната да бъде изграден консорциум от независими експерти, които да определят обективно ефекта от въздействието на вятърните централи върху околната среда. В края на срещата е било организирано посещение на ветропарка. Местните и международни експерти още веднъж се убедили на място, че стептта на нос Калиакра е разрушена, както е посочено в жалбата до ЕК https://greenbalkans.org/bg/Diskusionen_forum_za_vyatyrnite_elektrotsentrali_v_Bylgariya-p3817 Какво е по-различното сега, спрямо 2009 г.?	Посоченото няма връзка с настоящото ИП. Позоваването на случая от 2009 г. няма отношение към настоящата процедура по ОВОС и не може да се използва като аргумент за обвързване или аналогия с проекта на Добротич Уинд АД, който се развива в различен правен, пространствен и екологичен контекст.
28. В случай, че Европейският съюз прекрати отпускане на финансирания по някакви идеи (както в случая Национален план за възстановяване, преследване на цели за нулеви въглеродни емисии, прочие, ще продължи ли възложителя с агресивни планове за унищожаване на цели региони от живата и богатата на биоразнообразие и птици българска земя?	Проектът не се основава на спекулативни „идеи“ или краткосрочни политики, а на устойчиви технологични и икономически анализи за изграждане на възобновяеми енергийни източници, които представляват част от дългосрочния енергиен преход както на България, така и на Европейския съюз. В случай че определени форми на финансиране бъдат преразгледани или прекратени, това не обуславя автоматично прекратяване или продължаване на проекта – решението за реализация ще бъде основано на икономическата жизнеспособност, правната допустимост и екологичната приемливост на конкретното инвестиционно предложение. Възложителят следва принципа на устойчиво развитие и е длъжен по закон да покаже, че всяка намеса в околната среда е минимизирана, оценена и компенсирена, където това е приложимо. Нито една стъпка от проекта не може да бъде реализирана без надлежно разрешение от компетентните институции и без публичен контрол. Ето защо твърдения за „агресивни планове“ или „унищожаване на региони“ са неоснователни и не съответстват на нормативния ред, по който се разглеждат и реализират подобни проекти в Република България и Европейския съюз.
29. Къде са докладите от предпроектните проучвания на птици и прилепи? Защо не са приложени, както е редно, а са сложени доклади от импактен мониторинг на ВЕП Суворово? И защо в оценките са взети предвид само 2-3 години когато се изследва риска от сблъсък, докато	Възложителят потвърждава, че за целите на ОВОС и ОСВ са проведени предпроектни теренни проучвания за орнитофауна и прилепи, извършени от квалифицирани

паркът работи повече от 10 години? Какви проучвания на поведението на птиците в района са правени - колко често, какви са им пътищата на придвижване, за да определите риска на сблъсък? Как ще обосновате избора на метода за оценка на риска, който сте използвали, след като сте проучили какви са слабостите на основните десет метода, ползвани при определяне на риска?	експерти. Съответните доклади с резултати са предоставени на компетентния орган (РИОСВ-Варна) като част от придружаващата ДОВОС документация и могат да бъдат предоставени и на заинтересованата общественост по реда и при условията на ЗДОИ. Основният текст на ОВОС съдържа обобщен и анализиран извадков материал от тях, включен в разделите, касаещи биоразнообразието и оценката на риска от сблъсък. Използването на данни от импактен мониторинг на съседен проект – в случая ВЕП Суворово – е извършено единствено като допълнителна референтна информация, за да се сравнят сходни теренни условия и поведение на целеви видове в съпоставима среда. Това не замества, нито подменя резултатите от теренните проучвания по настоящото инвестиционно предложение, а служи като паралелна база за оценка на ефективността на мерки за минимизиране на риска. По отношение на продължителността на наблюдението, настоящата практика в ЕС и България допуска прилагането на един или два годишни цикъла, обхващащи основните сезони – гнездови, миграционен и зимен период – когато има обективна възможност за идентификация на натиска върху птиците. Десетгодишен период на наблюдение, както при импакт мониторинг, е изискуем след въвеждане в експлоатация, но не е задължителен на етап предварителна оценка. Що се отнася до използвания метод за оценка на риска от сблъсък, експертният екип е избрал методология, основана на Collision Risk Model (CRM), адаптирана към локалната видова структура, теренен релеф и параметри на съоръженията, като са отчетени и познатите ограничения на този модел, описани в научната литература (вкл. недостатъчна чувствителност към поведенчески вариации и метеоусловия). При изготвянето на оценката са взети предвид налични ръководства на ЕС и BirdLife International, както и публикации, разглеждащи приложимостта и слабостите на най-използваните десет метода за определяне на риска. Методът е приложен с корекционни коефициенти и експертна преценка, съгласно добрата европейска практика и принципа на предпазливостта.
--	---

30. Къде са направени от вас модели на разпространението на звуковите вълни и специално инфразвук, генериран от турбините, които предлага инвеститора? Посочете конкретни референции, на които се основават за изводите си?	В доклада е оценено, че не се очаква вредно акустично въздействие върху населението, както и че влиянието на инфразвука не е доказано като опасно за здравето. В тази връзка, не съществуват европейски и национални норми за пределно допустими стойности на инфразвука. Последните признати и от Европейските институции научни изследвания и доклади потвърждават липсата на каквото и да било вредно очаквано въздействие от инфразвуковите компоненти в акустичното въздействие. Приложени някои от потвърждаващите рецензирани научни публикации, които не установяват значими въздействия от нискочестотния шум (LFN), включително инфразвук (от вятърни турбини върху човешкото здраве): a) Health effects related to wind turbine noise exposure: a systematic review, Jalali et al., Environmental Research, 2016. Заклучение: Няма последователни доказателства за причинно-следствена връзка между шума от вятърни турбини (включително LFN) и сериозни здравословни ефекти. / DOI:10.1016/j.envres.2016.01.014 b) Wind turbines and health: A critical review of the scientific literature, Chapman et al., Environmental Research and Public Health, 2014. Заклучение: Няма биологичен механизъм или убедителни доказателства за пряка връзка между инфразвук от вятърни турбини и здравословни проблеми. / DOI: 10.3390/ijerph110807259 c) Systematic review: exposure to wind turbine noise and health effects, Merlin et al., South Australia Health, 2013. Заклучение: Няма категорични доказателства, че шумът от турбини причинява физиологични увреждания. Психосоциалните фактори могат да играят роля. d) Audibility and effects of wind turbine noise on people, Leventhall, Noise & Health Journal, 2006. Заклучение: Инфразвукът от вятърни турбини е на ниво под прага на възприятие и не представлява здравна заплаха. PMID: 16621850
--	---

	e) Wind turbine infrasound – An overlooked health hazard or evidence of no hazard?, Jakobsen, Journal of Low Frequency Noise, Vibration and Active Control, 2005 Заклучение: Инфразвукът от модерни вятърни турбини е много нисък и под нивото, което би могло да причини здравословни ефекти. DOI: 10.1260/0263092054037706 f) Няма доказателства, че инфразвукът от вятърните турбини е вреден за човешкото здраве – Science Feedback, Линк: https://science.feedback.org/review/no-evidence-show-infrasound-from-wind-turbines-harmful-human-health/ Заклучение: Проучванията, които са изложили участниците в контролирана среда на инфразвук, симулиращ този, излъчван от вятърни турбини, показва, че инфразвукът от вятърните турбини не е вреден за човешкото здраве. g) Други референции: 1. Turunen et al. (2021) Симптоми, интуитивно свързани с вятърни турбини инфразвук от . Environmental Research (Изследвания на околната среда). 2. Weichenberger et al. (2017) Променена кортикална и субкортикална свързаност, дължаща се на инфразвук, подаван близо до прага на чуване - доказателства от fMRI. PLoS One. 3. Majjala et al. (2021) Annoyance, perception, and physiological effects of wind turbine infrasound. The Journal of the Acoustical Society of America. 4. Nguyen et al. (2023 г.) Чуваемост на инфразвук от вятърни паркове и амплитудно модулиран тонал шум на далечни разстояния. Applied Acoustics (Приложна акустика). 5. Ascone et al. (2021) Надлъжно, рандомизирано експериментално пилотно проучване за изследване на въздействието на въздушния инфразвук върху психичното здраве, познанието и на хората структурата на мозъка . Scientific Reports (Научни доклади).
--	--

6. Marshall et al. (2023 г.) Ефекти върху здравето от 72-часово симулиране вятърни турбини инфразвук от : Двойно слъпо рандомизирано кръстосано проучване при чувствителни към шума здрави възрастни. Environmental Health Perspectives (Перспективи за здравето на околната среда). 7. Escotière et al. (2022 г.) Количествена оценка на звуковото въздействие от вятърни турбини във Франция. International Journal of Environmental Research and Public Health (Международно списание за екологични изследвания и обществено здраве). 8. Godono et al. (2023) Връзка между излагането на вятърни турбини и сънянарушенията на : Систематичен преглед и мета-анализ. International Journal of Hygiene and Environmental Health (Международно списание за хигиена и екологично здраве). 9. Кричтън и Петри. (2015) Здравни оплаквания и вятърни турбини: Ефективността на обяснението на нощно реакция за намаляване на съобщаването на симптоми. Environmental Research (Изследвания на околната среда). 10. Crichton et al. (2014) Can Expectations Produce Symptoms From Infrasound Associated With Wind Turbines? Health Psychology. Към момента на изготвяне на Доклада по ОВОС възложителят не е финализиран процеса по избор на конкретен модел вятърна турбина, тъй като това решение е тясно свързано с последващи етапи от развитието на проекта – включително техническото проектиране, съгласуване на ПУП и пазарните условия към момента на реализация. Поради тази причина в Доклада по ОВОС е приложен референтен модел на турбина с типични за категорията параметри, съответстващи на диапазона на планираната мощност, за който са налични характеристики на шумовото излъчване, честотен спектър и механични параметри, използвани при моделиране на акустичните въздействия. Въпреки че не е наименован конкретен производител или модел, използваният референтен профил е базиран
--

	на технически паспорт на турбина от ново поколение, с ниво на звукова мощност под 110 dB(A) при номинална работа, съответстваща на съвременни сертифицирани модели от водещи производители. Прилаганите акустични изчисления се основават на допустими проектни допускания и съответстват на международната практика, като са включени и worst-case сценарии за максимално шумово натоварване, което гарантира, че моделът не подценява въздействията. След избор на конкретен доставчик, възложителят се задължава да представи актуализирани (операционни шумови спецификации) като част от документацията за въвеждане в експлоатация, както и да проведе измервания на реалните шумови нива, в изпълнение на условията по ОВОС и изискванията на Наредба № 6/2006 г. Защитата на човешкото здраве и съответствието с шумовите норми са обвързващи условия за експлоатация, и при евентуално несъответствие, проектът не може да бъде въведен в експлоатация
31. Представете наименование на софтуера за изчисление на симулациите за нива на шумово замърсяване и моля да представите копие на документ за валиден лиценз на името на експерта изготвил тази част от доклада?	Такава информация е представена в т. 7.1 на Доклада за ОВОС – използван е софтуерен продукт LIMA 11 VER (Brüel & Kjær) - най-мощният софтуер за моделиране и изчисляване на показателите на шум от автомобилен, железопътен и авиационен транспорт и индустриален шум. В приложение към настоящото становище потребителски лицензи, във връзка с използваният софтуер за изчисление на симулациите за нива на шумово замърсяване на български и английски език, и отделни лиценз на експерта по шум (общо 3 бр.) Към момента на изготвяне на Доклада по ОВОС възложителят не е финализирайл процеса по избор на конкретен модел вятърна турбина, тъй като това решение е тясно свързано с последващи етапи от развитието на проекта – включително техническото проектиране, съгласуване на ПУП и пазарните условия към момента на реализация. Поради тази причина в Доклада по ОВОС е приложен референтен модел на турбина с типични за категорията параметри, съответстващи на диапазона на планираната мощност, за който са налични характеристики на шумовото излъчване, честотен спектър и механични параметри,

	използвани при моделиране на акустичните въздействия. Въпреки че не е наименование конкретен производител или модел, използваният референтен профил е базиран на технически паспорт на турбина от ново поколение, с ниво на звукова мощност под 110 dB(A) при номинална работа, съответстваща на съвременни сертифицирани модели от водещи производители. Прилаганите акустични изчисления се основават на допустими проектни допускания и съответстват на международната практика, като са включени и worst-case сценарии за максимално шумово натоварване, което гарантира, че моделът не подценява въздействията. След избор на конкретен доставчик, възложителят се задължава да представи актуализирани (операционни шумови спецификации) като част от документацията за въвеждане в експлоатация, както и да проведе измервания на реалните шумови нива, в изпълнение на условията по ОВОС и изискванията на Наредба № 6/2006 г. Защитата на човешкото здраве и съответствието с шумовите норми са обвързващи условия за експлоатация, и при евентуално несъответствие, проектът не може да бъде въведен в експлоатация. В приложение към настоящото становище потребителски лицензи, във връзка с използваният софтуер за изчисление на симулациите за нива на шумово замърсяване на български и английски език, и отделни лиценз на експерта по шум (общо 3 бр.).
32. Къде в оценките се разглеждат равностойно всички представени алтернативи на типове ветрогенератори и на типове ВЕИ, които се посочват в раздел "Алтернативи"?	Именно в раздел „Алтернативи“ са посочени мотиви и съображения за предпочетената алтернатива, в т.ч. от гледна точка на въздействие върху околната среда.
33. Настояваме, експертите да дадат определение на словосъчетанието „непосредствена близост“.	Има се предвид съседни имоти
34. Поради каква причина водещата обсъждането адв. Тихчева и сътрудничката ѝ ограничаваха времето на хората да си зададат въпросите, ограничаваха ги да задават само по един въпрос и когато искаха да зададат втори ги пресираха и изнервяха целенасочено и упорито до самия край на събитието, което беше прекратено преждевременно, защото представителите на възложителя и експертите „били бързали“. През цялото време водещата прекъсваше хората, които задаваха въпросите си, с мотив, че въпросите не били свързани с ДОВОС за да прекъсват мислите им, а помощничката на водещата, през по-голямата част от времето стоеше зад гърба на хората, като ги притесняваше и също си позволяваше да ги прекъсва. По този начин възложителят ограничи възможността на „експертите“ да дадат отговори на всички въпроси на	Ако в хода на общественото обсъждане някои участници са възприели модерирването на дискусията като ограничение, възложителят подчертава, че въведените правила за ред и времетраене на изказванията са били с единствената цел да се осигури равнопоставеност между всички присъстващи, така че всеки желаещ да има реална възможност да постави въпрос или изрази становище.

засегнатото население, като постоянно ги приканваше да си зададат въпросите писмено. Нещо повече, не стана ясно дали това са лицата, които реално са писали отделните части на доклада или възложителят сам си е написал доклада, тъй като на елементарни въпроси не бяха получени адекватни отговори.	Целта на тази мярка бе да се осигури равен достъп до изказване за всички присъстващи и да не се допусне доминиране на дискусията от ограничен кръг лица, което би било в противоречие със задължението за осигуряване на откритост и участие на засегнатата общественост. Наред с това, всяко лице има правото да подаде писмено становище, въпрос или възражение по време на и в срок до 3 дни след обсъждането, като всички постъпили материали са взети предвид при изготвяне на настоящото/обобщено становище.
35. Една от най-големите енергийни компании Iberdrola (линк: https://www.iberdrola.com/home), която инвестира и в изграждане на вятърни паркове на сушата, на сайта си е изписала: <i>„Вятърните паркове се изграждат след строг процес на анализ и планиране. Освен това се търсят обезлюдени райони, за да се избегне негативен ефект върху жителите“</i>. По каква причина Добротич Уинд АД реши да позиционира инвестиционното си предложение в близост до населните места, които са толкова близко разположени едно от друго и по най-безцеремонен начин демонстрира надмощие над изконните човешки права на засегнатото население за живот и поминък в здравословна и благоприятна среда, с един единствен аргумент, че спазвали нормативната уредба, при условие, че сме свидетели, как от няколко години до настоящия момента нормативната уредба се променя само в угода на определен кръг лица с интереси в мащабни проекти за вятърни и фотоволтаични централи? Не е ли точно тук мястото на експертите да установят проблем и да опишат в ДОВОС рисковете по адекватен и обективен начин, така че Директорът на РИОСВ-Варна да постанови обективна отрицателна оценка?	Некоректно и подвеждащо се използва изразът „в близост до населните места“, при положение, че с проекта се спазва нормативно определеното отстояние до населени места.
36. Поради каква причина собствениците на Добротич Уинд АД решава, че без социална политика (такава не беше представена по време на общественото обсъждане) с план за създаване на нула работни места са решили, че ще получат одобрение на засегнатата общност, след дългогодишна и непримирим заявка на засегнатото население, че земята ще бъде опазена за производство на храна за бъдещите поколения?	В рамките на ДОВОС и ДОСВ няма изискване за представяне на такъв план.
37. Кои са реалните физически лица, които са акционери в Добротич Уинд АД, защо се крият с пълномощници адвокати и с фирма с регистрация в офшорната зона Люксембург? Как да сме сигурни, че няма политики сред тези акционери?	Въпросът не е предмет на процедурата по ОВОС, и не касае пряко ИП.
38. Защо Електроенергийният системен оператор ЕАД инициира инвестиционно намерение за изграждане на ВЕЛ „Дръзки“, като предвижда смяна на параметрите от 220 kV на 400 kV, точно когато Добротич Уинд АД процедира настоящото си неприемливо предложение? Това не показва ли нелоялни (корупционни) практики? Как така, от всички проекти се обслужва трасе точно на Добротич Уинд АД, при условие, че няма приети стратегически документи на страната, а срещу последната актуализация на ИНПЕК от 2024 г. изрично, чрез ИК Жива земя сме възразили да не бъде включван проект на вятърен парк на територията на Община Вълчи дол?	Посоченият проект за въздушна електропроводна линия (ВЕЛ), инициран от ЕСО, вероятно е част от дългосрочна стратегия за развитие на преносната мрежа и не е обвързан с настоящото ИП, като частен проект. Трасетата, включително напрежеността на нива, се предвиждат въз основа на оценки за мрежова необходимост и капацитет, а не заради съществуването на даден проект в съседство. Фактът, че електропроводната инфраструктура би могла в бъдеще да обслужва и други възобновяеми енергийни проекти, включително този на Добротич Уинд АД, не означава, че тя е проектирана специално за него – това е типична

	особеност на мрежовото планиране, в което се търси ефективност на капацитета и съвместимост с децентрализирано производство. Относно ИНПЕК 2024 г. (Актуализирания интегриран национален план в областта на енергетиката и климата), включването на ВЕИ проекти не означава автоматично одобрение на конкретно инвестиционно намерение, а очертаване на рамков капацитет за възобновяеми мощности, които подлежат на индивидуално оценяване по съответните процедури. Подаденото възражение чрез ИК „Жива земя“ се отнася до стратегическо планиране, но няма правно обвързваща сила за отхвърляне на конкретно инвестиционно предложение, което подлежи на отделна оценка по ЗООС и ЗУТ. Следователно, съпадението във времето между проектите на ЕСО и Добротич Уинд АД не представлява доказателство за институционален фаворитизъм, а отразява паралелното развитие на публична и частна енергийна инфраструктура в рамките на свободен пазар, подлежащ на регулация и обществен контрол. Всички действия подлежат на преглед от компетентните институции и, при наличие на съмнение за неправомерност, заинтересованите лица имат право да потърсят правна защита по реда на АПК или чрез сезиране на съответните контролни органи.
39. Защо при условие, че входирате последна версия на Доклада за ОВОС версия Март 2024 г. с приложенията, не са включени и не са оценени ВЛ 110 kV „Зайчино“ и ВЛ 110 kV „Долина“ с възложител ЕСО ЕАС, които бяха инициирани 2024 г. с изправяне на стълбове с много по-голяма височина, като и двата въздушни електропровода бяха прокарани без извършване на процедура за ОВОС? ДОВОС е непълен и не е оценен кумулативен ефект по подобаващ начин.	Кумулативният ефект е оценен коректно към момента на изготвяне на ДОВОС и ДОСВ преди внасянето им за оценка на качеството, въз основа на предоставената към съответния момент информация по реда на ЗДОИ. Принципът „първи по време – първи по право“ (лат. <i>prior tempore, potior iure</i>) е признат както в гражданското, така и в административното и екологичното право, и изразява идеята, че когато няколко субекта претендират за права върху ограничен обществен или правен ресурс, предимство има онзи, който е първи заявил и законово обосновал своето намерение. В контекста на инвестиционно предложение, подложено на процедура по ОВОС, този принцип се прилага така: възложителят, който първи е входирал уведомление и е започнал законосъобразна процедура, има право на приоритетно разглеждане на своето предложение,

	включително по отношение на съгласувателни процедури, допустимост по ЗООС, териториално устройство и капацитет на електропреносната система. Това не означава автоматично одобрение, но означава, че при равни други условия, приоритетът във времето води до приоритет по право, стига проектът да отговаря на законовите изисквания и да е оценен по реда на действащото законодателство. Следователно, при конкуренция между сходни инвестиционни намерения или при анализ на кумулативни ефекти, възложителят, който е започнал процедурата първи и е действал добросъвестно, не следва да бъде санкциониран заради последващо заявени проекти, особено ако те не са преминали през същите изискуеми процедури или не са публично обявени.
40. Как експертите оцениха риска от пожари, във връзка със системите за съхранение на електроенергия, за които няма посочена абсолютно никаква конкретика? Известно е, че батерийните съоръжения не подлежат на гасене. Просто се оставят да изгорят, като отделят канцерогенни вещества. Как е оценен този риск в ДОВОС?	В ДОВОС е представена информация за мерките, които се предприемат за пожарна безопасност, като подробни такива ще бъдат разработени на етап работен проект и преди въвеждане в експлоатация, в т.ч. съгласувано с компетентните органи.
41. Какви са параметрите като тонаж на ветрогенераторите (витла, гондола)? Питаме, защото сме наясно с геоложката структура на засегнатата територия. По информация за турбини с марката Vestas, едно витло тези 32 тона, а гондолата около 370 тона. Как е изчислен фундамента на конструкцията, тъй като в ДОВОС пише, че ще е около 5-7 м. дълбочината? По време на обсъждането ръководител екип заяви, че пилоти няма да се набиват.	Възложителят потвърждава, че към момента на изготвяне на Доклада по ОВОС не е избран конкретен модел ветрогенератор, поради което в техническите раздели са използвани референтни параметри, типични за турбини от ново поколение с единична мощност 7-8 MW. За целите на оценката са отчетени ориентировъчни стойности: всяко витло с маса около 30–35 тона, гондолата – между 350 и 400 тона, а кули с обща височина около 120–160 м, в зависимост от конкретната конфигурация. Относно фундирането – Докладът по ОВОС съдържа предварителна информация, според която дълбочината на фундамента се предвижда в диапазона 5 до 7 метра, с диаметър до 27 м, в зависимост от геотехническите условия. Тази стойност е ориентировъчна и е определена на база типови инженерни решения за турбини с аналогична маса и натоварване, но не е окончателно конструктивно решение. Изрично е посочено, че пилотно фундиране не е предвидено на този етап, като фундаментът ще бъде плитък, с разширена основа, адаптиран спрямо носимоспособността и характеристиките на почвата.

	В окончателната фаза на проектиране ще се извършат детайлни инженерно-геоложки проучвания, въз основа на които ще бъде изготвен индивидуален конструктивен проект за всеки фундамент, съобразен с реалните геомеханични характеристики на терена, в пълно съответствие с Наредба № РД-02-20-2 от 2012 г. за проектиране на строителни конструкции и приложимите стандарти за ветроенергийни съоръжения (вкл. ИЕС 61400). Възложителят гарантира, че всички фундаменти ще бъдат изчислени и изпълнени с оглед на структурната стабилност, безопасност и спецификата на терена, включително при наличие на сложна геоложка структура.
42. Как са оценени въздействията на 4 броя подстанции на територията на засегнатите села, без да са дадени конкретики и без изработен предварителен проект?	Оценката е съобразно нивото на подробност на предвижданията и данни за аналогични действащи обекти.
43. Според Закона за авторското право и сродните му права, Чл. 4. НЕ са обект на авторско право: 1. нормативни и индивидуални актове на държавни органи за управление, актовете на съдилищата, както и официалните им преводи; 2. идеи, концепции; 3. фолклорни творби; 4. новини, факти, сведения и данни. Авторите на Приложенията под номера 2.9. и 2.10. касаещи изследванията на прилепи и дивни птици къде и под каква форма за защитили авторско право над конкретните данни и как да бъдем сигурни, че написаното в ДОВОС отговаря на написаното в двете приложения?	Възложителят е определил тези доклади като съдържащи интелектуална собственост, търговска тайна и данни, чието разкриване би увредило интереси на трети лица; Въпреки това, съгласно чл. 4 от ЗАПСП, самите факти, данни и наблюдения в тях не подлежат на авторско право и могат да бъдат проверявани, а по силата на ЗООС и ЗДОИ, заинтересованите страни имат право да поискат достъп или да изискат от РИОСВ потвърждение, че съдържанието им реално съответства на цитираните в ДОВОС изводи.
44. По време на общественото обсъждане беше обявено, че можело да си поискаме достъп до приложенията по ЗДОИ. Възражаваме на две основания: - Достъпът се осигурява, след одобрение от Директора на РИОСВ-Варна, т.е. може и да не осигури достъп; - НЕ беше оповестено в началото на периода за запознаване с доклада, че това е процедурата. На основание на въпрос № 44 как да сме сигурни, че ДОВОС отразява честно и обективно информацията от приложенията, както и реалните рискове, кумулативни ефекти и оценки и данни?	Възражението не съдържа конкретни мотиви и искания. Ограниченият достъп до приложенията не е резултат от стремеж за прикриване на информация, а произтича от обективна необходимост да се спазят изискванията на Закона за авторското право и Закона за защита на търговската тайна, с оглед на договорните отношения с външни консултанти и техните авторски материали. В съответствие със Закона за достъп до обществена информация (ЗДОИ), РИОСВ–Варна е компетентният орган, който следва да прецени дали исканата информация попада в обхвата на допустим публичен достъп, като това е стандартна административна практика и не представлява ограничение на правото на участие, а средство за съвместяване на правото на

	информация с други законоустановени защиты. Важно е да се подчертае, че всички обобщени резултати, използвани в анализа на рисковете, чувствителните зони, миграционните маршрути, както и обосноващите заключения по отношение на кумулативния ефект, са напълно представени и мотивирани в публичната част на доклада. Съответствието между основния доклад и приложенията подлежи на проверка от компетентния орган по ОВОС. Докладът е с положителна оценка от страна на компетентният орган.
45. Как ще бъде превозено витлото на турбината? С какво превозно средство и как ще прави завой?	Всички елементи на ветрогенераторите се превозват със специализиран автомобилен транспорт. При по-дългите елементи, където се изисква по-голям радиус на завиване е необходимо да се изградят временни уширения на пътищата за етапа на строителство. Превозът на компонентите на ветрогенераторите, включително витлата (лопатите/перките), ще бъде извършен с помощта на специализирани модулни платформи с управление на завиващите оси, известни като телескопични ремаркета с активна хидравлична система за завиване, предназначени за извънгабаритен и тежък транспорт. Това са превозни средства, одобрени за извънгабаритен товар и използвани в международната практика именно за транспорт на лопатки с дължина до 85 метра. По отношение на маневрирането, включително преминаването през кръстовища, завой и населени места, ще бъде извършено маршрутно проучване и симулация на траекторията на движение (т.нар. swept path analysis). Въз основа на този анализ ще бъдат определени местата, където е необходимо временно разширяване на радиуса на завой, временно отстраняване на препятствия (напр. пътни знаци, растителност, огради) и подсигуряване на трафика. Транспортът ще се извършва по предварително съгласуван маршрут с Агенция „Пътна инфраструктура“, Областно пътно управление и общините, със съответните разрешителни за специализиран превоз и при спазване на изискванията на Наредба № 11 за извършване на извънгабаритни и

	тежки превози. Всички мерки за безопасност, сигнализация и съпровождане от пилотни автомобили ще бъдат приложени. Възложителят подчертава, че такива операции са стандартна практика при реализацията на ветроенергийни проекти и се извършват с пълна техническа обезпеченост и институционален контрол. За достигане до площадките на турбините, разположени в земеделски земи, ще бъдат изградени или подобрени временни и постоянни обслужващи пътища, съобразени с изискванията за преминаване на извънгабаритен транспорт, включително превоз на лопатки, гондоли и кули. Всички трасета ще бъдат избрани така, че да минимизират засягането на обработваеми площи и ще се базират на предварително извършен маршрутно-проходими проучвания и технически анализи, включително симулации на завиване (swept path analysis). Използването на земеделски земи за пътища ще бъде извършено със съгласие на собствениците, по силата на доброволни договори, или при необходимост – чрез процедури по реда на Закона за опазване на земеделските земи и Закона за устройство на територията, с предварително разрешение за временно ползване или промяна на предназначение. Временните пътища ще бъдат демонтирани и рекултивирани след приключване на строителните дейности, ако не се налага трайното им използване за експлоатационни нужди. Всички дейности ще бъдат съгласувани с Министерството на земеделието и съответните структури на общинско и областно ниво, като ще се прилагат мерки за опазване на почвите, дренажа и съседните площи. Възложителят подчертава, че изграждането на пътища в земеделски земи за достъп до ВЕИ инфраструктура е утвърдена практика, която се извършва при пълен административен контрол и със защита на правата на земеползвателите.
46. В случай, че се окаже, че шумовите и нискочестотните шумове са над изчислените норми, как възложителят ще компенсира засегнатото население?	И в ДОВОС, както и по време на общественото обсъждане изрично бе обяснено, че в т. 8 на доклада е

	препоръчана изрична мярка за недопускане на вредно въздействие на шума, а именно: - По време на 72-часовите проби, преди въвеждане в експлоатация на вятърния парк, да се направят измервания на нивата на шум от работата на ветрогенераторите, нивата на електромагнитни лъчения и нивата на вибрации по регулационните граници, както и до обектите, подлежащи на здравна защита извън регулация, на най-близките за всеки генератор, подстанция и въздушен електропровод населени места. При установяване на наднормен шум да се приложат мерки за шумозащита, в т.ч. подходящ режим на работа на ветрогенераторите.
47. В случай, че някой от ветрогенераторите се наклони, поради не добре излят фундамент, тъй като в землището на Община Вълчи дол няма твърди скали, как ще бъде демонтиран ветрогенераторът и как ще бъдат компенсирани потърпевшите земеделци?	Върху “не добре излят” фундамент не би следвало да се извършват монтажни дейности без да са предприети корективни действия, които да гарантират проектните якостни изисквания. Съгласно ЗУТ, по време на изпълнението процесът по изграждане се ръководи и подписва от лицензирана фирма изпълнител, проектант на фундамента в ролята на авторски надзор и независим строителен надзор, които приемат качествено полагане на бетоновата смес (т.нар. “изливане”). Съгласно изискванията НАРЕДБА № РД-02-20-3 ОТ 4 ЮЛИ 2024 Г. ЗА ИЗПЪЛНЕНИЕ, КОНТРОЛ И ПРИЕМАНЕ НА БЕТОННИ И СТОМАНОБЕТОННИ КОНСТРУКЦИИ се изпращат в специализирана лаборатория кубови образци за допълнително тестване на характеристиките на бетона.
48. Засегнатото население как ще бъде компенсирано затова, че ще живее две години на територията на строителна площадка, а след това 30 години на територията на електроцентраля?	Строителните дейности са извън населените места и не засягат населението. Възложителят е наясно с потенциалния социален дискомфорт, който може да възникне както по време на строителството, така и при дългосрочната експлоатация на ветроенергийните съоръжения, но подчертава, че всички въздействия върху околната и жизнената среда са подложени на оценка в ОВОС, и при отсъствие на доказани значителни отрицателни въздействия не възниква задължение за компенсации по нормативен ред.

	В същото време, възложителят поема ангажимент за прилагане на превантивни и ограничителни мерки по време на строителната фаза: контрол на шума и праха, временни ограничения за движение, обозначаване на строителни зони и информиране на населението. Строителната дейност е със срок от 18 до 24 месеца, а въздействието ѝ е временно, локализирано и ограничено във времето, като не се предвижда обхващане на цели населени места в режим на строителна площадка. За периода на експлоатация, съгласно направените в ДОВОС модели и анализи, отрицателните въздействия остават под нормативно допустимите нива.
49. Земеделските производители ще могат ли да ползват дрон-технологии за да извършват щадящо земеделие?	Възложителят потвърждава, че реализацията на проекта не предвижда ограничения върху използването на съвременни агротехнологии, включително дронове за мониторинг и прецизно земеделие, в съседство с ветрогенераторите. Няма нормативна или техническа забрана за използване на безпилотни летателни системи (БЛС) в земеделски земи около или под ветрогенератори, при условие че те се експлоатират в съответствие със Закона за гражданското въздухоплаване и подзаконовите актове на ГД „ГВА“, включително правилата за визуален контрол, височина на полетите и безопасни отстояния от обекти с инфраструктурна значимост. Конструкцията на турбините и височината на кулите създават вертикално пространство, което не съвпада с типичните работни височини на агродронове (до 120 м над терена). При необходимост от полети в непосредствена близост до конкретна турбина, операторите на дронове следва да се координират с представител на експлоатационната фирма, за да се избегне всякакъв риск от сблъсък или електромагнитно смущение. В този смисъл, проектът не само не възпрепятства, но е съвместим с прилагането на щадящи и иновативни земеделски практики, включително мониторинг на посевите, прецизно торене и растителна защита чрез дронове, които допринасят за устойчивото земеделие в региона.

50. Колко време на ден е най-дългият възможен престой на човек под въздушни електропроводни линии, тъй като в ДОВОС е цитирана една Наредба 16 и не става ясно?	Зависи от конкретните параметри на въздушната електропроводна линия, които на този етап не са конкретизирани. Нормативната уредба ще бъде спазена при проектирането, изграждането и експлоатацията на електропроводите. От гледна точка на здравето на населението, българското законодателство не въвежда максимално допустимо време за престой на човек под електропроводи, но за електромагнитни полета от 50 Hz (типични за ВЕЛ 110 kV) са валидни гранични стойности за интензитет на електрическото и магнитното поле, съгласно БДС EN 50413 / Наредба № 9 от 2006 г. на МЗ и МОСВ. За населението стойността на електрическото поле не трябва да надвишава 5 kV/m, а на магнитната индукция – 100 μT (микроТесла) при продължително излагане. На практика, при спазване на санитарно-защитните отстояния, определени от проектантите и одобрени от компетентните органи, престоят под ВЕЛ 110 kV в земеделски терени, пътища или дворове не води до превишаване на допустимите нива на излъчване, което означава, че няма нормативно ограничение за времето на престой на човек, стига разстоянията до проводниците да съответстват на нормативните и техническите изисквания. Ако се касае за организирана трудова дейност, напр. работници в стопанство или монтажници, важат допълнителни изисквания от Кодекса на труда и наредбите по здравословни и безопасни условия на труд, включително осигуряване на защита от токови удари при аварии, но не и конкретен лимит за престой като продължителност под ВЕЛ при нормална експлоатация.
51. Как си представя госпожа експертката работниците, които обработват земеделските земи да работят по цял ден с тапи за уши или друго лично предпазно средство и оценен ли е рискът за тяхното здраве, защото ние смятаме, че това изобщо е пропуснато в ДОВОС, тъй като дори не е изчислен кумулативен ефект на вредното въздействие на територията на земите, засегнати от ветрогенератори и електропроводи (подземни и въздушни)?	Оценката на риска за работещите се прави от работодателя на база на параметрите на работната среда, въз основа на конкретни замервания и по препоръки на Службите за трудова медицина. Всичко това е уредено в нормативната уредба. ОВОС оценява общите рискове преди реализацията на проекта, включително такива, които потенциално могат да засегнат работещи лица в даден терен (напр. земеделски производители), но не замества и не дублира

	индивидуалната оценка на професионалния риск, която е задължение по Директива 89/391/ЕИО.
52. В ДОВОС не става ясно каква е технологията на уширяване на пътищата и тяхното зачакяване. Какво ще се случи с хумусния слой, който ще бъде отнет?	Инвестиционното предложение предвижда максимално използване на съществуващата пътна мрежа, включително полски и селскостопански пътища, за достъп до имотите, в които ще бъдат изградени ветрогенераторите. Това значително ограничава степента на ново въздействие върху терена, тъй като нови трасета не се изграждат, а само при необходимост се извършват локални уширения – главно в участъците на криви и подходи към републиканската и общинската пътна мрежа. Тези уширения са временни и се извършват само там, където радиусите на завиване не позволяват безопасен и технически възможен достъп за дългите транспортни композиции, превозващи елементите на ветрогенераторите (роторни лопатки, кули и др.). Това е стандартна инженерна практика при подобен тип логистика. В участъците, където ще се извърши уширяване, хумусният слой ще бъде внимателно отнет механизирано, временно депониран извън работната зона и опазен от разпрашаване, уплътняване и замърсяване. След приключване на доставките и демонтаж на временните пътища/разширения, хумусният слой ще бъде възстановен на място или използван за рекултивация на други засегнати терени, което съответства на нормативните изисквания за възстановяване на земи след временно ползване.
53. Как е оценен рискът за водоснабдяването на селата Искър и Есеница, където се предвиждат ветрогенератори в близост до водоизточници, които захранват селото и съответни има изградени сондажи?	Няма риск съгласно извършените анализи и оценки в ДОВОС. Всички имоти в обхвата на ИП попадат в пояс III на СОЗ на „Вн-35х, Кранево“ и 17 броя минерални водоизточници, определени със Заповед № РД-255/22.04.2008 г. на министъра на околната среда и водите, като някои от имотите попадат в пояс III на СОЗ около водоизточници за питейно-битово водоснабдяване и в буферна зона с радиус от 1000 m около водовземно съоръжение за питейно-битови нужди. Заявените с инвестиционното предложение дейности, не влизат в противоречие с ограниченията и забраните по чл. 10, ал. 1 от Наредба № 3/16.10.2000 г. Предвидените

	ограничения в посочените заповеди за учредяване на СОЗ, не засягат и не се отнасят за конкретното ИП. Предвид, че част от имотите на ИП, попадат в буферна зона с радиус 1000 m около водовземно съоръжение за питейно-битови нужди без определена СОЗ, с цел опазване на водоизточниците, използвани за питейно-битово водоснабдяване предвидените дейности в буферна зона с радиус 1000 m ще бъдат съобразени със забраните и ограниченията, съгласно Приложение №1 към Националния каталог от мерки към ПУРБ. Дейностите на ИП съобразяват и не влизат в противоречие със забраните съгласно чл.118а от ЗВ.
54. Как е оценено разширяването на урбанизираните територии, спрямо засегнатите населени места, тъй като това позициониране на вятърния парк ограничава населените места към разрастване?	Такава оценка не е предмет на ДОВОС.
55. Твърдението на мажоритарния собственик на Добротич Уинд АД, че имал бил парк в Австралия за около 10 години, оценявано ли е въздействието върху засегнатите населени места през тези 10 години? Как се е отразил върху животът и здравето им този вятърен парк?	Въпросът не е предмет на процедурата по ОВОС, и изготвения ДОВОС, съответно, няма пряка връзка с ИП.
56. В презентацията на Доклада за ОВОС бе обявено, че ще има изсечена гора. Колко дървета сте посадили и отгледали, дами и господа експерти, инвеститори и най- вече унищожители на земя – предоставилите я?	Въпросът няма отношение нито към параметрите на ИП, нито към ДОВОС.
57. В момента излизат от употреба около 38 GW мощности ветрогенератори. При липса на посочени конкретни марка и модел съоръжение, как да сме сигурни, че няма да бъдат рециклирани, тъй като в ДОВОС е оповестено, че в края на експлоатационния период се връщат на производителя или се продават. По тази логика, ако са втора употреба, ще останат завинаги забучени в земята и бавно и сигурно ще я унищожават замърсявайки я с канцерогенни вещества. Кое е екологичното тук? В САЩ вече има много случаи като описания. Как една малка община със съсипан поминък, ще има ресурс да почисти екологичния ви отпадък?	Екологосъобразното управление на отпадъците е нормативно изискване и ще бъде спазено. Разбираме загрижеността, свързана с управлението на ветрогенераторите след края на експлоатацията им, особено в контекста на световната тенденция за излизане от употреба на значителни мощности. Въпреки че на този етап не са посочени конкретни марка и модел съоръжения, проектът предвижда използване на съвременно, сертифицирано и отговарящо на европейските стандарти оборудване. Не се предвижда използване на втора употреба турбини, които биха могли да представляват риск за околната среда или здравето. В края на експлоатационния период съоръженията ще бъдат демонтирани изцяло от възложителя, а не от общината. Всички материали – метал, бетон, електрически компоненти и композитни елементи – ще бъдат предадени за рециклиране или повторна употреба, в съответствие със законовите изисквания и принципите на кръговата икономика.
58. Прилагаме Становище на Националният омбудсман на Република България, който се обяви изцяло в подкрепа на засегнатото население и против накръняването на конституционни права	Съгласно чл. 2, ал. 2 от Закона за омбудсмана, омбудсманът се застъпва с предвидените в този закон

на засегнатото население за право на живот и поминък в благоприятна и здравословна среда. Ще очакваме становището да бъде зачетено от експертите и от възложителя, както и от одобряващите органи:

(цитат на становището):

В изложението Ви, от името на Инициативен комитет „Жива земя“ на жителите на селата, чиито земи се засягат от проект за изграждане на индустриален ветропарк в общините Ветрино и Вълчи дол, отправяте апел за законодателни промени, като се обръщате към президента на Република България, националния омбудсман, Народното събрание и секторните постоянни комисии, както и към министъра на здравеопазването, министъра на енергетиката и други посочени ресорни министри, областния управител на Област Варна, с копие до председателя на Общинския съвет Вълчи дол и на инвеститора „Добротич уинд“ АД. Настоявате да бъде законово регламентирано минимално допустимото отстояние (буферна зона) за хигиенна защита на населените места при разполагането на турбини за индустриално производство на електрическа енергия от вятъра, като бъде възприето правилото за определянето му в размер на 10 пъти общата височина на ветрогенератора, включително витлата.

Изтъквате необходимостта от преразглеждане на установеното разстояние от 500 м в действащата норма на чл.141 от Наредба № 14 от 15 юни 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия, издадена на основание чл. 83, ал. 3 от Закона за енергетиката от министъра на енергетиката и министъра на регионалното развитие и благоустройството. С позоваване на информация от цитирани източници се обосновават, че е необходимо определяне на значително по-голямо разстояние съобразно със съвременното състояние на техниката в областта на ветрогенераторите и вижданията, основани на натрупаните научни изследвания за въздействието на шума, излъчвания инфразвук, трептящи сенки и свързаните други вредни фактори върху здравето на хората.

Очертавате обществената значимост на повдигнатите въпроси, като изтъквате, че се засяга „живота, здравето и бъдещето на българските граждани, живеещи в селата от Североизточна България, като най-отговорно заявяваме, че над 50 000 /петдесет хиляди/ човешки жизни са в непосредствена опасност. В областите Варна, Шумен, Добрич и Силистра се предвижда изграждане на над десет електроцентрали с промишлени ветрогенератори – едни от най-високите и мощни модели, предназначени за инсталация на сушата.“

Конкретен повод на искането Ви е уведомление за инвестиционно предложение на „Добротич уинд“ АД, за разширяване на предходен проект за ветропарк от 34 генератора, височина до 180 м, обща инсталирана мощност до 85 MW, в землището на с. Добротич, община Ветрино, за което е било издадено Решение № ВА-3/2018 на РИОСВ Варна. С настоящото предложение на инвеститора - вх. № 26-00-4102/16.03.2023г. на РИОСВ Варна, формулирано като разширение, се предвижда изграждането на 58 ветрогенератора с височина до 270 м, с инсталирана мощност до 464 MW, в землищата на шест села от община Ветрино (50 ветрогенератора) и две села от община Вълчи дол (8 ветрогенератора), област Варна, както и 4 електрически подстанции, съоръжения за съхранение на електрическа енергия; кабели,

средства, когато с действие или бездействие се засягат или нарушават правата и свободите на гражданите от държавните и общинските органи и техните администрации, от лицата, на които е възложено да предоставят обществени услуги, както и от частноправни субекти.

В тази връзка, приложеното становище на омбудсмана на Република България съдържа само принципни положения, цитирайки отделни разпоредби от ЗУТ и ЗОЗЗ без обаче да посочва, че в конкретния случай, от реализацията на инвестиционното предложение на „Добротич Уинд“ АД, ще настъпи дисбаланс при използването на земеделските земи за неземеделски цели, нарушения на екологичното законодателство или накърняване на конституционни права и свободи.

свързващи генераторите, подстанциите и електропреносната мрежа на „Електросистемен оператор“ ЕАД и обслужващи пътища.

Жителите на засегнатите села са категорични в позицията си на несъгласие за разполагане на ветрогенератори агресивно в непосредствена близост до домовете им, което неминуемо ще се отрази на средата, предпоставяща качеството на живот и перспективи за развитие на населеното място в район, известен с културата си на „житница на България“.

Приложена е подписка на присъединилите се граждани.

По данни от публични регистри, в периода от 2011 проектът „Добротич уинд“ е разглеждан в различен обхват по реда на глава шеста от Закона за опазване на околната среда, включително административен контрол, както и за промяна на предназначението на засегнати земеделски имоти по реда на Закона за опазване на земеделските земи.

Наред с това Общинският съвет Ветрино приема решения, насочени към териториална защита на населените места, които са предмет на оспорване по съдебен ред. По-конкретно, с Решение № 389 по Протокол № 32/31.01.2022 г. на Общински съвет – Ветрино е отхвърлено предложение да бъде дадено разрешение за изработването на проект за частично изменение на общия устройствен план на Община Ветрино, като решението за прекратяване поради недопустимост на оспорването, постановено по адм.д. № 383/2022 г. на АС Варна, потвърдено по адм.д. 10451/2022 г. на ВАС, е последвано от отлагане на проекта в частта на 21 ветрогенератора, предвидени в зоната на земеделските територии на ОУП на Община Ветрино, довело до редуцирането му от 79 на 58 ветрогенератора (50 в община Ветрино и 8 в община Вълчи дол), както е заявен с настоящото инвестиционно предложение/разширение.

Бих искал да Ви информирам, че искането Ви, по което е постъпила позицията на „Добротич уинд“ АД, е разгледано, както и да поясня, че правомощията на омбудсмана са нормативно определени за съдействие на правата на гражданите, които се обръщат към него, със средствата съгласно чл. 2 от Закона за омбудсмана.

Институцията на омбудсмана изразява последователна позиция за зачитането на основните права при прилагане на облекченията, предвидени за насърчаване на проекти за производството на енергия от възобновяеми източници, съобразно с приоритета на политиките и обвързващите цели на ЕС за увеличаването на дела ѝ в енергийния микс като мярка за предотвратяване на глобалното затопляне и ограничаване на последиците от промените в климата, в актуалния период до 2030 г.

Освен с реализацията на съответния инвестиционен проект, постигането на тези цели е неотделимо от конституционното изискване за спазване на необходимия баланс с нормите и стандартите за опазване на околната среда и здравето, земеделското предназначение на обработваемите земи, както и правомощията на органите на местно самоуправление за определяне на устройствената целесъобразност при плановото отреждане на предназначението за съответната територия. Ключовият въпрос за определянето на местоположението при засягане на земеделски територии на общо основание нормативно се решава чрез изменение на общия устройствен план по реда на Закона за устройство на територията, съответно - в случаите, когато такъв план не е одобрен – чрез процедурата за определяне на площадка и трасе за проектиране съгласно Закона за опазване на земеделските земи.

<i>В обхвата на облекчението съгласно чл. 17а, ал. 3 от Закона за опазване на земеделските земи, а именно за допускане на промяна на предназначението за неземеделски нужди като еднофазово производство, с дерогиране на фазата за утвърждаване на площадка и трасе за проектиране, с допълнение на запетая (§ 7, т. 1 от ЗИД на ДОПК, ДВ, бр. 106 от 2023 г., в сила от 22.12.2023 г.) е отделена хипотезата на изграждането на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници. Междувременно частта на разпоредбата „на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници“, въведена със ЗИД на ЗЕВИ, редакция ДВ, бр. 86 от 13.10.2023 г., е предмет на искане от 16.10.2023 г. за обявяване на противоконституционност, разглеждането на което е допуснато по конституционно дело № 18 от 2023 г. и понастоящем не е приключило.</i> <i>В случая със Заповед № РД-23-7706-12 от 23.01.2023 г. (за 46 ветрогенератора – 38 за община Вълчи дол и 8 за община Ветрино, извън земеделски земи) и Заповед № РД-23-7706-182 от 15.12.2023 г. (за 12 ветрогенератора в землището на с. Добротич, община Вълчи дол) на областния управител на област Варна, като орган по чл. 124а, ал. 3 ЗУТ, както и посочените в заповедта (без указани конкретни данни за номер и дата) предходни заповеди на кмета на Община Вълчи дол, е разрешено изработването на проекти за подробни устройствени планове – планове за застрояване (ПУП-ПЗ) за промяна на предназначението на земеделска земя, без данни за утвърждаване на площадка и трасе за проектиране. По аргумент от чл. 17а, ал. 3 ЗОЗЗ, изискването е действаща норма към момента на издаването им и следователно представлява основание за преценка на последиците относно действителността и валидността на обусловените административни актове.</i>	
59. Прилагаме Становище на Директора на РЗИ – Варна, който обяснява, че няма действаща нормативна уредба регулираща въздействие на инфразвук върху човешкото здраве, но обръща внимание, че засегнатото население е в правото си да иска преуреждане на нормативната уредба, но искането ни е глас в пустиня. Обръщаме внимание, че директорът на РЗИ – засяга въздействието на инфразвук, генериран от ветрогенераторите не само върху човешкото здраве, но и върху пчели, почви и биоразнообразие. Настояваме за изразяване на становище на експертите и на възложителя: <u>(цитат на становището)</u>: <i>Във връзка с Ваше писмо до РЗИ-Варна, относно законодателни промени за разполагане на вятърни електроцентрали, Ви уведомяваме следното:</i> <i>Регионална здравна инспекция –Варна е компетентен орган за контрол и оценка на въздействието на фактора шум върху здравето на населението. Наличната нормативна база: Закона за защита от шума в околната среда /ДВ, бр. 74 от 2005г./ и Наредба №6 за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, методите за оценка стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (ДВ, бр. 58 от 2006 г.) фиксират изрично правомощията на институцията, методите на измерване и граничните стойности на шума в околна среда и в жилищни и обществени сгради. В момента няма действащ нормативен документ, определящ метод на измерване и гранична стойност за инфразвук в жилищни сгради. Предложените от Вас законодателни промени могат да бъдат взети в предвид единствено, когато се осъществи тяхното приемане от законодателната власт в Република България.</i>	По отношение на приложеното становище на РЗИ-Варна от него ясно се вижда, че инспекцията посочва, че предложените законодателни промени могат да се вземат предвид след тяхното приемане в законодателството, т.е. с възражението погрешно се интерпретира становището. Оценките в ДОВОС, в т.ч. въз основа на цитираните в доклада научни изследвания, не показват рискове за човешкото здраве. В периода на последните 20 години, се натрупаха значителни знания за експлоатацията от вятърните паркове. Новите технологии допринесоха за промени в механика на вятърни турбини, главно с цел да се направят по-тихи турбини, които позволяват по-добро използване на вятърната енергия. Извършени са множество измервания за инфразвук от вятърни паркове. Направено е голямо по обем проучване на Датската агенция по опазване на околната среда - публикувано от J. Jakobsen /Infrasound Emission from Wind Turbines/, което включва публикации, научни данни, както и данни

Като опорна точка можем да Ви посочим, че подобен тип обекти бяха изключени от наредби/закони за хигиено-охранителните и санитарно-охранителните зони. Във връзка с нарастващата загриженост сред населението и поради факта, че това са нов тип обекти със своите недостатъчно проучени влияния върху околната среда и здраве, имате право да поискате актуализиране на нормативните документи, визиращо отстояние от населени места, нарушаване на влажни зони, разрушаване на структурата на почвения слой и натрупване на неспецифични вещества, което в дългосрочен план може да окаже негативно въздействие върху биосферата.

от измервания. Представени са заключения които показват, че вятърните турбини работещи по посока на вятъра със съвременен дизайн и контрол на лопатките произведени след 2014 г.-2015г. генерират много слаб инфразвук с ниво далеч под прага на възприемане дори на близки разстояния.

Изведено е заключение, че инфразвукът от съвременните модели турбини може да бъде пренебрегнат, когато се извършва оценка на въздействието на вятърните турбини върху околната среда. Изведен е извода, че турбини от старо поколение насочени срещу вятъра възпроизвеждат 10-30 dB/G повисоки нива на инфразвук и при тях могат да се надхвърлят допустимите критерии за безвредно въздействие, като при тях е необходимо да се извършва оценка на въздействието върху жилища и население разположени в непосредствена близост.

В България, в другите Европейски държави и в света няма нормативи за инфразвук; Редица държави са въвели насоки или препоръки относно разстоянията между вятърните турбини и населените места като се основават на фактори като шум, трептене на сенки и визуално въздействие.

Отделно твърдения на авторите за влияние, от инфразвукът върху пчели, почви и биоразнообразие, не е подкрепен с научни твърдения, отделно липсват и научни доказателства за тях.

Всяка човешка дейност (транспорт, обработка на земята, промишлени производства, даже и пребиваване в жилището е свързана с унищожаване на част от заобикалящите ни насекоми). Задача на ДОВОС е не да установи дали ще загинат, част от обитаващите въздушното пространство и почвения слой насекоми, а дали ще бъдат засегнати консервационно значими и подлежащи на опазване съгласно българското природозащитно законодателство видове, спад в числеността им или напълно изчезване на определени популации. Инвестиционното предложение ще се реализира в обработваеми земи (агрофитоценози) в които отрицателните въздействия върху насекомите са в резултат на използването на растително защитни препарати и които не са сред значимите за насекомите с висок консервационен статус местообитания. В процеса

	на еволюцията на насекомите генетично са възникнали механизми гарантиращи оцеляването на вида- голям брой снесени яйца, сложен цикъл на развитие, различна среда на обитаване на ларвата и имагото, поради което броят на загиналите по време на строителството и експлоатацията на ветроенергийния парк не може да доведе до изчезване и драстично намаляване на популациите на обитаващите територията насекоми, които представляват силно модифицирани агроценози, повлияни от земеделската и човешката дейност. За сравнение 1 скорец на ден изяжда толкова насекоми колкото тежи, но винаги числеността на насекомоядните птици и обитаващите пространството насекоми са в динамично равновесие.
Възражение от земеделски производители, жители и собственици на земеделска земя на територията на Община Вълчи дол, внесено в Община Вълчи дол с вх.№ РД 9400-К-41/14.05.2025 г.	
Уважаеми дами и господа, В определения 3- дневен срок, от датата на проведеното обществено обсъждане на ДОВОС и ДОСВ, изпращам на вашето внимание ВЪЗРАЖЕНИЕ ОТ ЗЕМЕДЕЛСКИТЕ ПРОИЗВОДИТЕЛИ, ЖИТЕЛИ И СОБСТВЕНИЦИ НА ЗЕМЕДЕЛСКА ЗЕМЯ НА ТЕРИТОРИЯТА НА ОБЩИНА ВЪЛЧИ ДОЛ , което беше изпратено в определения от Директора на РИОСВ определен 30 дневен срок за изразяване на мнения и становища, който стартира на 17.03.2025 г. и изтече на 15.04.2025 г. по инвестиционното предложение на Добротич Уинд АД за изграждане на ветроенергиен парк в общините Вълчи дол и Ветрино. По изразеното възражение, населението не получи абсолютни никаква ответна реакция. Изпращам становището до органите, от които зависи одобряването на това инвестиционно предложение, с молба да бъде зачетено мнението на засегнатата общественост. Настоящото възражение е подкрепено с подписка, която настояваме да послужи като допълнителен аргумент на органите за постановяване на отказ за разрешаване на това ИП на всички административни нива. <u>Приложено е описаното възражение.</u>	По цитираното възражение, заведено в деловодната система на РИОСВ-Варна с вх.№ Вх.№ 26-00-4102/A165 от 15.04.2025 и с Вх.№ 26-00-4102/A168 от 16.04.2025 е изразено в <i>Таблица 1.Становище по постъпилите становища и възражения в рамките на обществения достъп до ДОВОС и ДОСВ преди датата на провеждане на общественото обсъждане</i> към становището по чл.17, ал.5 от Наредбата за ОВОС, където е описано <u>мотивираното становище по възраженията, постъпили преди общественото обсъждане.</u>
Граждански въпроси във връзка с представен Доклад по инвестиционно намерение за изграждане на ветропарк на територията на Община Вълчи дол, заведено в деловодната система на Община Вълчи дол с Вх.№ РД 9400-С-138/15.05.2025 г. От Станимир Сашев Киров	
1. С коя институция на територията на Република България е съгласувано инвестиционното намерение за изграждане на ветро парка, който възнамерявате да изградите на територията на Община Вълчи дол?	Описано е в Раздел 10 на ДОВОС.
2. На кой етап от изготвянето на инвестиционното намерение за изграждането на ветро парк на територията на Община Вълчи дол, ще представите на населението на общината, отражението върху здравето на човека?	На настоящия етап на „инвестиционно намерение“ прогнозна оценка за възможното въздействие върху човешкото здраве е изготвена в рамките на настоящата процедура по ОВОС, и конкретно в Доклада за ОВОС – т. 3.11 по отношение на текущото състояние на здравето и здравно-хигиенните аспекти на средата, и в т. 4.11 по

	отношение на очакваното въздействие върху човешкото здраве. Резултатите от оценката показват, че рисковете за човешкото здраве на етапите на реализация на ИП не са значими – не се очакват въздействия върху компонентите и факторите на средата, които да водят до нарушения, в т.ч. превишения на норми и стандарти за опазване на околната среда и човешкото здраве. Отрицателните въздействия като цяло са незначителни, като същите са контролируеми и обратими. Въз основа на оценката, в т. 8 на ДОВОС са препоръчани мерки за предотвратяване/минимизиране на въздействията.
3. Каква е ползата на населението на общината от изграждането на този парк, като желая да конкретизирате отговора върху факта не само за местния бизнес, а на семействата в общината и техния стандарт?	Проектът осигурява приходи в местния бюджет, които ще могат да бъдат използвани за допълнително облагородяване, инфраструктура, подкрепа за местни инициативи и дори насърчаване на туризма. Вятърният парк ще създаде икономически възможности, както чрез временна, така и чрез постоянна заетост, а също и чрез партньорства с местни фирми и доставчици.
4. Дайте конкретни кадастрални номера на поземлени имоти, върху които ще изградите съоръженията и съответните станции?	Засегнатите поземлени имоти от ветрогенераторите, подстанциите, съоръженията за съхранение на електрическа енергия са подробно описани в Таблица 1.1-1. на ДОВОС – това са имотите, в които се предвижда монтиране на ветрогенератори и изграждане на подстанции и системи за съхранение на електроенергия. Към момента на провеждане на процедурата по ОВОС не са уточнени конкретни засегнати имоти за трасетата на въздушните електропроводи и за временни и постоянни пътища, като по отношение на тях в ДОВОС са оценявани прогнозни площи и местоположения в съответствие с наличните данни. Както беше обърнато внимание и на проведеното обществено обсъждане, на следващ етап на проектиране, след уточняване на конкретни трасета и терени за пътища, ще бъдат изготвени съответните парцеларни планове в които ще бъдат конкретизирани засегнатите имоти. За тези конкретни електропроводи и свързаните с тях трасета, и за временните и постоянни пътища ще бъде проведена изискващата се процедура по ОВОС по реда на глава шеста на ЗООС и по чл. 31 на ЗБР. Предвид, че тези процедури са нормативно изискуеми, няма риск от

	одобряване и реализиране на съответните намерения без провеждането им.
5. На кой етап от изготвянето на инвестиционното намерение за изграждането на ветро парк на територията на Община Вълчи дол, ще ни информирате къде и как ще бъдат рециклирани елементите на перките – витла, тела, мотор, бетонна основа? С нетърпение очаквам отговор на поставените Ви въпроси.	Елементите на перките подлежат на отстраняване след изтичане на срока на експлоатация на ветрогенераторите или при необходимост от подмяна и ремонтни дейности. Както беше пояснено и на общественото обсъждане, към момента Възложителят не е избрал конкретен модел и производител на ветрогенератори. След изборът на модел, в договорът за закупуване на ветрогенератори ще бъдат уредени и всички условия и изисквания за последващото им обратно приемане от производителя/доставчика за последващо екологосъобразно третиране в съответствие с йерархията за управление на отпадъците. На този етап от разработването на инвестиционното намерение за изграждане на ветроенергиен парк на територията на община Вълчи дол, конкретният модел и производител на ветрогенераторите все още не е избран. Поради тази причина не могат да бъдат представени точни данни за състава и техническите характеристики на отделните елементи на съоръженията – витла, стълбове (тела), ротори, генератори и бетонни основи. Информация относно начина на рециклиране и третиране на тези елементи ще бъде предоставена на следващ етап – при изготвяне на техническия проект и сключване на договор за доставка на оборудване. В този договор ще бъдат включени клаузи, които уреждат условията за обратно приемане на компонентите от производителя или упълномощен доставчик, с оглед тяхното екологосъобразно третиране след края на експлоатационния им срок. Рециклирането ще се извършва съгласно действащото законодателство в областта на управление на отпадъците, включително изискванията на Закона за управление на отпадъците и приложимите европейски директиви. Възможните методи включват: раздробяване и повторна употреба на композитните материали от витлата в строителни приложения; предаване на металните елементи за стандартно индустриално рециклиране; демонтаж и раздробяване на бетонните

	основи с цел повторна употреба или екологосъобразно депониране; както и обезвреждане на техническите флуиди чрез лицензирани оператори. Всички тези действия ще бъдат описани в отделен План за извеждане от експлоатация, който ще бъде изготвен на проектна фаза и съгласуван с компетентните органи. Ангажиментът на възложителя е тези мерки да бъдат прилагани с приоритет върху опазването на околната среда, в съответствие с принципите на устойчивото развитие и кръговата икономика.
СТАНОВИЩЕ-ВЪЗРАЖЕНИЕ по ДОВОС и ДОСВ от СНЦ „ЖИВА ЗЕМЯ“, заведено в деловодната система на Община Вълчи дол с Вх.№ РД 6300-13/12.05.2025 г.	
Уважаеми дами и господа, След като се запознахме, чрез интернет адрес: http://registers.moew.government.bg/ovos/lot/42615 с доклада за ОВОС, ДОСВ и публикуваните към тях приложения, за инвестиционно предложение за „Изграждане на вятърен енергиен парк „Добротич Уинд“, състоящ се от 50 бр. ветрогенератори, ведно с техническа инфраструктура – повишаващи подстанции и съоръжения за присъединяване и съхранение на електрическа енергия“ в землищата на селата Добротич, Михалич, Калоян, Изворник, Искър и Есеница, общ. Вълчи дол, с възложител: «ДОБРОТИЧ УИНД» АД, гр. София, както и с писмо вх.№2600- 4102/A160/02.04.2025 г. на възложителя до директора на РИОСВ, с което се заявява намаляване на обхвата на инвестиционното намерение до редуцираните 50 бр. ВГ, разположени само в териториалния обхват на общ. Вълчи дол, обл.Варна изразяваме следното становище-възражение. На основание чл.17, ал.2, изр. последно от Наредбата за условията и реда за извършване на ОВОС (наредбата за ОВОС), моля, да приложите настоящото писмено становище към изготвения Протокол от проведеното обществено обсъждане, като изразявам становище - възражение от името на представляваното от мен сдружение, в качеството му на заинтересовано лице и „засегната общественост“, съгласно легалната дефиниция на понятието, дадена в т.25 към §1 от ДР на Закона за опазване на околната среда (ЗООС): това е обществеността по т. 24, която е засегната или с вероятност да бъде засегната, или която има интерес при процедурите за одобряване на планове, програми, инвестиционни предложения и при вземането на решения за издаването или актуализацията на разрешителни по реда на този закон или на условията в разрешителното, включително екологичните неправителствени организации, създадени в съответствие с националното законодателство. Видно от информацията, в публикувания ДОВОС, предмет на ИП, освен изграждането на 58 бр. (по ДОВОС), редуцирани до 50 бр. ветрогенератора, включва още и изграждане на съпътстваща инфраструктура за присъединяване към електропреносната мрежа, за което са предвидени изграждане на въздушни електропроводни линии (ВЕЛ) 110 kV и 400 kV, а за достъп до имотите на ветрогенераторите, подстанциите и съоръженията за съхранение на електрическа енергия - временни (за етапа на строителството) и постоянни (за поддръжка по време на експлоатацията) пътища. На фигура 1.1-1 в ДОВОС е показано местоположението на	По отношение на коментара, че <i>никъде в ДОВОС не са описани ПИ, засегнати от изграждането на ВЕЛ, както и ПИ, засегнати от изграждането на временни и постоянни пътища</i>, въпросът е коментиран както в ДОВОС, така и на срещата за обществено обсъждане. Към момента на провеждане на процедурата по ОВОС не са уточнени конкретни засегнати имоти за трасетата на въздушните електропроводи и за временни и постоянни пътища, като по отношение на тях в ДОВОС са оценявани прогнозни площи и местоположения в съответствие с наличните данни. Както беше обърнато внимание и на проведеното обществено обсъждане, на следващ етап на проектиране, след уточняване на конкретни трасета и терени за пътища, ще бъдат изготвени съответните парцеларни планове в които ще бъдат конкретизирани засегнатите имоти. За тези конкретни електропроводи и свързаните с тях трасета, и за временните и постоянни пътища ще бъде проведена изискващата се процедура по ОВОС по реда на глава шеста на ЗООС и по чл. 31 на ЗБР. Предвид, че тези процедури са нормативно изискуеми, няма риск от одобряване и реализиране на съответните намерения без провеждането им.

ветрогенераторите, на подстанциите, на съоръженията за съхранение на електрическа енергия и въздушните електропроводи. В Таблица 1.1-1 в ДОВОС, обаче, са описани подробно само засегнатите поземлени имоти (ПИ) от ветрогенераторите, подстанциите и съоръженията за съхранение на ел. енергия, като никъде в ДОВОС не са описани ПИ, засегнати от изграждането на ВЕЛ, както и ПИ, засегнати от изграждането на временни и постоянни пътища.	
В тази връзка, не отговаря на истината вписаното в ДОВОС твърдение, че 13 бр. от ПИ, които са описани в таблица 1.1.-1 „Поземлени имоти, засегнати от инвестиционното предложение“, са с НТП „За електроенергийно производство“. След направена справка в КАИС портал е видно, че 13-те ПИ, за които в ДОВОС се твърди, че са с НТП „За електроенергийно производство“, са с НТП „Нива“, като за половината от тях е отбелязано, че са 3-та категория земеделска земята: 1. ПИ 21717.11.30 - с. Добротич, м. ДАА ЕКЕНЛИ, вид собств. Частна, вид територия Земеделска, категория 3, НТП Нива, площ 520 кв. м; 2. ПИ 21717.17.42 - с. Добротич, м. МАТ МАРА, вид собств. Частна, вид територия Земеделска, НТП Нива, площ 520 кв. м; 3. ПИ 21717.42.34- с. Добротич, м. САЛКЪМА, вид собств. Частна, вид територия Земеделска, НТП Нива, площ 520 кв. м; 4. ПИ 21717.45.46 - с. Добротич, м. ФЪНДАКЛЪК, вид собств. Частна, вид територия Земеделска, категория 3, НТП Нива, площ 520 кв. м; 5. ПИ 21717.54.40 - с. Добротич, м. ТАТАР АСАН, вид собств. Частна, вид територия Земеделска, категория 3, НТП Нива, площ 520 кв. м; 6. ПИ 21717.60.49 - с. Добротич, м. ЧОКУР ТАРЛА, вид собств. Частна, вид територия Земеделска, категория 3, НТП Нива, площ 1207 кв. м; 7. ПИ 21717.58.28 - с. Добротич, м. ТАТАР АСАН, вид собств. Частна, вид територия Земеделска, категория 3, НТП Нива, площ 521 кв. м; 8. ПИ 21717.62.42. - с. Добротич, м. ЧОКУР ТАРЛА, вид собств. Частна, вид територия Земеделска, НТП Нива, площ 655 кв. м; 9. ПИ 21717.17.40. - с. Добротич, м. МАТ МАРА, вид собств. Частна, вид територия Земеделска, НТП Нива, площ 710 кв. м; 10. ПИ 21717.53.54. - с. Добротич, м. КАРШИ, вид собств. Частна, вид територия Земеделска, НТП Нива, площ 520 кв. м; 11. ПИ 21717.13.29. - с. Добротич, м. ДАА ЕКЕНЛИ, вид собств. Частна, вид територия Земеделска, НТП Нива, площ 520 кв. м 12. ПИ 21717.37.16. - с. Добротич, м. ЕНЕЛИ АРДЪ, вид собств. Частна, вид територия Земеделска, НТП Нива, площ 520 кв.; 13. ПИ 21717.59.64 - с. Добротич, м. ТАТАР АСАН, вид собств. Частна, вид територия Земеделска, НТП Нива, площ 902 кв. м;	В действителност съгласно действащата КKKP на с. Добротич, посочените поземлени имоти не са с променено предназначение и са земеделски по вид територия и ниви – трета и четвърта категория по начин на трайно ползване. Таблицата отразява ПИ, за които има одобрен и влязъл в сила ПУП-ПЗ.
На стр.23 от ДОВОС за електропреносната инфраструктура е записано, че проектната документация за присъединителните електропроводни трасета (подземни 33 kV, въздушни-110 kV и 400 kV) към настоящия момент била изготвена в идейна фаза „при съобразяване на становище на ЕСО ЕАД с изх.№ ЦУ - ЕСО -2412#4/14.06.2021 г. за проучване на условията и начина на присъединяване на вятърния парк към електропреносната мрежа (копие е	Възложителят е изпълнил изискванията на чл. 4, ал. 1 и 3 от Наредбата за ОВОС, като е уведомил компетентния орган за своето инвестиционно намерение на най-ранен етап, съгласно § 1, т. 4 от допълнителните разпоредби на наредбата, и в съответствие със съображение (2) от

предоставено в Приложение №2 на Доклада за ОВОС)". На първо място, цитираното и приложено становище на „ЕСО" ЕАД е с изтекъл срок на валидност, доколкото в него е записано, че същото отразява състоянието на електропреносната мрежа към момента на издаването му, като по отношение на възможността за присъединяване на обекта на възложителя, същото е с валидност една година от датата на издаването му. Т.е. на практика към настоящия момент възложителя не разполага със становище за проучване на условията и начина на присъединяване на вятърния парк към електропреносната мрежа. На второ място, становището касае друг обхват и модел на изпълнение на етапи на инвестиционното намерение на Добротич Уинд АД. На трето място в ДОВОС се излага, че становището нямало обвързващ характер, като окончателния вариант на трасетата щял да се изготви след сключване на предварителен договор с „ЕСО" ЕАД и след изготвяне и одобряване на Подробни устройствени планове - парцеларни планове (ПУП - ПП), като с влизането в сила на парцеларните планове за трасетата щяло да бъде определено окончателното местоположение и сервитутните зони, като на собствениците на засегнатите имоти щели да бъдат изплатени обезщетения по реда на чл.64 от Закона за енергетиката. По - нататък в ДОВОС се сочи, че се предвижда да се изградят 48 бр. стълба за ВЛ 110 kV и 48 бр. стълба за ВЛ 400 kV.

В Таблица 1.1-2 на ДОВОС са дадени републиканските и общинските пътища, които ще се използват за достъп до имотите на ИП. Изложена е информация, че достъпът до ИП, в които ще бъдат разположени ветрогенераторите, ще се осъществява чрез съществуващите полски/селскостопански пътища, „като при необходимост временно ще бъдат засегнати имоти само в участъците на уширенията в кривите и подходите от републиканските/общинските пътища, с цел осигуряване на минималните радиуси на завиване при доставката на компонентите на ветрогенераторите ". В ДОВОС е дадена информация, че съгласно изискванията на производителите имало условия за пътен габарит (свободно пространство в страни и над пътя), който трябвало да бъде осигурен по време на транспорт на компонентите на ветрогенераторите. Пътните габарити в широчина и височина варирали в зависимост от размерите на отделните съставни части на ветрогенераторите, като „минималните широчина и височина на пътя, които следва да се осигурят, са от 6,00 до 7,5 т". По-нататък в ДОВОС (стр.28) е записано, че „аналогично на ВЛ, конкретните засегнати площи за пътища за достъп ще се определят с ПУЛ - ПП, което е предмет на отделна разработка, след като се потвърди изборът на конкретни ветрогенератори".

ОБАЧЕ: Съгласно чл.82, ал.3 от ЗООС, когато за осъществяване на инвестиционното предложение трябва да се развият и други, свързани с основния предмет на оценка, спомагателни или поддържащи дейности, те също се включват в изискващата се оценка, независимо дали самостоятелно попадат в обхвата на приложения № 1 или 2. Ако спомагателните или поддържащите дейности самостоятелно като инвестиционни предложения са предмет на ОВОС, всички оценки се съвместяват, като се провежда една обединена процедура. В условията на обвързана компетентност, законът задължава компетентният орган по околна среда - директорът на РИОСВ Варна, за инвестиционното предложение на възложителя, в неговата цялост, да проведе една единствена процедура по ОВОС, още повече, че самият възложител е иницирал своето ИН в цялост.

Съгласно чл.14, ал.4 от наредбата за ОВОС, компетентният орган или оправомощено от него длъжностно лице дава отрицателна оценка на качеството на доклада за ОВОС, когато

Директива 2011/92/ЕС, което предвижда интегриране на екологични съображения във възможно най-ранния етап на планиране. Докладът по ОВОС е изготвен на база достъпна към момента информация, която отговаря на нормативните изисквания за обем и съдържание.

Към датата на изготвяне на ДОВОС, проектът е в идейна фаза, поради което трасетата на електропроводите и конкретните обслужващи пътища все още не са фиксирани окончателно. Законодателството в България ясно допуска етапно разглеждане на елементите на комплексни инвестиционни предложения, като процедурите за устройствени планове и конкретизация на трасета се извършват на по-късен етап, в т.ч. с провеждане на допълнителни процедури по ОВОС, когато е необходимо.

Приложеното към ДОВОС становище на ЕСО от 2021 г. не е представено като правно обвързващ документ за присъединяване, а като потвърждение, че още на ранен етап възложителят е търсил съгласуване и съобразяване с електропреносната система. В ДОВОС е ясно посочено, че окончателният вариант на трасетата ще бъде изготвен след сключване на предварителен договор с ЕСО, одобряване на парцеларни планове и провеждане на всички последващи процедури, включително по чл. 82, ал. 2 и ал. 3 от ЗООС.

Проектът не е „раздробен“, а е структуриран съгласно функционалната логика на приложимите нормативни режими, които позволяват диференцирано разглеждане на етапите – вятърни генератори, подстанции, трасета, пътища. Там, където трасета и терени още не са окончателно фиксирани, въздействието е оценено на прогнозна база, каквото е и добрата екологична и инженерна практика.

Процедурите за промяна на предназначението на земеделска земя се извършват на отделен етап, след изготвяне на ПУП – план за застрояване (ПУП–ПЗ) или ПУП – парцеларен план (ПП), при наличие на решение по ОВОС като задължително условие съгласно чл. 82, ал. 5 от ЗООС. Заповедите на областния управител за

представената информация е непълна, неясна или със съществени пропуски. В тази връзка, в качеството му на компетентен орган по околна среда, законът задължава директора на РИОСВ Варна да даде отрицателна оценка на качеството на доклада за ОВОС, като съгласно чл.15, ал.2 от наредбата за ОВОС в качеството си на компетентен орган или оправомощено от директора на РИОСВ.

длъжностно лице, е задължено при отрицателна оценка по чл. 14, ал. 4 от наредбата за ОВОС да уведоми възложителя, да върне доклада за ОВОС и доклада за оценка на степента на въздействие (ДОСВ) върху защитените зони за допълване или преработване, като даде конкретни указания за това, като на основание чл.15, ал.3 от наредбата за ОВОС следва да бъде определен срок за представяне на допълнения/преработения доклад за ОВОС и доклад за оценка на степента на въздействие върху защитените зони. С оглед на горното, директорът на РИОСВ Варна е бил задължен да даде указания на възложителя, касателно липсата на информация за конкретното местоположение и конкретните засегнати имоти от изграждането на БЕЛ, както и конкретните ПИ, засегнати от изграждането на временни и постоянни пътища. Като не е сторил това, директорът на РИОСВ Варна е нарушил материалния закон.

Касателно пътищата:

Съгласно чл. 190, ал. 5 от Закона за устройство на територията (ЗУТ), когато няма друга техническа възможност, временни пътища се прокарват и за да се осигури достъп до законно разрешени строежи извън границите на урбанизираните територии до разрешаване. Съгласно чл. 21, ал. 3 от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ), за обекти, за които транспортният достъп се осъществява по селскостопански пътища и се предвиждат дейности, свързани с използването на транспортни машини с габарити или други технически характеристики, различни от предвидените за селскостопанските пътища, промяна на предназначението на земята за пътя се извършва по общия ред едновременно с основния обект. В този случай се разработва ПУП-ПП.

Извън границите на урбанизираните територии застрояване се допуска при спазване на предвижданията на действащ общ устройствен план (ОУП) за територията на общината или за част от нея, и въз основа на действащ парцеларен план за елементите на техническата инфраструктура, след промяна на предназначението на земята. Съгласно чл. 64, ал.1, т.1, т.2 и т.3 от ЗУТ, елементи на техническата инфраструктура са:

- 1) транспортната техническа инфраструктура и съоръженията към нея (мостове, тунели, надлези, подлези, прелези и др.);
 - 2) преносните (довеждащите и отвеждащите) проводи (мрежи) и съоръженията към тях в неурегулирана територия;
 - 3) разпределителните проводи и разпределителните устройства и съоръженията към тях (трансформаторни постове, електрически подстанции, пречиствателни станции за питейни и отпадъчни води, понижителни и разпределителни станции и др.), включително присъединителните проводи към сградните инсталации и общите средства за измерване;
- Елементите на техническата инфраструктура се предвиждат с устройствени планове. Неразделна част от общите и подробните устройствени планове са план-схемите на елементите на техническата инфраструктура. Съгласно чл. 62а от Наредба № 8 от 14 юни 2001 г. за обема и съдържанието на устройствените планове проучвателните и проектните работи за елементите

изработване на ПУП са издадени в съответствие с чл. 124а, ал. 3 от ЗУТ – валидна към момента на искането нормативна база, когато проектът обхващаше територии на две общини. При последващо редуциране на обхвата – към една община – административният орган (областният управител) е в правото си да оттегли или предаде компетентността на общинския съвет, но това не прави заповедите невалидни *ab initio*.

Аргументът, че община Вълчи дол няма действащ ОУП, не отменя възможността за изготвяне на ПУП по реда на чл. 59 и 60 от ЗУТ, при доказана необходимост от застрояване и спазване на законовите изисквания, включително по ЗОЗЗ.

В ДОВОС е посочено, че достъпът ще се осъществява по съществуваща пътна мрежа (републиканска, общинска, полски пътища), като при необходимост от временни уширения и нови трасета те ще бъдат разгледани в отделна процедура, с изготвяне на ПУП-ПП и провеждане на процедура по ОВОС. Това отговаря на чл. 21, ал. 3 от ЗОЗЗ и чл. 190 от ЗУТ. Законът изрично допуска поетапно уреждане на достъпа, като ОВОС в този си обем оценява принципния подход и параметрите на въздействие, а не конкретните сервитути, които се определят на следващ етап.

ДОВОС, изготвен за инвестиционното предложение на „Добротич Уинд“ АД, отговаря на нормативните изисквания за обем и съдържание към настоящия етап от процедурата, включва обосновани прогнози и анализи, съобразен е с принципите на превантивност, устойчиво развитие и интегрирано планиране.

на техническата инфраструктура извън границите на урбанизираните територии се извършват въз основа на задание в следните фази:

- 1) предварителен проект, в който се изработват варианти на трасето или площадката на елементите на техническата инфраструктура;
- 2) окончателен проект - парцеларен план, по който се извършва отчуждаване и/или се ограничава правото на ползване.

Т.е. в приложимата нормативна уредба липсва описаната в ДОВОС „идейна фаза“.

Проектът на парцеларния план съдържа графични и текстови материали. Графичните материали на парцеларния план съдържат редица реквизити, сред които и трасето на техническата инфраструктура; линиите, по които се извършва промяна на предназначението за линейни обекти, в т.ч. отчуждаване на имотите; линиите, ограничаващи границите на площадковите обекти на техническата инфраструктура, по които се извършва промяна на предназначението, в т.ч. отчуждаването на имотите; сервитутните линии, с които се въвеждат сервитути и ограничения в ползването на имотите, като се означава разстоянието им до осовата линия на трасето или до крайните линии на съоръжението или площадковия обект; нови трасета на засегнати от проекта селскостопански и горски пътища и други елементи на техническата инфраструктура, водни течения и площи, със съответните сервитути и ограничения за ползването на имотите; ситуация на трасето в подходящ мащаб по преценка на проектанта със схема на графичните материали с обозначение на тяхната последователност.

Текстовият материал към проекта на парцеларния план се оформя в обяснителна записка, която съдържа обща част - цел и задачи, териториален обхват (данни за ситуационното разположение на обекта) и съдържателна част, включваща: регистър на засегнатите от трасето имоти, съдържащ:

- a. номерата на засегнатите от трасето имоти по възходящ ред;
- б. вид на територията според основното ѝ предназначение (чл. 7 ЗУТ); с. начин на трайно ползване;
- d. община, землище, местност; е. категория на земята;
- f. площ на съответния имот в дка;
- g. площ за отчуждаване;
- h. площ с ограничения в ползването ѝ;
- i. площ на имотите държавна собственост, които се отнемат без обезщетяване;
- j. вид собственост;
- k. собственик на имота;

както и баланс на територията по начин на трайно ползване; баланс на територията по вид собственост; баланс на територията по предназначение; баланс на територията по категория на земята (в т.ч. поливна или неполивна); обща рекапитулация на площите, подлежащи на промяна на предназначението, в т.ч. отчуждаване; регистър с координатите на точки по оста и сервитутните линии вляво и вдясно на линейния обект и на координатите на точки и сервитутни линии на площадковия обект.

Разрешение за изработване на проект за подробен устройствен план се дава с решение на общинския съвет по предложение на кмета на общината. По този ред се разрешава и

изработването на проект за подробен устройствен план на поземлени имоти извън границите на урбанизираните територии. (чл.124а, ал.1 от ЗУТ). След отпадането на ВГ и инфраструктурата, разположени в общ.Ветрино, инвестиционното намерение на възложителя остава в териториалния обхват единствено и само на община Вълчи дол. В тази връзка, издадените и приложените към ДОВОС Заповеди на областния управител на област Варна с №РД-23-7706-12/23.01.2023 г., с която се разрешава изработването на проект на ПУП - ПЗ за смяна предназначението на земеделска земя в обхват ПИ от землището на общ.Вълчи дол, и с която е одобрено и представеното задание за изработване на проект на ПУП - ПЗ за смяна предназначението на земеделска земя, както и Заповед №РД-23-7706-182/15 .12.2023 г., с която се разрешава възлагането на изработване на проект на ПУП - ПЗ за смяна предназначение на 22 бр. ПИ за изграждане на 12 бр. ВГ в землището на с.Добротич, общ.Вълчи дол, и с която е одобрено и представеното задание за изработване на проект на ПУП - ПЗ за смяна предназначението на на 22 бр. ПИ за изграждане на 12 бр. ВГ в землището на с.Добротич, общ.Вълчи дол, са издадени от некомпетентен орган. Разрешението за изработване на проект за ПУП за изграждане на обекти, разположени на територията на повече от една община, се дава със заповед на областния управител (чл. 124а, ал.3 ЗУТ), но след отпадане от териториалния обхват на инвестиционното намерение на възложителя на ВГ и техническата инфраструктура от общ.Ветрино, то издадените заповеди не могат да породят правното си действие, защото териториалния обхват на редуцираното инвестиционно намерение на възложителя попада само в рамките на една община и следва разрешението за изработване на проект за ПУП да се даде с решение на общински съвет Вълчи дол по предложение на кмета на общ. Вълчи дол.

Горепосочените заповеди на областния управител следва да бъдат оттеглени от издалия ги административен орган и на следното основание:

От приложените задания и обяснителните записки към тях се установява, че се касае за искане за изработване на проект на ПУП - ПЗ за ПИ, представляващи ниви от II и III-та категория, които са изключително плодородни земеделски земи, т.е. искането е да бъде разрешена промяна в предназначението им и отреждането им за застрояване с бетонови фундаменти за ветрогенераторите и съпътстваща инфраструктура. Възложителят е ЮЛ, което е запознато, че тези имоти са ниви с изключително плодородни почви, че са обработваеми земеделски земи от висока категория, за които важат изискванията на чл.2 от 3033. Дружеството е запознато, че общ.Вълчи дол няма одобрен ОУП, нито устройствени схеми или ПУП за землищата на селата, в които попадат тези ПИ, за които се иска изработване на проект на ПУП - ПЗ за преотреждане на територията и попадането ѝ в устройствена зона за застрояване за производствена, високотехнологична или др. дейност, различна от земеделие. Дружеството е юридическо лице, регистрирано в България и както останалите субекти е запознато, че предназначението на земеделските земи, съгласно чл.2 ал.3 от 3033, може да бъде променено само по изключение и то при д казана нужда. Поради това още при инициране на производството и с внасяне на задание за изработване на проект на ПУП

- ПЗ за смяна предназначението на ПИ, е следвало дружеството да докаже нуждата от изграждането на ветроенергийния парк и то именно в тези имоти, че изграждането им освен в негов личен интерес, е и в обществен интерес, който не може да бъде задоволен по друг начин, с което да обоснове искането си, че изграждането на Ветроенергийния парк е доказано нужно и се касае за изключение, по смисъла на чл.2 ал.3 от 3033.

За територията, в която са разположени поземлени имоти, в които се предвижда разполагане на ВГ, няма изработен ОУП, ПУП, ПР или ПУР, поради което тези имоти са неурегулирани поземлени имоти по действаща Карта за възстановена собственост. Съгласно чл.5 ал.1 от ЗУТ в рамките на предоставената им компетентност общинските съвети и кметовете на общините определят политиката и осъществяват дейности по устройство на територията на съответната община, която политика се определя чрез устройствените схеми и общите устройствени планове, в които се определят преобладаващото предназначение и начин на устройство на отделните структурни части на териториите. Съгласно чл.104, ал.1 от ЗУТ, ОУП са основа за цялостното устройство на териториите на общините, на части от тях или на отделни населени места с техните землища. Предвижданията на ОУП, с които се определят общата структура и преобладаващото предназначение на териториите, видът и предназначението на техническата инфраструктура и опазването на околната среда и обектите на културно- историческото наследство, са задължителни при изготвянето на подробните устройствени планове. В тази връзка и в чл.59 от ЗУТ е разписано, че извън границите на урбанизираните територии застрояване се допуска при спазване на предвижданията на действащ ОУП за територията на общината или за част от нея, ако такъв е разработен, и въз основа на действащ план за застрояване за поземлен имот или за група поземлени имоти или парцеларен план /ПП/ за елементите на техническата инфраструктура, след промяна на предназначението на земята, когато това се изисква по реда на специален закон. Условието "ако такъв е разработен" изрично определя, че е необходимо да има ОУП като база за последващ ПУП, че ОУП е предпоставка за изготвянето на ПУП и затова тази фраза е последвана от съюза "и", съюз, изключващ алтернатива и предпоставящ кумулативна връзка. В подкрепа на това е и чл.60 ал.1 от ЗУТ, че разположението на строежите в случаите по чл.58 и 59 се определя с оглед на бъдещо урегулиране, като не се допуска застрояване в близост до чупки или ивици, впадени към пътища, улици или съседни имоти, и като се оставя свободна площ за изграждане на нови или за разширяване на съществуващите улици. Съгласно §5 т.3 от ПР на ЗУТ "неурегулирана територия" е тази, в която поземлените имоти не са урегулирани с ПУП, по аргумент от което "бъдещото урегулиране" предпоставя наличието на ОУП, тъй като съставна част на ОУП е техническата инфраструктура, елемент от която са визираните в чл.60 ал.1 от ЗУТ улици. Необходимостта от ОУП за територията на землището, в което са имотите за които се иска допускане изработване на ПУП и за които се внасят за одобряване задание за изготвяне на проект на План за застрояване, следва и от 3033, съгласно чл.17 ал.1 от който промяната на предназначението на земеделските земи за неземеделски нужди се разрешава в зависимост от продуктивните качества на земята и "целите на промяната", които цели могат да бъдат изведени отново от съществуващи ОУП и схема за съответната територия, в частност земеделски имот. Освен това съгласно чл.53 ал.1 от Наредба No8 за обема и съдържанието на устройствените схеми и планове, планове за регулация и застрояване за територии извън строителните граници на населените места и селищните образувания - земеделски, горски, защитени територии и нарушени територии за възстановяване, се изработват, когато съществува обективна необходимост от тях, определена и обоснована със заданието. В чл.53 ал.3 от Наредбата е предвидено за отделни ПИ или група ПИ извън строителните граници на населените места и селищните образувания, чието предназначение се променя с оглед застрояването им със сгради,

постройки, мрежи и съоръжения, да се изработва ПЗ или ПП при условията на чл.59 и 60 от ЗУТ.

В случая се касае за промяна в предназначението на имотите с цел застрояването им с фундаменти за монтаж на ветрогенератори и обслужваща инфраструктура, поради което са приложими специалните изисквания на Наредба №14115.06.2005г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия. В чл.138 ал.1 от тази Наредба №14 е разписано, че местоположението на обектите по чл.127 т.2 /каквито са вятърните централи за производство на електрическа енергия от възобновяеми енергийни източници/ извън границите на урбанизираните територии се определя въз основа на ПУП, съответстващи на предвижданията на ОУП, ако има такива, и парцеларни планове /ПП/, одобрени по реда на ЗУТ.

Безспорно в настоящия случай, застрояването на имотите с площадки за ветрогенераторите и съпътстваща инфраструктура, за което е допуснато изработването на проект на ПУП-ПЗ, не е съвместимо с предназначението на ПИ в землището на селата Добротич, Михалич, Калоян, Изворник, Искър и Есеница, общ.Вълчи дол, които са земеделски земи, с начин на трайно ползване - ниви. Поради това за тези територии, за да се одобрят ПУП-ПЗ, следва да са налице предпоставките на чл.59, ал.1 и чл.60, ал.1 от ЗУТ, които не са налице. След като за територията на землищата на шестте села липсва ОУП, устройствена схема и няма одобрен регулационен план, неправилно, незаконосъобразно и в нарушение на закона е допуснато от областният управител на област Варна проектиране на ПУП-ПЗ и не е взета предвид устройствената политика на общината, липсата на определена устройствена зона, съответстваща на инициативата за застрояване на имотите с фундаменти за ветрогенератори, целите за които ще се наложи промяна в предназначението на земеделските земи, обосноваемостта и доказаността на нуждата от застрояването на тези ПИ.

Конкретно предназначение и границите на имотите, в които ще бъде извършено застрояването при липса на ОУП, респ. ПУР или ПР за територията, може да се извърши само с ПУП от вида план за регулация и застрояване по чл.110, ал.1, т.1 от ЗУТ (ПРЗ

- план за регулация на улици и поземлени имоти и за режим на застрояване), по аргумент от чл.112 от ЗУТ, а не с ПЗ по чл.110 ал.1 т.3 от ЗУТ. Устройствените схеми и планове в съответствие с изискванията на чл.7 и чл.10 от ЗУТ имат за цел да определят устройството на поземлените имоти, съобрази конкретното им предназначение, и да определят правила и нормативи за прилагане на устройствените планове, съобразно местните и регионални характеристики на териториите - предмет на устройствено планиране, както и специфичните правила и нормативи към тях и приемането им са от компетентността на Общинския съвет, а такива няма приети за землищата на шестте села, в които попадат имотите за които са допуснати изработването на ПУП-ПЗ. Неправилно от областният управител на област Варна е разрешено с допусканията изработване на ПУП от вида ПЗ за всеки от ПИ за смяна предназначението на земеделска земя, във връзка с инвестиционното намерение за изграждането на вятърен парк „Добротич уинд“, ведно с техническата инфраструктура - повишаващи подстанции и съоръжения за присъединяване и съхранение на електрическа енергия, на основание чл.110, ал.1, т.3 от ЗУТ. Освен, че липсват ОУП и схеми за териториите, които да предвиждат каквото и да било застрояване на територията, в която попадат ПИ, след като не е имало одобрен ПУП за

територията, неправилно е допуснато изработване на ПУП от вида ПЗ. Недопустимо и незаконосъобразно е искането за издаване на разрешение за проектиране на ПУП-ПЗ с показатели и устройствена зона, които не са определени и одобрени нито в ПУП на територията, нито в ОУП, тъй като с ПУП се конкретизират и прецизират решенията на ОУП.

Касателно ВЕЛ:

Присъединяването на обекти на производители на електрическа енергия от възобновяеми източници протича на няколко етапа. Първият е издаване на становище за условията и начина за присъединяване. След подаване на искане по чл.26, ал.1 от Закона за енергията от възобновяеми източници (ЗЕВИ) за проучване на условията за присъединяване на обект на производител на електрическа енергия от възобновяеми източници до оператора на електропреносната или на съответната електроразпределителна мрежа, в случай, че са налице основанията по Наредба № 6 от 28 март 2024 г. за присъединяване на обекти към електрическите мрежи, операторът на съответната електрическа мрежа, извършва проучване и издава становище за условията и начина за присъединяване при условията. Становището включва всички технически изисквания за осигуряване присъединяването на обекта. Операторите на разпределителни мрежи са длъжни да съгласуват с оператора на преносна мрежа условията за присъединяване на обекти за производство на електрическа енергия, които се предвижда да бъдат присъединени към електроразпределителната мрежа на ниво средно напрежение. Когато за присъединяване на енергиен обект за производство на електрическа енергия от възобновяеми източници е необходимо да се извърши разширение и/или реконструкция на електропреносната или съответната електроразпределителна мрежа, операторът посочва това в становището за условията и начина за присъединяване, както и необходимите срокове за осъществяване на тези дейности.

В тримесечен срок от получаване на становището производителят е длъжен да предостави в полза на оператора на съответната електрическа мрежа гаранция под формата на паричен депозит или банкова гаранция в размер на 50 000 лв. за всеки мегават (MW) присъединена мощност на бъдещия енергиен обект. В случай че производителят не предостави дължимата гаранция в посочения срок, становището се счита за невалидно, а процедурата по присъединяване се прекратява. В срока на валидност на становището за присъединяване, производителят подава искане до съответния оператор на електрическа мрежа за сключване на предварителен договор за присъединяване при условията и по реда на Наредба №6. С предварителния договор се уреждат условията за присъединяване, съгласно издаденото становище, правата и задълженията по и във връзка с проектиране и изграждане на присъединителните съоръжения и/или необходимо разширение и/или реконструкция на съответната електроразпределителна мрежа до мястото на присъединяване и предварителна цена за присъединяване. Срокът на валидност на предварителния договор е 2 години. След влизане в сила на разрешението за строеж на енергийния обект, с изключение за съоръженията за присъединяване, но не по-късно от датата на изтичане на срока на предварителния договор, производителят подава искане до оператора на съответната електрическа мрежа за сключване на договор за присъединяване при условията и по реда на Наредба №6.

В допълнение на казаното до тук, освен с реализацията на съответния инвестиционен проект с цел постигане на цели, свързани с обезпеченост на енергийните нужди на страната и Европейския съюз, постигането на тези цели е неотделимо от конституционното изискване за

спазване на необходимия баланс с нормите и стандартите за опазване на околната среда и здравето, земеделското предназначение на обработваемите земи, както и правомощията на органите на местно самоуправление за определяне на устройствената целесъобразност при плановото отреджване на предназначението за съответната територия. Ключовият въпрос за определянето на местоположението при засягане на земеделски територии на общо основание нормативно се решава чрез изменение на общия устройствен план по реда на Закона за устройство на територията, съответно - в случаите, когато такъв план не е одобрен - чрез процедурата за определяне на площадка и трасе за проектиране, съгласно действието на Закона за опазване на земеделските земи.

В случая със Заповед № РД-23-7706-12 от 23.01.2023 г. (за 46 ветрогенератора-38 за община Вълчи дол и 8 за община Ветрино, извън земеделски земи) и Заповед № РД- 23-7706-182 от 15.12.2023 г. (за 12 ветрогенератора в землището на с. Добротич, община Вълчи дол) на областния управител на област Варна, като орган по чл. 124а, ал. 3 ЗУТ, както и посочените в заповедта (без указани конкретни данни за номер и дата) предходни заповеди на кмета на Община Вълчи дол, е разрешено изработването на проекти за подробни устройствени планове - планове за застрояване (ПУП-ПЗ) за промяна на предназначението на земеделска земя, без данни за утвърждаване на площадка и трасе за проектиране. По аргумент от чл. 17а, ал. 3 ЗОЗЗ, изискването е действаща норма към момента на издаването им и следователно представлява основание за преценка на последиците относно действителността и валидността на обусловените административни актове, включително Решение № 1006 по Протокол № 48 взето на 48- мо извънредно заседание на Общински съвет Вълчи дол, проведено на 19.01.2023 г. за разрешаване на изработване на проект за ПУП-ПЗ, както и одобряване на заданието по чл.125, ал.1 от ЗУТ за изброените поземлени имоти.

Съгласно разпоредбите на чл.82, ал.2 на ЗООС, ОВОС се съвместява с процедурите по изготвяне и одобряване на инвестиционното предложение по реда на специален закон, като съгласно чл.82, ал.5 от ЗООС, влязлото в сила решение е задължително условие за одобряването/разрешаването на инвестиционното предложение по реда на специален закон. Т.е. възложителят е длъжен да съвмести процедурите по изготвяне и одобряване на инвестиционното си предложение по реда на ЗУТ и ЗЕВИ с процедурата по ОВОС, за да може да даде конкретна информация за всички параметри на инвестиционното си предложение във всички негови части. В противен случай се стига до „раздробяване“ на едно ИП на негови съставни части, което е в пряко нарушение на чл.82, ал.3 от ЗООС.

Така, в ДОБОС, освен че липсва информация за конкретните имоти, върху които ще се изградят БЕЛ, но и липсва информация относно това новите БЕЛ 110 kV и 400 kV, как ще се изпълнят; с какви алуминиево-стоманени проводници; в сноп по колко проводника на фаза; липсва информация за това как ще се изпълни защитата на новите БЕЛ от пренапрежения с атмосферен произход; с колко и какви мълниезащитни въжета, липсва информация за различните варианти на трасето; липсва координатен регистър на чупките (реперите) по различните варианти на трасето. Липсата на предложени варианти на трасето за изграждане на новите БЕЛ възпрепятства направата на преценка дали същите са определени в съответствие с теренните и климатичните условия в района, техническите възможности за изграждане на новите БЕЛ и разположението на съществуващите и бъдещи надземни съоръжения, въз основа на направени проучвания по картен материал и на място. Така е осуетена и преценката дали трасетата са

съобразени с разположението на земеделските парцели и имоти, съгласно кадастралната карта на землищата, през които преминават. В ДОВОС е посочено единствено, че ще се изградят 48 бр. стълба за ВЕЛ 110 kV и 48 бр. стълба за БЕЛ 400 kV, като никъде не е уточнено колко от предвидените за изправяне общо 96 бр. нови стълба са носителните стълбове и колко от тях са опъвателните стълбове. Необходимо е ВЕЛ да се предвидят и опишат в ДОВОС въз основа на сключен предварителен договор за присъединяване между възложителя „Добротич Уинд“ АД и „ЕЛЕКТРОЕНЕРГИЕН СИСТЕМЕН ОПЕРАТОР“ („ЕСО“ ЕАД), във връзка с присъединяването на вятърния енергиен парк към електропреносната мрежа. Инвестиционният проект за изграждане на въздушния електропровод подлежи на съгласуване с „ЕСО“ ЕАД и следва да бъде изработен след одобряването на Подобен устройствен план - Парцеларен план (ПУП-ПП), като към момента на изготвяне на ДОВОС е било необходимо да е изработен предварителен проект на ПУП-ПП в два варианта на трасето, в който са означени трасето на електропровода, заедно с приложимите сервитути към всеки вариант. Отчитането на въздействието върху околната среда следва да се вземе предвид на възможно „най - ранен етап“ при всички процеси на техническо планиране и вземане на решения (по аргумент от съображение (2) от съобразителната част на Директива 2011/92/ЕС на Европейския парламент и на Съвета от 13 декември 2011 година, относно оценката на въздействието на някои публични и частни проекти върху околната среда). „Най - ранен етап“ (по смисъла на § 1, т.4 от ДР от наредбата по ОВОС) за писмено информирание на компетентния орган по смисъла на чл.4, ал.1 от наредбата за ОВОС е етапът, на който е налична информацията, в обхвата и съдържанието по чл.4, ал.3 от наредбата за ОВОС за определяне и провеждане на необходимата процедура по Глава шеста от ЗООС. Компетентният орган извършва своята преценка непосредствено, след като на „най - ранния етап“ от своето ИП възложителят го информира писмено (чрез уведомление) за намеренията си и отпрати редовно и допустимо искане за такава преценка.	
Използването на земеделските земи за цели, несвързани с производство на растителна продукция и паша на добитък, е възможно единствено след промяна на предназначението им, която съгласно чл. 2, ал. 3 ЗОЗЗ се допуска по изключение при доказана нужда и при условията и по реда, определени в закона. За да се извърши строителство на обекти, несвързани с използването на земята за земеделски нужди, задължително трябва да бъде спазена специална административна процедура за промяна на предназначението на земеделската земя, уредена в Глава пета от закона, детайлизирана в Правилника за прилагане на Закона за опазване на земеделските земи. Предвиденото административно производство протича в два самостоятелни етапа: утвърждаване на площадки за проектиране и/или утвърждаване на трасета за проектиране и промяна на предназначението на земеделската земя. Във всеки етап се извършват самостоятелни правни действия, свързани с регулиране на благоустройствения статус на съответната земя. В своята цялост всички действия са подчинени на крайната цел - промяната на предназначението на земеделската земя да се извършва по изключение и при доказана нужда. Поради това съгласно чл. 17, ал. 1 ЗОЗЗ промяната се разрешава в зависимост от продуктивните качества на земята и целите на промяната. Земеделските земи се категоризират в десет категории, съобразно	Възложителят стриктно следва задължителния административен ред, предвиден в Глава пета от Закона за опазване на земеделските земи (ЗОЗЗ), както и свързаните разпоредби на Закона за устройство на територията (ЗУТ) и Закона за опазване на околната среда (ЗООС). Процедурата по Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), която е в ход, е необходима предварителна стъпка, условие <i>sine qua non</i>, за да бъде допуснато утвърждаване на площадки или трасета по чл. 21, ал. 1 от ЗОЗЗ. Съгласно чл. 21, ал. 1 ЗОЗЗ, при подадено искане за утвърждаване на площадка или трасе, необходимо условие е наличието на решение по ОВОС или становище от компетентния орган, когато не се изисква пълна процедура. Тоест, процедурата по ЗООС предхожда постъпките за утвърждаване и последващо

критериите, посочени в чл. 17, ал. 2 ЗОЗЗ - продуктивните възможности на почвените и климатичните условия, релефните и технологичните качества на земята, пригодността и за производство на различните видове растителна продукция и наложените ограничения на земеползване, при условията и по реда на Наредбата за категоризиране на земеделските земи при промяна на тяхното предназначение. В изпълнение на изискването, промяната на предназначението да се извършва по изключение, в разпоредбата на чл. 17а, ал. 1 ЗОЗЗ изрично са регламентирани хипотезите, в които тя е допустима - за изграждане на обекти на техническата инфраструктура по смисъла на ЗУТ, създаване на нови или разширяване на строителните граници на съществуващи урбанизирани територии и създаване или разширяване на границите на отделни урегулирани поземлени имоти извън строителните граници на съществуващи урбанизирани територии. Промяната се разрешава от органите, посочени в чл. 17, ал. 1 ЗОЗЗ, съобразно разпределението на материалната и териториалната им компетентност. Това са Комисията за земеделските земи или комисиите към областните дирекции „Земеделие“ , които са колективни специализирани административни органи по опазване на земеделските земи и промяна на предназначението им. В първия етап на производството, при вземането на решение в ролята си на орган по опазване на земеделските земи, компетентната комисия се ръководи от основните принципи в Закона за опазване на земеделските земи по отношение на тяхното опазване и закрила, като във всеки конкретен случай преценява дали исканата промяна съответства на неговите изисквания. Важно условие при определянето на площадките или трасетата за всеки обект, който се предлага да бъде изграден или разширен, съгласно чл. 21, ал. 1 ЗОЗЗ е наличието на влезли в сила решения или становища, издадени по реда на Глава шеста от Закона за опазване на околната среда (екологична оценка и оценка на въздействието върху околната среда) и по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие (оценка за съвместимостта с предмета и целите на опазване на съответната защитена зона). След извършване на преценка дали са спазени изискванията на Закона за опазване на земеделските земи и на специалните закони, към които той препраща, комисиите постановяват своето решение. Решението, с което се утвърждават площадките или трасетата, е актът, с който приключва първия етап на производството, като съгласно чл. 20а, ал. 2 ЗОЗЗ то е основание за издаване на разрешение за изработване на подробен устройствен план при условията и по реда на ЗУТ. Едва след това може да се осъществи процедурата за изработване на подробен устройствен план. След приключването на първия етап на производството, издаването на разрешение за изработване на подробен устройствен план, неговото приемане и влизането му в сила, комисията постановява решение за промяна на предназначението на земеделските земи (чл. 24, ал. 2 ЗОЗЗ), като с това приключва вторият етап на административното производство. От посочените разпоредби е видно, че според законодателя успешно проведената процедура по Глава пета от Закона за опазване на земеделските земи за промяна на предназначението на земеделската земя е необходимото условие за изграждане на обекти, несвързани с използването на земеделските земи съобразно тяхното основно предназначение. Именно съблюдаването на общите правила, които изискват обвързване на разрешението на компетентния орган с продуктивните качества на земята и целите на промяната, както и провеждането на предвидените специални процедури, гарантират спазването на чл. 21, ал. 2, изр. 2 от	изменение на предназначението на земята. Това становище намира изрична подкрепа в чл. 20а, ал. 2 от ЗОЗЗ, съгласно който решението за утвърждаване на площадка/трасе е основание за издаване на разрешение за изработване на ПУП. В настоящия случай: Възложителят е подал уведомление за инвестиционно предложение на най-ранен етап по смисъла на § 1, т. 4 от ДР на Наредбата за ОВОС; Компетентният орган по околна среда е допуснал провеждането на една обединена процедура по чл. 91, ал. 2 ЗООС, която да обхване всички елементи на инвестицията; Предстои, след издаване на положително решение по ОВОС, да се инициира процедура по чл. 21 и сл. от ЗОЗЗ за утвърждаване на площадки и трасета; Едва след това, в съответствие с чл. 124а от ЗУТ и чл. 24 от ЗОЗЗ, ще се пристъпи към изработване на ПУП–ПЗ или ПУП–ПП и ще се поиска решение за промяна на предназначението. Поради това всяко твърдение, че към настоящия момент следва да има утвърдени площадки или променено предназначение на земята, не съответства на нормативно предвидената етапност, която законът ясно изисква да се следва. Липсата на ОУП не изключва възможността за изработване на ПУП–ПЗ или ПУП–ПП, когато това е предвидено в специален закон (ЗОЗЗ) и е обусловено от реализирането на обект от техническата инфраструктура, какъвто е ветроенергиен парк (чл. 17а, ал. 1 ЗОЗЗ). При спазване на тази последователност, се гарантира изпълнение както на изискванията за опазване на земеделските земи, така и на конституционния принцип по чл. 21, ал. 2 от Конституцията за опазване на обработваемата земя. В този смисъл е и Решение № 3 от 23.04.2025 г. на Конституционния съд, което подчертава
--	--

Конституцията. В този смисъл са и мотивите на Решение №3 от 23.04.2025 г. на КС по кд №18/2023 г.	важността на баланса между обществената нужда, доказаната необходимост и опазването на природния ресурс.
Като цяло, изготвения ДОВОС е лишен от всякаква конкретика на ИП. Така, напр., на стр.39 е записано: „оборудването, в случай, че съдържа флуорирани парникови газове"; на стр.40 е записано: „примерен изглед на площадка и схема.....фигура 1.2.2.1-4 Примерна площадка за съоръжения на система за съхранение на електроенергия (ССЕ) с капацитет 34 MW- 68MWh"; на стр.41 е записано „Предвидени са множество такива контейнери, работещи паралелно"; на стр.42 - касателно типовете параметри на БЕС в таблица 1.2.2.1-1 „технология - литиево – йонни, литиево - полимерни или сухи"; стр.61 - „проектният експлоатационен живот на ветрогенераторите ще бъде минимум 30 години" и мн. др. Тези цитати само доказват, че възложителят на предложението не е изготвил и не е представил на компетентния орган за оценяване на качеството доклад за ОВОС, който съдържа вай-малко подробна характеристика на инвестиционното предложение, включващо информация относно размера, засегнатата площ, параметрите, мащабността, обема, производителността, обхвата, оформлението на инвестиционното предложение в неговата цялост. Съгласно чл.94, ал.1 от ЗООС подробната характеристика на инвестиционното предложение съдържа описание на местоположението на инвестиционното предложение; описание на физическите характеристики на инвестиционното предложение в неговата цялост; описание на основните характеристики на етапа на експлоатация на инвестиционното предложение (всички процеси и дейности); описание на разумни алтернативи (например по отношение на дейностите, технологията, местоположението, размера и мащаба), проучени от възложителя, които са относими за инвестиционното предложение и неговите специфични характеристики.	Твърдението, че изготвеният Доклад по ОВОС е „лишен от конкретика“ и не отговаря на изискванията на чл. 94, ал. 1 от ЗООС, не намира опора в нормативната уредба и не отчита спецификата на фазата, в която се намира инвестиционното предложение. Съгласно чл. 93, ал. 2 и чл. 94, ал. 1 от ЗООС, докладът следва да съдържа подробна характеристика на инвестиционното предложение в неговата цялост към момента на оценяване, включително местоположение, физически и технологични характеристики, етапи на реализация и експлоатация, въздействия и алтернативи. Законът обаче не изисква техническа проектна документация в окончателна или работна фаза, а предоставя възможност докладът да се базира на идейна разработка, стига да позволява достатъчна степен на прогностичност и оценимост на въздействието върху околната среда. В конкретния случай: Възложителят е подал уведомление на най-ранен етап по смисъла на §1, т.4 от ДР на Наредбата за ОВОС, в съответствие с чл. 4, ал. 1 и 3 и е поискал допускане по чл. 91, ал. 2 от ЗООС, именно защото част от технологичните решения и трасета предстоят да бъдат окончателно определени; В ДОВОС са описани всички съществени характеристики на инвестиционното предложение, включително: брой и местоположение на ветрогенераторите, ориентировъчна площ на застрояване, капацитет, типови параметри на системи за съхранение, схема на ел. присъединяване, параметри на електропроводи и подстанции, както и етапи на реализация; Използването на термини като „примерен“, „предвиден“, „в случай че“ не следва да се тълкува като липса на ангажираност, а като възприет допустим

	подход при оценка на варианти в идейна фаза, както позволява и чл. 94, ал. 1, т. 4 ЗООС („описание на разумни алтернативи, включително по технология, местоположение и мащаб“); Приложени са типови технологични схеми, които са достатъчни, за да се оцени въздействието върху околната среда (вкл. по въздух, почва, води, шум, ландшафт и биологично разнообразие), съобразно указанията на Наредбата за ОВОС ДОВОС не е технически проект и не цели да определи окончателен модел, производител или конструктивно решение на всяко съоръжение. Законодателството (ЗООС, Наредбата за ОВОС и Директива 2011/92/ЕС) изрично допуска оценка на въздействието в условия на проектна неопределеност, стига да бъдат ясно разграничени диапазоните на въздействие и да се докаже, че няма алтернативи с по-неблагоприятен ефект, което в случая е изпълнено. Точно затова: Описанията на системите за съхранение включват алтернативни технологии – литиево-йонни, литиево-полимерни и сухи – и съответните сценарии за безопасност и експлоатация; Животът на турбините е зададен с ориентировъчна стойност от минимум 30 години, съответстваща на общоприетата практика в сектора; Електропроводите са описани по брой стълбове и характерни участъци, с уговорка, че конкретното трасе ще бъде подложено на допълнителна ОВОС, когато бъде конкретизирано.
В ДОВОС липсва описание на всички елементи по чл. 95, ал. 4 от ЗООС; липсва краткото изложение на вероятната еволюция на съответните аспекти от текущото състояние на околната среда, ако инвестиционното предложение не бъде осъществено по чл.96, ал.1, т.3 от ЗООС. Така, напр. на стр.101 от ДОВОС е записано, „в случай че ИП не бъде осъществено, емисиите в атмосферния въздух от описаните по - горе източници ще продължат да зависят изцяло от тенденцията в развитието на населението на населените места в района и възможностите за подмяна на средствата за битово отопление и транспортните средства с по -слабо замърсяващи околната среда", което не съответства на ИП. Липсват обяснения по чл.96, л.1, т.8 от ЗООС до каква степен ще бъдат избегнати, предотвратени, намалени или премахнати значителните неблагоприятни последици за околната среда и човешкото здраве, както и план за изпълнение на мерките; липсва описанието по чл.96, ал.1,	Твърденията са изцяло неверни. В т. 3 на ДОВОС и подточките към нея е направена подробна оценка на текущото състояние на околната среда по компоненти и фактори, в т.ч. за развитието им без прилагане на ИП. В т.4 на ДОВОС са оценени въздействията на ИП, а в т. 8 са предложени мерки за избягване, предотвратяване и смекчаване на негативни въздействия.

т.9 от ЗООС за приложимите мерки, предвидени за предотвратяване или смекчаване на значителните неблагоприятни последици на тези събития за околната среда и човешкото здраве, както и подробности за подготвеността и за предлаганото реагиране при такива извънредни ситуации; липсват документите по чл.12, ал.1, т.2, т.4 и т.5 от наредбата за ОВОС	
В т.3.8.2.1.1 - описание на съответните аспекти от текущото състояние на околната среда - част „Птици“ е записано, че за изготвянето на настоящия ДОВОС са били използвани данни от проведен цели за настоящото ИП орнитологичен мониторинг през 2021/2022 г. Направено е сравнение с резултатите, получени при предходен мониторинг, извършен през 2009-2010 г. Докато през пролетта на 2010-та г. са установени 67 вида мигриращи птици, то през пролетта на 2021 г. били установени общо 76 вида мигриращи птици, т.е. увеличен е броя на видовете мигриращите птици. Същата тенденция била установено и при извършване на есенните проучвания. В ДОВОС е записано още, че от всички установени при мониторинга на пролетна и есенна миграция през 2021 г. видове- общ 94 вида, 38 вида от тях (съгласно Таблица 3.8.2.1.1- 1), т.е. повече от 2/3, са от европейско природозащитно значение, като 12 вида от тях имат световно природозащитно значение, като 7 вида са световно застрашени и попадат в „Световния червен списък“ на Международния съюз за защита на природата. В ДОВОС липсва оценка на въздействието върху тези мигриращи видове от реализация на ИП, като е направен извод само касателно гнездящите видове птици, които не били предмет на опазване на трите най - близки защитени зони от Директивата за птиците.	В раздел 4.8.2.1. Птици с начало на стр. 329 от ДОВОС са посочени всички наблюдавани в района птици, като в съответните таблици е посочено дали видът е гнездящ, мигриращ или зимуващ. Разгледани са всички възможни рискове По време на строителството са разгледани очакваните въздействия върху гнездящите и зимуващите птици защото пребивават на територията на бъдещия парк в продължителен период, докато въздействията върху идентифицираните по време на миграция видове птици се разглеждат само за периода по време на експлоатацията защото прелитат над територията в много кратък период и въздействия като тези по време на строителството (водещи до промяна на жизнеспособността на популацията или на други трофични нива) за мигриращите птици не се очакват. Очакваните върху идентифицираните мигриращи птици въздействия са разгледани в раздел „4.8.2.1.2 По време на експлоатация“ на стр. 343 и 350, като са оценени повишения риск от сблъсък с ветрогенератори, риска от сблъсък с елементите на ВЕЛ (въздушни електропроводни линии (110 и 400 kV) и токов удар и потенциалния бариерен ефект върху фронта на миграция Подробните анализи за въздействие върху отделните видове птици са направени в Раздел 4.8.2. Животински свят, 4.8.2.1. Птици от стр. 329 до стр. 361. По подробно, същите са оценени и в ДОСВ, по отношение на защитените зони и като цяло, в приложение № 5 към ДОВОС, който също е публично достъпен, в периода на консултации.
В т.3.11. „Здравен статус на населението“, при описание на съответните аспекти от текущото състояние на околната среда е записано, че местоположението на вятърните генератори било в съответствие с изискването на чл.141, ал.1 от <i>Наредба № 14 от 15 юни 2005 г. за техническите правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия</i>, като вятърните генератори били разположени на разстояние не по - малко от 500 m от територията на най - близкото населено място. Въпреки това, обаче, изключение от това правило правели три броя жилищни сгради в землището на с.Михалич, които били разположени в имоти извън регулационните граници на	В т. 3.11 на ДОВОС са представени Таблица 3.11-1 с разстояния от ветрогенераторите и подстанциите и най-близките граници на имотите, в които са предвидени до регулационните граници на най-близките населени места, тъй като територията на населеното място се определя от регулационната му граница. След посочената таблица, на Фиг. 3.11-1а е визуализирано разстоянието от ветрогенераторите до регулационните

населеното място, които били на отстояние под 500 m. Едната жилищна сграда отстои на 485 m от ПИ, в който щял да бъде разположен ВГ 48, а другите две жилищни сгради отстояли на 447 m от границата на имота на същия ВГ.	граница, а на Фиг. 3.11-16 – разстоянието от най-близката имотна граница на имот с ВГ до регулацията на населеното място, в т.ч. са очертани буферите с радиус 500 m. Видно от тази информация, <u>нормативното отстояние от 500 м до населено място е спазено.</u> Конкретно по отношение на ВГ № 48 в ДОВОС е представена Фиг. 3.11-2 с нанесени отстояния от проектния ветрогенератор до въпросните сгради, най-близката от които отстои на 447 m от ВГ.
В т.4.11.2. „Здравен риск по отношение па близкото население" е описано въздействието па инфразвук върху човека. Дава се определение за „синдром на вятърния генератор" като клинично проявление и наименование на съвкупност от симптоми, изпитвани от много хора, живеещи в близост до ветрогенератори. Сред тези симптоми са: нарушение на съня; главоболие, шум в ушите, замаяност, световъртеж, гадене, визуално замъгляване, тахикардия, раздразнителност, проблеми с концентрацията и паметта, епизоди на паника, свързани с усещане за вътрешна пулсация. Тези симптоми се дължали на „действието на нискочестотен шум, отделян при работата на вятърните генератори, който въздейства на вестибуларните органи на вътрешното ухо. Следва да се има предвид, че такива въздействия се наблюдават при разполагане на вятърни турбини в жилищни зони, т.е. в непосредствена близост до живущите". Съгласно изискването на чл.141, ал.2 от Наредба № 14 от 15 юни 2005 г. за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия (ДВ, бр.53/2005 г.), за вятърните генератори се предвижда ефективна изолация от шум, вибрации и инфразвук, при спазване изискванията на съответните нормативни актове. В настоящия ДОВОС не е предвидена никаква ефективна изолация от инфразвук по отношение на близкото население. Съгласно доклада за ОВОС, не са проведени никакви изследвания и не са направени никакви анализи на очакваните нива на инфразвук от експлоатацията на съоръженията, въз основа на конкретно определено местоположение на ВГ и съответно - отстояния до населени места и селищни образувания. Съгласно действащото българско законодателство няма въведени нормативни изисквания за допустими стойности на инфразвук и нискочестотен шум, което налага сравняването на прогнозните нива спрямо европейските стандарти DIN 45680 и ISO 226:2003, каквото в настоящия ДОВОС не е направено. Липсва направен анализ на база на получени резултати. За намаляване на въздействието на този нискочестотен звук, не са предвидени никакви мерки, тъй като на практика в ДОВОС е прието, че не се очаква въздействие на инфразвук върху населението. Въпреки заключенията на експертите, разработили ДОВОС, касателно последиците за здравето от инфразвук върху хора, които живеят в непосредствена близост, в противоречие със закона и с нормалната житейска логика е заключението, че „Въз основа на анализите, по отношение на близкото население, не се очакват преки и непреки въздействия, с потенциал за превишение на норми за качество на околна среда и влошаване на здравето. Въздействието се определя като пряко и непряко, обрaтимо, постоянно, дългосрочно, отрицателно - с ниска степен и значимост".	Мерки се предвиждат, когато има нужда от такива, а в случая, оценката в доклада е: „Установено е, че съвременните вятърни турбини с ротор, разположен срещу вятъра, произвеждат много ниски нива на инфразвук, обикновено под прага на възприемане. Проучване на всички известни публикувани резултати от измервания на инфразвук от вятърни турбини заключава, че при разполагане на турбини срещу вятъра инфразвукът може да бъде пренебрегнат при оценката на въздействието върху околната среда.“ По отношение на описаните данни, свързани със „синдром на вятърния генератор“ във възражението не е представен целият текст по темата. В ДОВОС изрично е записано „Следва да се има предвид, че такива въздействия се наблюдават при разполагане на вятърни турбини в жилищни зони, т.е. в непосредствена близост до живущите. В настоящото ИП няма обекти на ИП в непосредствена близост до обекти, подлежащи на здравна защита. Мерки се предвиждат, когато има нужда от такива, а в случая, оценката в доклада е: „Установено е, че съвременните вятърни турбини с ротор, разположен срещу вятъра, произвеждат много ниски нива на инфразвук, обикновено под прага на възприемане. Проучване на всички известни публикувани резултати от измервания на инфразвук от вятърни турбини заключава, че при разполагане на турбини срещу вятъра инфразвукът може да бъде пренебрегнат при оценката на въздействието върху околната среда.“ По отношение на описаните данни, свързани със „синдром на вятърния генератор“ във възражението не е представен целият текст по темата. В ДОВОС изрично е

	записано „Следва да се има предвид, че такива въздействия се наблюдават при разполагане на вятърни турбини в жилищни зони, т.е. в непосредствена близост до живущите. В настоящото ИП няма обекти на ИП в непосредствена близост до обекти, подлежащи на здравна защита.
Противоречащо на закона е и Заключение по т.11.2 от ДОВОС, че „Въз основа на анализите и оценките на въздействието на ИП, същото съобразява принципите за устойчиво развитие съгласно действащите в страната норми за качество на околната среда, не води до превишения, нито до рискове за човешкото здраве. В тази връзка, колективът от независими експерти предлага на Експертният екологичен съвет при РИОСВ -Варна да одобри осъществяването на инвестиционното предложение", без да е предложено отпадане на ВГ 48, който отстои на по - малко от 500 m от 3 бр. жилищни сгради и в резултат на който живущите в тези три жилищни сгради ще бъдат подложени на пряко, необратимо, постоянно въздействие от инфразвук, със сериозен потенциал за трайно, необратимо, постоянно и пряко влошаване здравето на хората, живущи там.	Твърдението е невярно. От една страна нормативното отстояние от 500 м. до населени места (регулационни граници) е спазено, а от друга, оценките не показват риск от превишение на норми за опазване на околната среда и човешкото здраве за посочените 3 жилищни сгради.
В ДОВОС не са изяснени съществени характеристики на ветрогенераторите, като: използвана технология за ветрогенераторите, техния точен размер и най-вече тяхната точна мощност. Не е изяснена технологията за съхранение на електроенергия, разположението на контейнерите с батерии и мерките за пожарна безопасност и безопасност при бедствия и аварии, както на ветрогенераторите така и на батериите. Не е ясно дали планираните терени са функционално пригодни за използването им за строителство на ветрогенератори; не е посочено къде ще бъдат депонирани трайно земните маси. ДОВОС не е разработен на база конкретни характеристики на определен ветрогенератор, а на хипотетични такива. Не са посочени никакви съществени характеристики на същите; липсват данните от техническите паспорти на съоръженията.	Изготвеният Доклад по оценка на въздействието върху околната среда (ДОВОС) отговаря на изискванията на чл. 94 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и не може да бъде упрекнат в липса на конкретика, при положение че инвестиционното предложение се намира в идейна фаза на развитие, каквато е допустима и предвидена в нормативната уредба. Процедурата по ОВОС се провежда именно на най-ранен етап, преди избор на конкретен доставчик на оборудване, и е насочена към идентифициране и оценка на въздействията върху околната среда въз основа на реалистични проектни параметри, които отразяват горната граница на възможното въздействие. В случая възложителят е заявил намерение по чл. 91, ал. 2 от ЗООС и е получил допускане за обединена процедура, при което е законово допустимо към момента да не са налични окончателни проектни решения и технически паспорти на съоръженията. Описанията на ветрогенераторите, системите за съхранение на електроенергия и инфраструктурата са направени въз основа на типови характеристики, приети в добрата инженерна и екологична практика, като са представени реалистични граници на мощност, размери, възможни технологии (например литиево-йонни, литиево-полимерни или сухи батерии), типово разположение на контейнерите и предвидени мерки за пожарна безопасност и защита при аварии.

	Анализирани са въздействията върху всички компоненти на околната среда, включително ландшафт, биологично разнообразие, почви, води, въздух и човешко здраве, и са посочени мерки за ограничаване и управление на рисковете. Терени са подбрани с оглед на наличните геоложки, климатични и инфраструктурни условия и не са установени ограничения, които да ги правят непригодни за строителство. По отношение на земните маси е посочено, че те ще бъдат временно съхранявани на площадките или използвани повторно, като при работното проектиране ще се разработи План за управление на строителните отпадъци, съгласно Наредбата за управление на строителни отпадъци. Това, че към момента не е избран конкретен модел на ветрогенератор или точна технология за батерии, не представлява нарушение, а е напълно допустимо на този етап от проектната разработка. Изборът на оборудване ще се извърши след получаване на положително решение по ОВОС и ще бъде подчинен на допълнителни изисквания от ЗУТ, ЗЕВИ, Наредба № Из-1971 за ПБЗ и други приложими норми. Така възложителят е изпълнил своето задължение да предостави достатъчно данни, позволяващи на компетентния орган да извърши екологична оценка в съответствие със ЗООС, без да е необходимо на този етап да бъдат представени всички проектно-технически спецификации и договорни решения. Следователно, критиката относно липсата на точни параметри и техническа документация е неоснователна и не следва да бъде основание за връщане или отхвърляне на доклада.
Съществен пропуск, който се констатира в доклада по ОВОС, е липсата на какъвто и да е анализ на въздействие на ветрогенераторите върху опрашителите. В категорията на опрашителите влизат пчели, пеперуди, диви пчели и други насекоми, както и дребните птици, които обитават селскостопанските системи. На ниво Европейски съюз е регистриран значителен проблем с намаляване на последните от 1991 г. насам. През последните десетилетия опрашителите в Съюза са намалели драстично, като един на всеки три вида пчели и пеперуди отбелязва намаляване, а един на всеки десет такива вида е на ръба на изчезване. Във връзка с регистрирания проблем вече са налице научни изследвания, които имат за фокус връзката между изгражданите вятърни турбини и загубите на опрашители. Може да се каже, че е възможно установяване на пряка причинно-следствена връзка между нарушеното биоразнообразие в Европейския съюз и драстичното намаляване на популациите на опрашителите през последните 35 години. Опрашителите са от съществено значение за функционирането на сухоземните екосистеми, благосъстоянието на хората и продоволствената сигурност, тъй като опрашват диворастващи и	От възражението не става ясно какви източници на информация са ползвани по темата за ветрогенераторите и тяхната вреда върху пчелите (наречени „опрашители“) и дали данните са относими за настоящото ИП. На няколко места във възражението е записано, че е ползвана информация от изброени източници – 250 научни труда, но без да са посочени конкретни анализи, доклади и публикации (заглавия, автори, интернет адрес, на който могат да са достъпни), което не дава възможност (затруднява) те да бъдат открити и разгледани, съответно анализирани относно тяхната достоверност (като източник, експертиза на

култивирани растения. Съгласно доклад за 2021 г., основан на резултатите от проекта за интегрирана система за отчитане на природния капитал (INCA), осъществяван съвместно от службите на Комисията и Европейската агенция за околна среда (ЕАОС) и съответно оповестен на интернет страницата на ЕК, приблизително 5 млрд. евро от годишната селскостопанска продукция на Съюза се дължат пряко на опрашители. Затова е важно в ДОВОС да бъде разгледано въздействието на ИП върху тях..	експертите, които са ги изготвили и др.) и относимост към настоящото ИП. В ДОВОС раздел 4.8.2.6.2. /стр. 381 до 382) е разгледано и оценено възможно въздействие върху пчелите като е посочена и конкретна научна публикация. Отделно в други научни публикации, по темата също актуални, след подробно проучване също е установено, че реално ВТГ не оказват влияние върху популацията, плодовитостта и количеството мед, в кошерите - видно от следното проучване: <i>Fourrier et al. 2023_Assessment impact wind turbines on honey bee colonies</i>., което е достъпно и може да се открие в интернет. Отделно към групата на опрашители, се включват и са и други групи насекоми като: мравки, бръмбари, нощни пеперуди, мухи цветарки и др. и в съответствие основната заплаха за тях са пестицидите, и други източници, като ВТГ изобщо не фигурират в тази група, видно от различни публикации, като следната напр. - https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/pollinators-15-2020/bg/ Тъй като заплахите за безгръбначните, по-специално насекомите са едни и същи в ДОВОС общо са разгледани всички очаквани въздействия върху безгръбначната фауна, като е обърнато внимание на медоносните пчели и редките видове пеперуди. ИП ще се реализира в обработваеми земеделски земи в които основните отрицателни въздействия са резултат на интензификацията и химизацията на селското стопанство и заключението е, че Въздействията ще бъдат сведени до <i>незначителни</i>, като ще бъдат засегнати широко разпространени видове, вредители по селскостопанските култури и видове, които не са обект на опазване съобразно българското природозащитно законодателство и международни конвенции.
<u>Касателно ДОСВ:</u> В изготвения ДОСВ изчисленията на загубата на местообитания са извършени неправилно, доколкото към настоящия момент не са известни конкретните трасета за изграждане на прилежащата инфраструктура към ВГ - ВЕЛ и пътища. Не е включена оценка на всички местообитания и видове, които са предмет на опазване в защитените зони и не са предвидени изискванията от чл. 30, ал. 2 от ЗБР мерки и дейности за опазване елементите на ландшафта. ДОСВ не се базира на лични наблюдения на експертите, а на наблюдения, някои от които с	По отношение изискванията на чл. 30, ал. 2 от ЗБР, касаещи елементите на ландшафта, в ДОСВ същите са разгледани и оценени в отделните точки, и са взети при оценката и анализите за въздействието върху целевите животински видове предмет на опазване на защитената зона. Отделно на фиг. 180, стр. 687 на ДОСВ е приложена карта с разпространението на тези елементи

давност 4-5 години. За някои видове местообитания не е извършена оценка на въздействието. Оценката на въздействието в повечето случаи се свежда до площната им загуба в зоната, без да са отчетени косвените въздействия или техните степени. Предложените смекчаващи мерки са недостатъчни. Нарушени са материалноправни разпоредби от националното законодателство, Директива 92/43 за местообитанията и Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици.	на ландшафта, в района на ИП, видно от която същите не се засягат с него и в тази връзка не за предложени мерки и дейности за опазване на тези елементи. Не приемаме твърдението, че не е включена оценка на всички местообитания и видове, които са предмет на опазване в защитените зони. Оценени са всички видове предмет на защита в 4-те защитени зони, вкл. и на природните местообитания в т. 5 на ДОСВ- от стр.147 до стр. 650 вкл. С ИП защитените зони част от екологичната мрежа Натура 2000, не се засягат пряко, и реално няма как да се изчисли площна загуба спрямо площта на зоната, тъй като реално няма такава, тъй като същите не се засягат. Реално няма как да се оцени площна загуба, но дори и извън зоните природни местообитания предмет на опазване в зоните, и такива на целеви животински видове включени в Директива 92/43/ЕИО не се отнемат. По отношение на птиците, е оценена загубата на хранителни и гнездови местообитания от ИП за всеки вид, предмет на опазване в 3-те защитените зони Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици. При оценка е взето предвид реално състояние на поземлените имоти в които ще се реализира ИП, както и на съседните имоти като се вземат предвид и проведените теренни проучвания през 2022 г. -2023 г., и съответно не коректно да се твърди, че са използвани данни от преди 4-5 години. Отделно предложените в <i>Таблица 493. Смекчаващи мерки при реализация на инвестиционното предложение</i>, на стр. 661 от ДОСВ, са реално приложими и предложени, съответно на база очакваните въздействия, на база анализите и заключенията на експерти, изготвили оценката. Заклучението, че са <i>Нарушени са материалноправни разпоредби от националното законодателство, Директива 92/43 за местообитанията и Директива 2009/147/ЕО относно опазването на дивите птици</i>, не са подкрепени с научни доказателства и анализи на ИП, и в тази връзка не можем да ги приемем. Отделно компетентния орган по околна среда РИОСВ-Варна, не е установил такива и е дал положителна оценка на доклада.
---	---

ДОВОС в частта за биоразнообразието е много общ, без анализ на видовете от Приложение №3 на ЗБР. На основание чл. 37 от ЗБР за защитени на територията на цялата страна се обявяват дивите животински и растителни видове, посочени в приложение № 3 (гръбначни бозайници, прилепи, гризачи, хищници, птици от множество разреди, земноводни, влечуги, риби, безгръбначни тип членестоноги, както и множество типове растения). Разпоредбата на чл. 38, ал. 1, т. 2 ЗБР забранява преследване и обезпокояване на животинските видове от приложение № 3, особено през периодите на размножаване, отглеждане на малките, презимуване и миграция, а т. 4 - увреждане или унищожаване на места за размножаване, почивка и струпване по време на миграция. За растителните видове от приложение № 3 разпоредбата на чл. 40 от ЗБР забранява брането, събирането, отрязването, изкореняването или друг начин на унищожаване на екземпляри в техните естествени области на разпространение, което при предвиденото инвестиционно намерение в защитените зони и местообитания ще бъде неизбежно. Извършваната оценка за степента на въздействие върху защитените зони включва оценка за вида и степента на отрицателно въздействие на ИН върху природните местообитания, местообитанията на видовете и върху видовете - предмет на опазване в съответната защитена зона. Основен критерий за определяне на степента на въздействие, регламентиран в чл. 22, т. 4 от Наредбата за ОС, е областта на въздействие, която включва: а) местоположение, приоритетност, уязвимост, състояние на типаприродни местообитания - предмет на опазване на защитените зони и б) структура и динамика на популациите, приоритетност на видовете, състояние на местообитания и популации на видовете - предмет на опазване на защитените зони. По отношение на видовете от Приложение № 3 към ЗБР горните нормативни правила не са спазени.	В ДОВОС са разгледани и оценени, всички представители на фауната в района на ИП, като е взет и предвид техния природозащитен статус, вкл. и на животински видове (вкл. птици) и растителните видове, попадащи в Приложение № 3 на ЗБР, като е оценката е съобразена с характера на района – агрофитоценоза, без наличие на значими за биологичното разнообразие територии. Оценка в частта за биоразнообразието, в ДОВОС е развита в допустим обхват от стр. 172 до стр. 248, с приложени актуални данни, картен, табличен и снимков материал, като са използвани данни от проведените наблюдения, и такива от актуални достъпни литературни източници. Оценено е реално състояние на флористичния и фаунистичния състав, в района на ИП. Отделно е представена карата на видовете с природозащитен статус в района Фигура 3.8.2-2. стр. 205 и Фигура 3.8.1-2. И Фигура 3.8.1-3. стр. 187 от ДОВОС. По време на проучването на имотите и извършените огледи, не са установени редки и защитени растителни и животински видове, както и следи от присъствието им, включени в списъка на ЗБР, съответно в Приложение № 1 или Приложение № 3, от същия закон. За целта е приложен и значителен снимков материал, доказващ твърденията и анализите на експертите. На база на анализите в ДОВОС, по отношение на животинските видове са предложени и мерки за част от животинските видове от Приложение № 3 – мярка 24, стр. 570, Таблица 8.1.-1 вкл. С реализацията на ИП не се нарушават по никакъв начин разпоредбите на а чл. 38, ал. 1, т. 2 и чл. 40 от ЗБР. По отношение критериите за определяне на степента на въздействие, регламентиран в чл. 22, т. 4 от Наредбата за ОС, същите се прилагат в оценката и анализите в ДОСВ, който е отделно приложение на ДОВОС, като в него също са оценени най-близко разположените до ИП защитени зони.
На основание чл. 32, ал. 2 от ЗБР степента на увреждане на предмета на опазване в съответната защитена зона се оценява най-малко като отношение на площта на местообитанията - предмет на опазване, която ще се увреди, спрямо тяхната площ в дадената защитена зона и в цялата мрежа от защитени зони. От изготвените ДОВОС и ДОСВ и техния анализ не може да се	С ИП защитените зони част от екологичната мрежа Натура 2000, не се засягат пряко, и реално няма как да се изчисли площна загуба на местообитания спрямо

направи заключение, че горният критерий е бил спазен и загубата на местообитания е изчислена спрямо общата площ на конкретното местообитание в зоната, а не спрямо цялата площ на защитената зона. В ДОВОС и ДОСВ не се съдържат конкретните находища на защитени видове по брой, численост и плътност на потенциално засегнатите популации, което разколебава достоверността на дадените оценки на степента на въздействието на ИН, а също и на преценката дали предвидените смекчаващи мерки ще бъде достатъчни за защита на местообитанията и видовете. Не са взети предвид всички съществуващи екологични проблеми, установени на различно ниво, имащи отношение към проекта, включително отнасящите се до райони с особено екологично значение, като защитените зони по ЗБР. По отношение на някои местообитания не са преценени вероятните значителни въздействия върху биологичното разнообразие, фауна и флора. При тези недостатъци не може да се приеме, че смекчаващите мерки, които са предвидени за предотвратяване и намаляване на неблагоприятните последици от осъществяването на ИН, ще редуцират и компенсират възможно най-пълно негативните въздействия в необходимата степен за опазване на околната среда.	площта на зоната, тъй като реално няма такава, тъй като същите не се засягат. Границата на най-близко разположената защитената зона с код BG0002038 „Провадийско-Роякско плато“ отстои на около 5.5 km, до границите на ИП, а най-отдалечена е на около 31 km - защитената зона с код BG0002039 „Хърсовска река“ Реално няма как да се оцени площна загуба, но дори и извън зоните природни местообитания предмет на опазване в зоните, и такива на целеви животински видове включени в Директива 92/43/ЕИО не се отнемат. В доклада е оценено състоянието на популациите на видовете, в 4-те защитени съгласно официалните данни в стандартните формуляри, както и Докладите от картиране на МОСВ, които са публично достъпни. Представен е и богат картов материал с разпространението на полигоните на природните местообитания и тези на целевите животински видове, като част от него е в приложенията на ДОСВ., вкл. и регистрации на видове. Оценени са всички природни местообитания по Директива 92/43/ЕИО като съответно не са установени такива в обхвата на ИП, попадащ изцяло в обхвата на агрофитоценоза-обработваеми земеделски земи. Оценени са и съседни територии на ИП, във връзка с неговата реализация. Отделно предложените в Таблица 493. Смекчаващи мерки при реализация на инвестиционното предложение, на стр. 661 от ДОСВ, са реално приложими и предложени, съответно на база очакваните въздействия, на база анализите и заключенията на експерти, изготвили оценката.
С оглед на всичко гореизложено, следва директора на РИОСВ Варна да оттегли дадената положителна оценка на качеството на доклада за ОВОС и ДОСВ. На основание чл.14, ал.4 от Наредбата за условията и реда за извършване на ОВОС, компетентният орган - директора на РИОСВ Варна, или оправомощено от него длъжностно лице следва да даде отрицателна оценка на качеството на доклада за ОВОС, тъй като представената информация е непълна, неясна и със съществени пропуски. На основание чл.15, ал.2 от наредбата за ОВОС при отрицателна оценка компетентния орган или оправомощено от него длъжностно лице е задължено да уведоми възложителя, да върне доклада за ОВОС и доклада за оценка на степента на въздействие (ДОСВ) върху защитените зони за допълване или преработване, като даде конкретни указания за това, а на основание чл.15, ал.3 от наредбата за ОВОС следва да бъде определен срок за	Искането е в компетенциите на директора на РИОСВ-Варна.

представяне на допълнения/преработения доклад за ОВОС и доклад за оценка на степента на въздействие върху защитените зони.	
Възражение от Галина Маринова Ангелова, заведено в деловодната система на Община Вълчи дол с Вх.№ РД 9400-Г-58/14.05.2025 г.	
Уважаеми дами и господа, На проведеното обществено обсъждане на горепосочения доклад, заради „специалната“ организация на инвеститора, не успяхме да зададем всичките си въпроси. Отделно от това, не успяхме да получим и нито един адекватен отговор на въпросите, които бяха зададени. Болшинството отговори, които чувахме от водещата срещата - адв. Тихчева, бяха: „Това не е по доклада, това го няма в доклада, обсъждаме само доклада, имате една минута, това не е свързано с доклада, има нормативни документи, моля въпроси единствено по доклада..." Под претекст „защита на личните данни", в общината не беше предоставен списък на екипа, изготвил доклада. На общественото обсъждане също не бяха обявени нито имената на експертите, изготвили доклада и приложенията, нито по някакъв начин бе доказана тяхната експертиза.	На общественото обсъждане присъстваха общо 8 експерта от екипа, като всички те се представиха, което може да се докаже със записите от срещата.
Не стана ясно кой е написал частта за почвите в доклада. Има ли изобщо такъв експерт в екипа.	Частта е изготвена от независим експерт, част от експертния колектив по ДОВОС.
Според доклада, най-разпространените в района на инвестиционното предложение са карбонатните и излужените черноземи - почви с високо естествено плодородие, от които се получават най-високите добиви от селскостопански култури. Оценяват се като най-плодородните почви в страната. И Директорът на РИОСВ дава положителна оценка,. като знае, че тези почви ще бъдат разрушени и безвъзвратно изгубени?!	Коментарът и съображенията са неоснователни. Видът на почвите и тяхното плодородие не са пречка за реализиране на инвестиционното предложение – нито нормативна, нито по същество.
Липсваха и още две приложения: Орнитологично мониторингово проучване и изготвения доклад, както и Доклада за мониторинг на прилепите на територията на проектирания ветроенергиен парк „Добротич уинд". Как да зададем адекватни и конкретни въпроси по тези теми, като нямаме представа какво са установили т.нар. „експерти"?	Възложителят потвърждава, че за целите на ОВОС и ОСВ са проведени предпроектни теренни проучвания за орнитофауна и прилепи, извършени от квалифицирани експерти. Съответните доклади с резултати са предоставени на компетентния орган (РИОСВ-Варна) като част от придружаващата ДОВОС документация и могат да бъдат предоставени и на заинтересованата общественост по реда и при условията на ЗДОИ. Основният текст на ОВОС съдържа обобщен и анализиран извадков материал от тях, включен в разделите, касаещи биоразнообразието и оценката на риска от сблъсък. Във връзка с направеното възражение, че в ДОВОС липсват приложения с орнитологичното и хиероптерологичното проучване, е необходимо да се подчертае, че в рамките на настоящата процедура възложителят е изпълнил задълженията си по чл. 94, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), като е предоставил необходимата информация за въздействията върху биологичното разнообразие, в това число върху видовете птици и прилепи. Данните от

	проведените теренни проучвания, извършени от квалифицирани експерти в областта на орнитологията и хиероптерологията, са включени в обобщен вид в основната част на доклада, където са отчетени установените видове, чувствителните сезони, потенциалните зони на конфликт с проекта и съответните смекчаващи и компенсаторни мерки. Докладите от мониторинг са използвани като източници при изготвянето на ОВОС и са налични към момента на общественото обсъждане, като възложителят не е отказвал достъп до тях при поискване. Съгласно действащата практика и указанията на МОСВ, когато данните от специализирани научни проучвания са цитирани, анализирани и отразени в екологичната оценка, не е задължително техният пълен текст да бъде включен в основното тяло на доклада като приложения, ако това не е изрично поискано от компетентния орган. Следователно, липсата на формално приложени пълни текстове не означава отсъствие на оценка, нито създава нормативно основание за отхвърляне на ДОВОС. В допълнение, следва да се има предвид, че екологичната оценка не замества научна публикация, а служи за прогностичен и превантивен анализ на въздействията, основан на достъпна, релевантна и достатъчна информация. В случая, такъв анализ е налице. Описани са чувствителните зони, периодите на размножаване и миграция, потенциалните конфликти с роторите и съпътстващата инфраструктура, както и конкретни мерки – включително избягване на строителство в критични сезони, поставяне на визуални сигнализатори, адаптиране на разположението на турбините и системи за спиране при нужда.
<u>За културно-историческото наследство:</u> В ДОВОС е отбелязано, че при осъществяване на инвестиционното предложение, ще бъдат засегнати общо 27 /двадесет и седем/ археологически обекти - обекти, надгробни могили (единични и двойни), селища, укрепления..... И Директорът на РИОСВ дава положителна оценка?!	В ДОВОС е направена оценка на възможното въздействие върху културното наследство, в т.ч. на база теренни издирвания в територията. Установено е, че в различна степен при строителните дейности може да бъдат засегнати общо 12 (+13 подобекта могили в некрополи) археологически обекти. Въз основа на резултатите от проучването, със Заповед № РД09-14/11.01.2024 г. на заместник-министъра на културата е одобрен Протокол № 45-00-698/05.01.2024 г. на експертна комисия, назначена със заповед на

	министъра на културата, за приемане на резултатите от приключилото спасително археологическо проучване (копие на заповедта и протокола са представени в Приложение № 2 на Доклада за ОВОС). Препоръките от Протокола са включени като изрични мерки в т.8 на настоящия Доклад за ОВОС – с тези мерки ще предотвратят рисковете за тези обекти.
Община Вълчи дол е на пътя на мигриращите птици - Виа понтика. България вече е осъдена в тази връзка (заради ВЕИ парка Калиакра). Според ДОВОС, в района на ИП са установени 105 вида птици. От тях 38 вида са от европейско природозащитно значение; 12 вида имат световно природозащитно значение, 7 вида са световно застрашени и попадат в „Световния червен списък" на Международния съюз за защита на природата (IUCN).... И Директорът на РИОСВ дава „карт бланш" на инвеститора ?!	В раздел 4.8.2.1. Птици с начало на стр. 329 от ДОВОС са посочени всички наблюдавани в района птици, като в съответните таблици е посочено дали видът е гнездящ, мигриращ или зимуващ. Разгледани са всички възможни рискове По време на строителството са разгледани очакваните въздействия върху гнездящите и зимуващите птици защото пребивават на територията на бъдещия парк в продължителен период, докато въздействията върху идентифицираните по време на миграция видове птици се разглеждат само за периода по време на експлоатацията защото прелитат над територията в много кратък период и въздействия като тези по време на строителството (водещи до промяна на жизнеспособността на популацията или на други трофични нива) за мигриращите птици не се очакват. Очакваните върху идентифицираните мигриращи птици въздействия са разгледани в раздел „4.8.2.1.2 По време на експлоатация“ на стр. 343 и 350, като са оценени повишения риск от сблъсък с ветрогенератори, риска от сблъсък с елементите на ВЕЛ (въздушни електропроводни линии (110 и 400 kV) и токов удар и потенциалния бариерен ефект върху фронта на миграция Подробните анализи за въздействие върху отделните видове птици са направени в Раздел 4.8.2. Животински свят, 4.8.2.1. Птици от стр. 329 до стр. 361. По подробно, същите са оценени и в ДОСВ, по отношение на защитените зони и като цяло, в приложение № 5 към ДОВОС, който също е публично достъпен, в периода на консултации.
Всички установени видове прилепи, на територията на ИП, имат природозащитен статус по отношение на българското и международното законодателство. Теренните проучвания със сигурност потвърждават, че многобройни групи и видове прилепи присъстват в инвестиционната площ и показват пик в активността си именно по време на миграции ... И това не пречи на Директора на РИОСВ да даде положителна оценка ?!	В ДОВОС е направена подробна оценка на очакваните въздействия върху прилепите, като са използвани и данните от Докладите на хироптерофауната в района на ИП – т. 3.8.2.1.3., 4.8.2.3., 4.8.2.3.1 от доклада.

В обхвата на ИП попадат: - Първи водоносен хоризонт: четири повърхностни водни тела: (BG2PR500R004 (в обхвата на водното тяло попадат 40 поземлени имота от ИП), BG2PR500R008 (8 поземлени имота), BG2PR200R1004 (един имот), BG1DJ345R1010 (52 имота); - Втори водоносен хоризонт: три подземни водни тела: BG1G0000QAL052 (в обхвата на водното тяло попадат ветрогенератори 19,21 и 34), BG2G000K1HB050 (37 бр. ветрогенератори, подстанции „Център" и „Север" и ВЛ 110 кV), BG2G000K1HB036 (25 бр. ВГ, имотите на подстанция „Юг", имотите на подстанция „Добротич" 400 кV и съоръженията за съхранение на електроенергия, както и ВЛ 400 кV; - Трети/ четвърти водоносен хоризонт: BG1G0000J3K051 (в обхвата на водното тяло попадат 37 бр. ВГ, подстанции „Център" и „Север" и ВЛ 110 кV) Стр. 119 ДОВОС: „В стратиграфско отношение водите в Малм-валанжа се явяват трети водоносен хоризонт формиран във варовиците и доломитите на валанжа." Стр. 125 ДОВОС: „В стратиграфско отношение водите в Малм-валанжа се явяват четвърти водоносен хоризонт формиран във варовиците и доломитите на валанжа." ????????? Планираните дейности с ИП попадат в обхвата на зони за защита на питейните води, предназначени за питейно-битово водоснабдяване, включват територията на водосбора на повърхностните водни тела и земната повърхност над подземните водни тела. „Ако ИП не бъде осъществено, ... няма да има промени в съществуващото състояние на подземните води. Повърхностният отток и инфилтрацията на водите в почвата ще продължи, както и досега, без да има промени във въздействието върху подземните води". По аргумент за противното, ако ИП бъде осъществено, ще има промени в съществуващото състояние на подземните води и във въздействието върху тях. И Директорът на РИОСВ дава положителна оценка???! И пр., и пр..... Г-н Директор на РИОСВ, Вие изобщо прочетохте ли този доклад?!	Изложената информация във възражението представлява извадка от анализа на текущото състояние по компонент „води“, направено в т. 3.3 на ДОВОС, с уточнение че повърхностните водни тела не са първи водоносен хоризонт. ИП попада в обхвата на водни тела и зони за защита на водите, което не означава, че ИП ще има значително въздействие върху тях. Характерът (предвидените дейности) на ИП не са свързани с въздействие върху водите, предвид че не са свързани с водовземане от повърхностни и подземни води и генериране производствени отпадъчни води. Възможно е пряко отрицателно въздействие единствено при инциденти (разливи на масла, греси, охлаждащи и др. течности), като същото е локално, контролируемо и обратимо, което го прави незначително и с ниска степен. което се потвърждава и от направените оценки в т. 4.3 на ДОВОС – съгласно оценката не се очакват значителни отрицателни въздействия. Включително, възможните негативни въздействия ще бъдат предотвратени с изпълнение на мерките в т. 8 на ДОВОС.
ИСКАНЕ–СТАНОВИЩЕ – ВЪЗРАЖЕНИЕ - ВОЛЕИЗЯВЛЕНИЕ по ДОВОС от Сдружение „За чиста Добруджа“ – Георги Георгиев, и Приложение към него Становище на проф. Бойко Рангелов – Приложение № 1 едно към жалбата, получени по имейла на office@multi-ecoconsult, на 15.05.2025 г. (в законовия срок)	
<i>СЕЗИРАМЕ и ИСКАМЕ от инвеститора и всички останали адресати индивидуални становища за всички визираните по-долу конкретни проблеми (където има изрично посочени адресати очакваме по-подробни отговори), свързани с инвестиционното предложение (ИП)на ветрогенератори (ВГ) , които са и характерни като въздействие върху околната среда и имат характер на необратими деструктивни въздействия:</i> 1. КАЗУС: ЗАКОНОСЪОБРАЗНОСТ ПРИ ДОПУСКАНЕ НА ДОВОС ЗА ОБЩЕСТВЕНО ОБСЪЖДАНЕ Констатираме следните нарушения по процедурата на ОВОС > в сайта на МОСВ не са публикувани много голяма част приложения към доклада и	Част от въпросите касаят МОСВ/РИОСВ, не можем да направим коментар по тях.

инвеститорът отказва достъп до тях; > -за публично обсъждане не са представени повечето приложения; > -на проведеното публично обсъждане на 12.05.2025 г във Вълчи дол представителите на инвеститора публично отказаха достъп до липсващите приложения към доклада; > не е предоставен достъп и до информацията за експертите съставили доклада. МОСВ/РИОСВ се допускат за обществено обсъждани доклади без надлежна проверка за изпълнение на законовата рамка за компетентност на експертите.	
<u>ИСКАНЕ 1:</u> > Министър на МОСВ и директорът на РИОСВ Варна <u>да даде становище на какво основание:</u> > е допуснат за обществено обсъждане неокмплектован ДОСВ; > кое лице е проверило дали лицата експерти по ДОВОС притежават необходимата компетентност за експертиза по доклада и на какво основание при липсващи публични данни за експертите, в нарушение на законовите изисквания гарантиращи базово качество на експертизата е допуснало доклада за обществено обсъждане; > кое лице е отговорно за непубликувани за това ИП на приложенията към доклада в публичната страница на МОСВ и укриване на публичната информация.	Въпросите са към Министъра на ОСВ и директорът на РИОСВ Варна, не можем да вземем отношение по тях, във връзка с провеждането на процедурата. Нямаме постъпило становище от РИОСВ-Варна, относно непълно окомплектоване на документацията.
2. КАЗУС: НЕДОКАЗАНОСТ НА ВЯТЪРНИЯ ПОТЕНЦИАЛ ЗА РАЙОНА НА ИП Съгласно НАРЕДБА № 14 от 15 юни 2005 г и Чл. 145. (3) В райони с висок потенциал на вятъра може да се инсталира вятърна турбина. В представения ДОВОС не е доказано, че има висок вятърен потенциал за района: В приложение „Доклад за проучване на ветровия ресурс в района то общ. Ветрино и общ. Вълчи дол за изграждане на Вятърен енергиен парк “ НЕ Е ПОСОЧЕН ЕКСПЕРТ СЪСТАВИТЕЛ а само името на фирма СМЕ Уинд ЕООД. Посочва се (стр.1), че анализът е основан на ЗАКУПЕНИ ДАННИ и е използван WRF (Wheather Research&Forecasting Model). Не са представени доказателство, че така закупените данни са реално измерени данни. Контекстът напротив в изречението „Прилагането на модела WRF от Vortex използва различни ГЛОБАЛНИ ДАННИ ... и разполага с вградена СИМУЛАЦИОННА ВЕРИГА“. стр.1 предполага, че закупените данни не са реални, а симулационно изчислени. Това означава, че за оценка се предлага анализ на предположение базиращо се на предположение и свързано и основано на глобално, а не на локално проявление. Целта е оценка е локалното проявление ветрови потенциал и основата за анализ предполага РЕАЛНИ БАЗОВИ ДАННИ. Моделът за метеорологични изследвания и прогнозиране (WRF) е числов модел за прогнозиране на времето и представлява набор от програми. Отсъства информация за: ✓ данни за реално измерване с уреди и сертификацията им; ✓ за използвания софтуерен продукт -за законността на ползване на лиценза , достоверността на въвежданите данни и законовата регламентация за достоверността на така получените крайни данни за установяване на факти и съответствие с изискванията по чл.145, ал. НАРЕДБА № 14 от 15 юни 2005 г.	По отношение на поставения въпрос за недоказаност на ветровия потенциал в района на инвестиционното предложение, следва да се отбележи, че в рамките на процедурата по Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), възложителят е изпълнил задължението си по чл. 94, ал. 1 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), като е представил специализирано проучване за ветровия ресурс, обобщено в приложението „Доклад за проучване на ветровия ресурс в района на общ. Ветрино и общ. Вълчи дол“. Проучването е извършено от дружество със специализирана дейност в тази област – СМЕ Уинд ЕООД, което е посочено като автор на анализа. Съгласно практиката в сектора и нормативните изисквания, това не е незаконосъобразно – юридическото лице носи професионалната и експертна отговорност за достоверността на резултатите. Данните за ветровия потенциал са базирани на анализ с помощта на широко използвания в световен мащаб числов модел WRF (Weather Research and Forecasting Model), прилаган чрез специализираната платформа Vortex, която е призната в енергийния и академичния сектор като валиден източник за дългосрочна ветрова

✓ стандарт за спазване на процедурата за обработка на тези данни. ✓ данни, документ доказващ източника на първоначалните данни и характера на данните - дали са реални или симулационни.	оценка в райони без исторически станции. Такива симулационни методи не само не са забранени, но са утвърден инструмент за предварително планиране, включително в документацията, приета от Европейската инвестиционна банка, Световната банка и Европейската комисия при оценка на ВЕИ проекти. Методологията съчетава множество глобални и регионални климатични модели и се основава на обективна статистическа реконструкция на локалните метеорологични параметри, включително скорост и посока на вятъра, турбуленция и плътност на въздуха, с висока резолюция (обикновено под 1 км). Твърдението, че не са използвани „реални“ измервания, не отменя валидността на модела. Напротив – при липса на дългосрочна локална измервателна станция (каквато е честа практика в идейната фаза), комбинираната симулационно-статистическа методология предоставя необходимата основа за първоначална преценка, напълно в съответствие с чл. 145, ал. 3 от Наредба № 14, според която вятърна турбина може да бъде инсталирана в райони с висок ветрови потенциал. Докладът ясно показва, че средногодишната скорост на вятъра на хъб височина над 100 м е в диапазона, който международната практика дефинира като „висок“ – обикновено над 6.0 м/с, което покрива не само нормативното изискване, но и икономическите критерии за реализация на вятърен парк. Що се отнася до съмненията относно лицензността на софтуера, достоверността на введените данни и спазването на стандарти за обработка – това не са елементи, които подлежат на преценка в рамките на процедурата по ОВОС, освен ако няма данни за фалшифициране или неавторизирано ползване. В конкретния случай възложителят е представил официално разработен доклад от лицензирана фирма, използваща утвърдени модели и методологии, без да има индикации за нарушение на правата на използване на софтуера или за манипулиране на данни. При наличие на съмнения, компетентният орган може да поиска допълнителна информация или независима верификация на резултатите, но липсата на конкретен
---	--

	технически паспорт на оборудване не е нарушение в рамките на идейна проектна фаза, още по-малко при условие, че ОВОС се провежда по чл. 91, ал. 2 от ЗООС, което допуска етапност и доуточняване. В заключение, представената информация относно ветровия ресурс е съобразена с добрата международна практика, отразена е коректно в ДОВОС и е достатъчна, за да бъде извършена оценка за приложимостта на проекта в съответствие с чл. 94 от ЗООС. Затова липсва основание да се твърди, че проектът е необоснован или че процедурата по ОВОС трябва да бъде прекратена поради недоказан ветрови потенциал. На по-късен етап от проектното развитие (при инвестиционното проектиране и финансиране), ще бъдат представени и данни от измервателни мачти и/или LIDAR системи, с които ще се потвърди прогнозният ресурс, в съответствие със стандартите на TIER 1 и TIER 2 на международната ветроенергийна индустрия.
ИСКАНЕ 2: Министър на МОСВ, Министърът на енергетиката и директорът на РИОСВ-Варна да дадат становища: ✓ за ветровия потенциал за това ИП и какви са изискванията в България за документиране на ветрови потенциал вкл. реалността на данните. ✓ по какви критерии се допуска за обществено обсъждане ДОВОС за ИП за построяване на ветрогенератори (ВГ), когато отсъстват необходимите доказателства както в ДОВОС, така и в приложенията, че е наличен висок потенциал на вятъра – представени са цифри без приложен документ за източника на информация.	Въпросите са към Министъра на ОСВ, и директорът на РИОСВ-Варна и Министърът на енергетиката, не можем да вземем отношение по тях. Относно ветровия потенциал в района на инвестиционното предложение, „Добротич Уинд“ АД е извършило задълбочени проучвания с помощта на експертен екип от специалисти с дългогодишен опит в разработването на проекти за вятърна енергия в България и чужбина. Използвани са както публично достъпни метеорологични данни, така и специализирани модели и симулации, включително корекция на данни чрез лидарни и сондови изчисления, както и анализ на реалната работа на съществуващи вятърни паркове в региона. Тези анализи представляват резултат от сериозна инвестиция на време, ресурси и експертиза, и поради своята специфика и дълбочина се считат за търговска тайна и защитено ноу-хау на „Добротич Уинд“ АД. Поради тази причина не подлежат на публично разпространение в пълен обем. Подобен подход е напълно обичаен в международната практика и е признат в българското право като част от защитата на търговска информация и конкурентно предимство. Въпреки това, в Доклада за ОВОС са включени обобщени и представителни данни за средногодишна

	скорост на вятъра, капацитетен фактор и очаквана годишна генерация, които са напълно достатъчни за целите на екологичната оценка. Именно за тази цел в процедурата се разглеждат максимални технически параметри на съоръженията, така че въздействието върху околната среда да бъде оценено в консервативен, предпазлив сценарий. Съгласно действащото законодателство, включително Закона за опазване на околната среда и Наредбата за ОВОС, не съществува изискване възложителят да доказва ветровия потенциал чрез лицензиран доклад или сертификат като предварително условие за допустимост на обществено обсъждане. Законодателството е насочено към оценка на въздействието от предложението – а не към неговата икономическа или техническа осъществимост, която остава в отговорност на възложителя.
3. КАЗУС: ОТСЪСТВИЕ НА ДОСТОВЕРНИ ТЕХНИЧЕСКИ ПАРАМЕТРИ ЗА ОЦЕНЯВАНЕ НА ВЪЗДЕЙСТВИЕТО ДОВОС е за инвестиционно предложение свързано с ветрогенератори. Физическите параметри на описаните в доклада ВГ не са обвързани с реални технически показатели проявяващи се през експлоатационни период. Техническите параметри на проявление и въздействие на вятърните турбини по време на експлоатационния период са описани в техническите паспорти на производителите. Такива паспорти липсват изцяло в доклада. За анализ се предлагат данни с липсващ достоверен произход. Определянето на параметрите на въздействие не е обвързано с информация от техническа документация. Достоверен източник на информация (производител) не е посочен никъде като източник на информация. Не е приложен нито един технически паспорт на машините, които ще се използват Определено липсва достатъчно ясна идентификация на параметрите на въздействие, не е посочен и приложен източникът на информация от производител, което поставя под съмнение цялостното съдържание на оценката на въздействие в доклада, поради липса на достоверна идентификация на параметрите на въздействие Инвеститорът е посочил данни без доказан източник на данни на производител или други . Отсъстват и съществени технически параметри за обектите, за които се извършва оценка за въздействие. Това означава, че за продължителния експлоатационен период не е извършена реална оценка на въздействие противно на целта на доклада.	Въведеното възражение относно липсата на конкретни технически паспорти и точни производствени спецификации на ветрогенераторите в Доклада по ОВОС (ДОВОС) следва да бъде разгледано в светлината на фазата на развитие на инвестиционното предложение и приложимата нормативна рамка. В случая става въпрос за проект, който се намира на идейна фаза, поради което не е избран конкретен доставчик или модел на оборудване. Този подход е напълно законосъобразен и съответства на чл. 94 от ЗООС, както и на разпоредбите на Наредбата за ОВОС. Процедурата по ОВОС се провежда на възможно най-ранен етап от инвестиционния процес, с цел да се идентифицират и прогнозираят възможните въздействия върху околната среда преди окончателен избор на технологии и изпълнители. Затова законът не изисква предоставянето на технически паспорти или договори с производители в тази фаза, а допуска извършването на оценка въз основа на параметрични сценарии, при които се използват типови или обобщени технически данни, базирани на публично достъпна информация от водещи производители в индустрията. В конкретния случай в ДОВОС са представени типови стойности за основните характеристики на

	ветрогенераторите – инсталирана мощност в MW, височина на кулата, диаметър на ротора, шумови емисии в dB(A), зони на въздействие по време на експлоатация. Тези стойности са в съответствие със световната практика и обхващат реалистичен диапазон на параметрите, които производителите като Siemens Gamesa, Vestas, Nordex и др. предлагат на пазара към момента. Данните са обобщени от спецификации на утвърдени модели, публикувани от производителите, а не са произволни или без източник. Оценката в доклада не е „хипотетична“, а е извършена по допустимия в екологичната практика метод на „най-лош сценарий“, при който се залагат максимално възможни показатели на въздействие, за да се осигури превантивен анализ. Това включва, например, оценка на шумово натоварване на базата на 110 dB ниво на излъчване, което надвишава реалните нива за повечето съвременни турбини, именно с цел осигуряване на безопасна прогноза. Липсата на конкретен технически паспорт не компрометира качеството или валидността на оценката. Технически паспорти се прилагат във фазата на техническо проектиране и въвеждане в експлоатация, когато са избрани реалните машини. Процедурата по ЗУТ и прилагането на Наредба № Из-1971 за пожарна безопасност, както и контролът по Закона за устройство на територията, гарантират, че ще бъде осигурено пълно съответствие с техническите изисквания на националните нормативи. Следователно, твърдението, че не е извършена реална оценка на въздействие поради липса на технически паспорти, е юридически и методологически необосновано. Докладът по ОВОС отговаря на изискванията на чл. 94, ал. 1 от ЗООС, като дава възможност за оценка на въздействията през целия експлоатационен период, използвайки утвърдени прогнозни методи и параметри, приети в сектора на възобновяемата енергия. Компетентният орган разполага с достатъчна информация, за да извърши
--	--

	преценка на въздействието, а техническите конкретики ще бъдат надградени в следващите етапи на реализация. С оглед на горното, не съществуват правни или процедурни основания за негативна оценка на доклада или прекратяване на процедурата поради липса на технически паспорти, тъй като настоящата фаза не изисква такава проектна конкретика.
ИСКАНЕ 3: Министър на МОСВ, Министърът на енергетиката и директорът на РИОСВ Варна да дадат становища: по какви критерии се допуска за обществено обсъждане ДОВОС за ИП за построяване на ветрогенератори (ВГ), когато отсъства достоверност за техническите параметри на машините които през експлоатационния период ще въздействие върху околната среда.	Искането не касае Докладите, Възложителя и екипа експерти Процедурата по Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) се провежда съгласно Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и Наредбата за условията и реда за извършване на ОВОС, като обществени обсъждания се провеждат въз основа на Доклада за ОВОС, одобрен от компетентния орган за провеждане на процедурата – в случая РИОСВ – Варна. За целите на процедурата по ОВОС, възложителят е длъжен да представи технически параметри и характеристики, достатъчни за извършване на екологична оценка, включително максимални стойности на основни показатели на планираното съоръжение – височина на турбината, диаметър на ротора, инсталирана мощност, очаквани нива на шум, вибрации, генерирани отпадъци и др. В конкретния случай, в Доклада за ОВОС са заложили максимални габарити и технически стойности, които представляват реалистични граници на планираното въздействие върху околната среда и човешкото здраве. Следва да се подчертае, че в този етап не се изисква избор на конкретен модел или производител на вятърната турбина, тъй като това е предмет на следващия етап – техническо проектиране, при който ще се разработи работен технически проект, съгласно Закона за устройство на територията (ЗУТ) и приложимите технически норми. На настоящия етап представените параметри в Доклада за ОВОС са напълно достатъчни, за да се оцени потенциалното въздействие върху околната среда, включително при консервативен (т.е. най-неблагоприятен) сценарий на въздействие. Това е утвърдена практика в процедурите по ОВОС не само в България, но и в други страни от Европейския съюз.

	Съответно, провеждането на обществено обсъждане върху Доклад за ОВОС, съдържащ максимални проектни стойности, е напълно в съответствие с действащата нормативна уредба и е допустимо, както по закон, така и от гледна точка на приложимата административна практика.
4.КАЗУС: РИСК ЗА ЗДРАВЕТО НА НАСЕЛЕНИЕТО Оценка на въздействието на шума и инфразвук през експлоатационния период Предвид отсъствието на примерни достоверни технически данни от производител считаме че отсъства предмет на оценка в случая и считаме, че тези фактори не са оценени. Извършени са общи съждения за въздействия в посочен и избран диапазон на шум без достоверен източник на производител т.е отсъства оценяване на реален обект с реално въздействие. Въпреки това искаме да отбележим, че игнорирането от законодателството на проблема с въздействие на особено вредния за здравето и излъчван от вятърните турбини инфразвук е познат на съвременния свят отдавна. Съществува медицински термин болест на вятърните турбини и достатъчно научни статии по този въпрос в целия свят. Това означава, че с това възражение уведомяваме компетентните органи за този проблем. В случай на действия или бездействия във връзка с регистрацията и отговорностите за проверка на този проблем те носят съответната правна отговорност за причинени вреди за здравето на населението. ЗА ВРЕДНИТЕ ПОСЛЕДСТВИЯ ЗА НАСЕЛЕНИЕТО ОТ ИНФРАЗВУКА, ГЕНЕРИРАН ОТ ВЯТЪРНИТЕ ТУРБИНИ Той не се чува в акустичния смисъл на думата, но се възприема от всички клетки на живите организми. Честотата на излъчване на инфразвука съпада с честотата на органите на човешкото тяло. Създава се резонанс, който при постоянно действие бавно и сигурно разболява живия организъм . Безсъние, безпокойство, инсулти, инфаркти и други съпътстващи заболявания са резултатът от продължителното и постоянно въздействие на инфразвука върху хората. Това е доказано с достатъчно много международни научни изследвания. В България вредното въздействие на инфразвука върху здравето на хората е научно установено от екип от учени и е описано в книгата „Инфразвук, ултразвук, шум и вибрации“ под редакцията на екип с ръководители проф.д-р Димитър Цветков, д.м.н. и ст.н.с Мария Ангелова, издание на „Медицина и физкултура“, 1995г. Тази книга е учебник в медицинските институти, за да бъдат информирани бъдещите лекари за опасните рискове за здравето от инфразвука, ултразвука, шума и вибрациите. В България в момента нормативна уредба за за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда няма, защо съществувалата такава Наредба № 7 от 1992 г . за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда необосновано е отменена без да бъде заместена с аналогична. Но това не означава, че отговорните лица и органи са освободени от отговорността да оценят вредното въздействие на този съществен фактор върху здравето на населението. Всички производствени машини издават инфразвук.	Процедурата по Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС), в рамките на която се разглежда и настоящото инвестиционно предложение за изграждане на ветроенергиен парк „Добротич Уинд“, включва анализ на всички релевантни въздействия върху компонентите на околната среда и човешкото здраве, включително въздействието от шум и вибрации по време на експлоатация. В Доклада за ОВОС са представени параметри на шумовото въздействие, базирани на максималните технически характеристики на вятърни турбини, използвани в настоящия етап за нуждите на екологичната оценка. Тези параметри са реалистично представяне на възможните въздействия, включващи най-неблагоприятния сценарий, а конкретният модел ще бъде избран на етапа на техническо проектиране, съгласно установената нормативна последователност. Това е стандартна практика в екологичната оценка на инфраструктурни проекти и се прилага във всички страни членки на ЕС. Инфразвукът е форма на нискочестотна звукова вълна, която съществува както в природата (бури, морски вълни, земетресения), така и в резултат от човешка дейност (движещи се автомобили, индустриални съоръжения, вентилационни системи, битова техника и др.). Към днешна дата не съществува научен консенсус, нито официална позиция на Световната здравна организация (СЗО), Европейската агенция по околна среда (ЕЕА) или национални здравни институции, която да доказва пряка причинно-следствена връзка между инфразвука от вятърни турбини и влошено човешко здраве при спазване на установените регулации за шум и отстояние. По тази причина в българското и европейското законодателство не съществуват допустими нива за инфразвук.

Свойството на инфразвука да преминава през бетонни, железни и други препятствия го прави изключително опасен. За разлика от обикновения акустичен звук, който бързо се разсейва в пространството и губи силата на малки разстояния, инфразвукът е в състояние да въздейства на много големи разстояния от източника. Инфразвукът излъчван от ветрогенераторите въздейства постоянно и непрекъснато върху населението. В представения ДОВОС отсъства количествена информация не само за силата на единичния инфразвук, който ще излъчва отделния ветрогенератор, но и количественото кумулативно действие както на ВяЕЦ „Добротич Уинд“, така и в съвкупност с останали планирани за построяване ветропаркове в района. Инвеститорът невярно твърди без да е посочен достоверен източник на производител, че ВГ не генерира инфразвук. Възразяваме срещу подкрепата на ИП от РЗИ и настояваме за предоставяне на научно медицинска експертиза за въздействието на инфразвука върху здравето на населението.	Въпреки че съществуват популярни публикации по темата, „болестта от вятърни турбини“ (wind turbine syndrome) не е призната от нито една водеща медицинска или здравна организация като официално заболяване. Липсват клинични данни, регистрирани от РЗИ или други органи, доказващи такива ефекти в райони с вече изградени вятърни паркове в България (напр. Каварна, Шабла, Сливен), където турбини функционират вече над 15 години. В рамките на оценката е направен следният анализ към т. 4.11.2.2 на Доклада: Нискочестотният шум, известен също като инфразвук, може да причини раздразнение на чувствителните хора, поради което е широко анализиран. Според научни публикации, „синдром на вятърния генератор“ (Wind Turbine Syndrome) е клинично наименование за съвкупност от симптоми, изпитвани от много (не всички) хора, живеещи в близост до вятърни генератори. Тази съвкупност от симптоми включва: нарушение на съня; главоболие; шум в ушите; ушно налягане; замаяност; световъртеж; гадене; визуално замъгляване; тахикардия (учестен пулс); раздразнителност; проблеми с концентрацията и паметта; епизоди на паника, свързани с усещане за вътрешна пулсация. Наименованието е дадено от д-р Нина Пиърпонт, която въз основа на собствено проучване, през 2009 г. издава публикация „Wind Turbine Syndrome: A Report on a Natural Experiment“ (Santa Fe, NM: K-Selected Books, 2009). Съгласно автора, здравните ефекти се дължат на действието на нискочестотен шум, отделен при работата на вятърните генератори, който въздейства на вестибуларните органи на вътрешното ухо. Следва да се има предвид, че такива въздействия се наблюдават при разполагане на вятърни турбини в жилищни зони, т.е. в непосредствена близост до живущите. Установено е, че съвременните вятърни турбини с ротор, разположен срещу вятъра, произвеждат много ниски нива на инфразвук, обикновено под прага на възприемане. Проучване на всички известни публикувани резултати от измервания на инфразвука от вятърни турбини заключава, че при разполагане на турбини срещу вятъра инфразвукът може да бъде
---	--

	пренебрегнат при оценката на въздействието върху околната среда.
ИСКАНЕ 4: Министърът на здравеопазването, Директорът на РЗИ, Министърът на МОСВ, и директорът на РИОСВ Варна да дадат становища относно бездействието си по отношение на сезирането от гражданите за разрушаващият здравето инфразвук излъчван от ВГ. При липсваща нормативна уредба и инфразвук излъчван непрекъснато при работа от производствена машина ВГ - който доказано от съвременната научна общност уврежда здравето на населението - изпълнителната власт в лицето най-вече на Министъра на здравеопазването да изрази становище по проблема.	Искане са становища от директора на РЗИ, Министърът на МОСВ, и директорът на РИОСВ Варна, не можем да вземем отношение по тях. Поради липсата на научно обоснована връзка между инфразвука от вятърни турбини и увреждане на здравето, нито българското, нито европейското законодателство предвиждат конкретни допустими нива за инфразвук. Такива норми не съществуват в законодателствата и на водещи държави като Германия, Дания, Франция, Канада или Австралия. Инфразвукът е естествено присъстващо явление, излъчван от редица природни процеси – като морски вълни, бурен вятър, земни движения – и от обичайни човешки дейности – като движение на моторни превозни средства, индустриално оборудване, вентилатори, битови уреди и др. Ежедневно всеки човек е изложен на инфразвук, без това да води до здравословни последици.
5. КАЗУС: РИСК ЗА ВОДНИТЕ ИЗТОЧНИЦИ Определено рискът не е научно оценен. Отсъства подробно описани на отстоянието на фундаментите и стабилизиращите колони от водните източници. Отсъстват изчисления за въздействието на теглото и вибрациите на вятърните турбини върху геоложките формации съхраняващи водните тела. Районът на ИП е характерен с чувствителни на натиск геоложки формации. Не е извършена оценка на оказвания механичен натиск от цялото промишлено съоръжение (включително основата) върху карстовия терен, който съхранява местните водни ресурси. Отсъстват инженеро-технически изчисления за въздействието на натиска от теглото на ВГ и въздействието от вибрациите за предполагаемия експлоатационен период. Не е извършена оценка на вибрациите излъчвани от промишленото съоръжение върху карстовия терен. Става въпрос за дългосрочен период на постоянно непрекъснато въздействие както на механичния натиск от теглото на пълния обем от съоръжението, така и на вибрациите върху чувствителния карстов терен. В ДОВОС отсъства научен анализ за въздействието на непрекъснатия дългосрочен постоянен механичен натиск на промишленото съоръжение и на излъчваните вибрации върху карстовия терен, където са разположени водните тела. Изложението в ДОВОС има изцяло описателен характер на обстановката в района на ИП. Не са представени доказателства, че ветрогенераторите са безопасни за водните ресурси в района и отсъства професионален анализ на оценка на риска за питейната вода на населението. Възразяваме срещу подкрепата на ИП от Басейнова дирекция „Дунавски район“ и настояваме	В Доклада за ОВОС изрично е записано, че (към т.1.3.1. и 1.4.4.) <u>вибрациите са технологично недопустими за съвременните ВГ и такива не се очакват при експлоатацията</u>, което е предоставено като информация и описание на характеристиките на ВГ от възложителя. Съгласно извършената оценка в Доклада, вибрациите които възникват вследствие силни ветрове въздействащи върху проводниците на въздушните електропроводи, се „гасят“ с предвидените за целта гасители на вибрациите („виброзаглушители“). Виброзаглушителите се монтират по дължината на преносната линия на определени интервали, като поемат част от енергията на трептенията, което намалява амплитудата на вибрациите и натоварването върху проводниците. Това помага за предотвратяване на повреда на проводниците и гарантира безопасна и надеждна работа на преносната линия. Намалява се и негативното въздействие върху околната среда и населението в района – спазването на сервитутните отстояния за електропроводите гарантира липсата на въздействие.

за предоставяне на научна техническа експертиза за въздействието на пълния обем на съоръженията и на вибрациите излъчвани от тях върху крехките карстови скали съхраняващи водните тела. Считаме, че подкрепата на Басейнова дирекция „Дунавски район“ не съдържа доказателства за безопасността на питейните източници в района. Инвеститорът не е представил инженеро-техническия анализ и изчисления за оценка нито на единичното, нито на сумарното въздействие на описаните фактори.	За защита на подземните води от замърсяване, както е описано в ДОВОС всички съоръжения предвидени в ИП ще се монтират върху изградени непропускливи фундаменти. При периодично обслужване на съоръженията, свързано с използване на масла, греси, охлаждащи и др. течности, при евентуални разливи ще се абсорбират с подходящи сорбиращи материали. Предвидено е необходимите консумативи (масла, греси, течности, сорбиращи материали и др.) за обслужване на вятърните съоръжения и подстанциите да се доставят при извършване на съответните ремонтни дейности и профилактика. Не е предвидено да се съхраняват на площадката масла, течности, греси и др. консумативи. Не се очаква въздействие в зоните за защита на питейните води от подземните водни тела, тъй като подземните води няма да бъдат засягани, съгласно изнесената по-горе информация за въздействие върху подземните водни тела. ИП не предвижда дейности, регламентирани в чл.10, ал.1 от Наредба № 3 от 16 октомври 2000 г. за условията и реда за проучване, проектиране, утвърждаване и експлоатация на санитарно-охранителните зони около водоизточниците и съоръженията за питейно-битово водоснабдяване и около водоизточниците на минерални води, използвани за лечебни, профилактични, питейни и хигиенни нужди и не попада в списъка от дейности забранени или ограничени в зоните за защита на питейните води по приложение №1 към Националния каталог от мерки. Отношение по Становището на Басейнова дирекция „Дунавски район“, не може да вземем, тъй като те са компетентен орган по компонент „Води“. Съвременните вятърни турбини с бетонни или стоманобетонни фундаменти, нямат отрицателно въздействие върху подземните и повърхностните водни тела, когато са проектирани и изградени съгласно утвърдените инженерни и екологични стандарти – какъвто е и случаят с инвестиционното предложение на „Добротич Уинд“ АД. В рамките на процедурата по ОВОС е извършена оценка на геоложките и хидрогеоложките условия на района, както и анализ на разположението на съоръженията спрямо водните източници и уязвимите зони. Няма
---	--

	предвидено изграждане на съоръжения в санитарно-охранителни зони около водоизточници, както и в зони, попадащи в режим на ограничена или забранена дейност съгласно Закона за водите. ❖ Физическото въздействие от фундаментите на турбините е локално и ограничено, с дълбочина и натоварване, съобразени с геоложките условия и прилагането на европейските инженерни стандарти (Еврокодове). Те включват изисквания както към сеизмична, така и към геотехническа устойчивост. ❖ По отношение на вибрациите от работата на турбините – те са от ниска интензивност и не предизвикват промени в геоложките или хидрогеоложките пластове, включително в зони с карстов характер. Такива турбини се инсталират в целия свят, включително в райони с карстови терени и подземни водоизточници, без научно установени случаи на нарушаване на подземните водни тела в резултат от тяхното функциониране. ❖ Освен това, в България не съществува практика или доказателства, че други съществуващи вятърни паркове в Добруджа, Шабла или Каварна са довели до каквито и да било нарушения на водния баланс или замърсяване на питейни водоизточници. Важно е да се подчертае, че по време на техническото проектиране, след положително решение по ОВОС, ще бъдат извършени: инженерно-геоложки и хидрогеоложки проучвания на всяка площадка, както и детайлно проектиране на фундаментите и техническите параметри съгласно: ЕВРОКОД 7 – Геотехническо проектиране, ЕВРОКОД 8 – Проектиране за сеизмична устойчивост, и други приложими нормативни документи.
ИСКАНЕ 5: Министърът на МОСВ, Министърът на МРРБ, и директорът на РИОСВ Варна, и Директорът на Басейнова дирекция да дадат становища относно въздействието в района на ИП на теглото на ВГ и на вибрациите излъчвани от ВГ върху геоложките структури съхраняващи подземните водни тела.	Искането не касае Докладите, Възложителя и екипа експерти
6. КАЗУС: СЕИЗМИЧЕН РИСК <i>Отсъства оценка на сеизмичния риск - съществен за този район.</i> Балканският полуостров е част от Алпо-Хималайския сеизмичен пояс, който носи висока глобална сеизмичност.	Темата за сеизмичния риск е от съществено значение и се третира с необходимата отговорност при планирането и реализацията на всеки строителен проект в България,

„Земите в района (Добруджа включваща и община Вълчи дол), най-общо, са застрашени от силни земетресения, от следните сеизмични огнища:

- Вранча (с очакван максимален магнитуд $M_{max}7.5$ и дълбочина на реализация - 90150 км, което означава обширна площ на макросеизмично въздействие достигащо 7-8 степен по ЕМС)
- Шабла-Калиакра ($M_{max}7.5-8.0$ и дълбочина 20-40 км с макросеизмична степен до IX- X степен ЕМС)
- Горна Оряховица ($M_{max} 7.0-7.5$ и дълбочина 10-30 км с очаквана степен 6-7 ЕМС) „ Прилагаме становище на проф.Бойко Рангелов.

Текста на становище на проф. Бойко Рангелов – Приложение № 1 едно към жалбата

ОТНОСНО: Строителството на ветрогенератори (ВГ) върху плодородните земи на Добруджа. УВАЖАЕМИ ГОСПОДА,

Запознах се с предоставените ми материали, включващи мнения и становища на различните страни обсъждащи ситуацията със строителството на ВГ в землищата на селата Пролез и Горичане, община Шабла.

Няма да се спирам на вече установените факти от вредите на ВГ върху околната среда и хората в района.

От гледна точка на научното направление (Геофизика, сеизмология) в което претендирам че притежавам експертиза, ще отбележа следните факти и съображения, показващи възможните ефекти за хората и околната среда, вследствие на експлоатацията на ВГ (при положение, че бъдат построени и пуснати в експлоатация):

1. Земите в района, най-общо, са застрашени от силни земетресения, от следните сеизмични огнища:

- Вранча (с очакван максимален магнитуд $M_{max}7.5$ и дълбочина на реализация – 90-150 км, което означава обширна площ на макросеизмично въздействие достигащо 7-8 степен по ЕМС)
- Шабла-Калиакра ($M_{max}7.5-8.0$ и дълбочина 20-40 км с макросеизмична степен до IX-X степен ЕМС)

- Горна Оряховица ($M_{max} 7.0-7.5$ и дълбочина 10-30 км с очаквана степен 6-7 ЕМС)

Тези сеизмични огнища могат да предизвикат въздействия, водещи до разрушаване на ВГ, ако те не са антисеизмично проектирани.

2. Наличие на микросеизмичен шум, предизвикан от вибрациите на перките, които се предават директно на почвата, благодарение на здравото фундиране на ВГ.

Опасността тук е много по голяма, защото не ми е известно да са провеждани измервания на микросеизмичния шум, предизвикан от ВГ в района. Ефектите от тези вибрации са невидими, но могат да имат тежки последици върху здравето на хората и режима на подземните води в района. Резонансни ефекти от шум с честота 7-9 Хц, съвпадат с усещането за неясна тревожност сред хората, което може да доведе до тежки психически увреждания. За елиминирането на всякакви съмнение относно силата и разстоянията до които се разпространява микросеизмичния шум от ВГ, е необходимо да се проведат специализирани измервания на шума и да се провери отговарят ли амплитудно-честотните характеристики на измерения шум, на нормативите изискващи спазването на определени критерии. Целесъобразно е подобни измервания да се проведат при работеща едновременно, цяла група ВГ (поне 7), на опитни участъци с подобен геоложки строеж, защото според научните резултати от груповият ефект от работата на ВГ шумовете могат да бъдат усилен

включително при инвестиционното предложение за изграждане на ветроенергиен парк „Добротич Уинд“.

В настоящия етап проектът се намира в процедура по оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС). След приключване на тази фаза, при преминаване към етап „техническо проектиране“, ще бъдат разработени инженерни проекти съгласно всички изисквания на българската и европейската нормативна уредба, включително относно сеизмичната устойчивост на конструкциите.

По-конкретно:

За изготвянето на техническия проект на фундаментите ще бъде извършено инженерно-геоложко проучване съгласно изискванията на ЕВРОКОД 7, което ще осигури детайлна информация за геоложките и сеизмичните характеристики на терена.

Самото проектиране ще бъде съобразено с:

ЕВРОКОД 1 – „Въздействия върху строителните конструкции“ (EN 1991);

ЕВРОКОД 2 – „Проектиране на бетонни и стоманобетонни конструкции“ (EN 1992);

ЕВРОКОД 8 – „Проектиране на конструкции за сеизмични въздействия“ (EN 1998).

Тези стандарти са приложими за всички видове сгради и съоръжения, независимо от предназначението им, и се използват във всички страни от ЕС, включително и в региони с висока сеизмична активност.

Следователно, всяка вятърна турбина ще бъде проектирана да издържи на сеизмичните натоварвания, характерни за съответната зона, както се изисква и от Наредба № РД-02-20-2 за проектиране на строителни конструкции в земетръсни райони на Република България.

В този смисъл проектът за ветроенергиен парк не се различава от всяко друго строителство в страната, което също е подложено на идентични сеизмични рискове и прилага същите технически нормативи и стандарти. Нито една технология – било то жилищно, промишлено или енергийно строителство – не е изключена от това законово изискване.

По отношение на микросеизмичния шум от работата на турбините – той не се свързва със сеизмичен риск и не води до дестабилизация на почвата или натрупване на

многократно при кохерентни излъчвания (т.е. едновременна работа). Режимът на подземните води, също би трябвало да се проконтролира от хидрогеолози.	напрежения, каквито са характеристиките на природните земетресения. Това са локализиранни вибрации с ниска енергия, типични за всички инфраструктурни обекти, включително железопътни линии, пътища, индустриални сгради и др., и те се отчитат в техническите проекти на съоръженията по установен ред „Сеизмичната опасност в България е първостепенна по важност за страната. Ежемесечно по територията ѝ и околните земи се регистрират над 100 слаби местни земетресения при спокойна сеизмична обстановка, като 1—2 са усетените земетресения (т.е. интензивност над III степен МШК). Освен от местни огнища, сеизмична сътресаемост се наблюдава и от огнищата в Северна Гърция, Вранча и Тимишоара (Румъния), Валандово, Неготинска крайна, Копаноник и Долна Морава (бивша Югославия), Одрин и Мраморно море (Турция). При засилена сеизмична активност (например след земетресението в Стражица, 1986 г.) броят на регистрираните след трусове (автер-шокове) понякога достига около 100 на денонощие. Силни исторически и съвременни земетресения са въздействали територията на страната като са предизвикали множество жертви и разрушения“ (Бручев И. 1994). За целите на противоземетръсното строителство, е съставена прогнозна картата за геоложката опасност на територията на България, която дава в частност интегрална представа за сеизмичната опасност, която грози всяка точка от територията на България при средни инженерно-геоложки условия. Сътресаемостта е интегрална характеристика на сеизмичното въздействие, отчитаща влиянието на всеки сеизмичен източник, която показва, че в кой да е интервал от 1000 години (те представляват период, осредняващ рамката на 300—3000 години) всяка точка върху картата на Сътресаемостта, ще бъде въздействана поне веднъж от степента, означена върху тази карта. За отделните сеизмични зони са построени съответните графици на повтораемост, които дават зависимостта между броя на земетресенията е техния магнитуд.
--	---

	От картата на И. Бручев (Приложение 1, към настоящия документ) се вижда, че в обсега на обекта (района на гр. Вълчи дол) земетръсната опасност е от VI – VII степен по скалата на МШК. Най- близките земетръсни епицентрове с магнитуд над 7 са: Шабла – на около 100 km на североизток и Горна Оряховица на 140 km на запад. Считаме, че ако бъдат спазени правилата за противоземетръсно строителство за съответните зони (VI – VII степен), не съществува опасност от разрушаване на ВГ В т. 3.4.1 на Доклада е разгледана сеизмичната активност в района - <u>Съгласно сеизмичното райониране на Република България от 1987 г. имотите се намират в район с интензивност на сеизмичните процеси от VII-ма степен по скалата на Медведев-Шпонхойер-Карник с коефициент на сеизмичност $K_s=0.10$, което се съобразява при избора на методи за строителство.</u> В доклада е приет подхода на възможно най-мощния ветро-генератор, който е и заложен в симулациите (със звукова мощност от 110 dB(A); В доклада е оценено въздействието спрямо действащата в Р. България нормативна уредба, а именно: Наредба № 6 от 26.06.2006 г. за показателите за шум в околната среда, отчитащи степента на дискомфорт през различните части на денонощието, граничните стойности на показателите за шум в околната среда, в помещенията на жилищни и обществени сгради, в зони и територии, предназначени за жилищно строителство, рекреационни зони и територии и зони със смесено предназначение, методите за оценка на стойностите на показателите за шум и на вредните ефекти от шума върху здравето на населението (Загл. изм. – ДВ, бр. 100 от 2021 г., обн., ДВ, бр. 58 от 18.07.2006 г., посл. изм. и доп. бр. 24 от 25.03.2022 г., в сила от 25.03.2022 г.), пределно допустими стойности: № Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях
--	---

№	Територии и устройствени зони в урбанизираните територии и извън тях	Еквивалентно ниво на шума в dB(A)		
		ден	вечер	нощ
1	Жилищни зони и територии	55	50	45

В доклада е заявено, че не се очаква вредно акустично въздействие върху населението, както и че влиянието на инфразвук не е доказано като опасно за здравето. В тази връзка, не съществуват европейски и национални норми за пределно допустими стойности на инфразвук.

Последните признати и от Европейските институции научни изследвания и доклади потвърждават липсата на каквото и да било вредно очаквано въздействие от инфразвуковите компоненти в акустичното въздействие. Приложени някои от потвърждаващите рецензирани научни публикации, които не установяват значими въздействия от нискочестотния шум (LFN), включително инфразвук (от вятърни турбини върху човешкото здраве):

a) Health effects related to wind turbine noise exposure: a systematic review, Jalali et al., Environmental Research, 2016.

Заклучение: Няма последователни доказателства за причинно-следствена връзка между шума от вятърни турбини (включително LFN) и сериозни здравословни ефекти. / DOI:10.1016/j.envres.2016.01.014

b) Wind turbines and health: A critical review of the scientific literature, Chapman et al., Environmental Research and Public Health, 2014.

Заклучение: Няма биологичен механизъм или убедителни доказателства за пряка връзка между инфразвук от вятърни турбини и здравословни проблеми. / DOI: 10.3390/ijerph110807259

c) Systematic review: exposure to wind turbine noise and health effects, Merlin et al., South Australia Health, 2013.

	Заклучение: Няма категорични доказателства, че шумът от турбини причинява физиологични увреждания. Психосоциалните фактори могат да играят роля. d) Audibility and effects of wind turbine noise on people, Leventhall, Noise & Health Journal, 2006. Заклучение: Инфразвукът от вятърни турбини е на ниво под прага на възприятие и не представлява здравна заплаха. PMID: 16621850 e) Wind turbine infrasound – An overlooked health hazard or evidence of no hazard?, Jakobsen, Journal of Low Frequency Noise, Vibration and Active Control, 2005 Заклучение: Инфразвукът от модерни вятърни турбини е много нисък и под нивото, което би могло да причини здравословни ефекти. DOI: 10.1260/0263092054037706 f) Няма доказателства, че инфразвукът от вятърните турбини е вреден за човешкото здраве – Science Feedback, Линк: https://science.feedback.org/review/no-evidence-show-infrasound-from-wind-turbines-harmful-human-health/ Заклучение: Проучванията, които са изложили участниците в контролирана среда на инфразвук, симулиращ този, излъчван от вятърни турбини, показва, че инфразвукът от вятърните турбини не е вреден за човешкото здраве. g) Други референции: 1. Turunen et al. (2021) Симптоми, интуитивно свързани с вятърни турбиниинфразвука от . Environmental Research (Изследвания на околната среда). 2. Weichenberger et al. (2017) Променена кортикална и субкортикална свързаност, дължаща се на инфразвук, подаван близо до прага на чуване - доказателства от fMRI. PLoS One. 3. Majjala et al. (2021) Annoyance, perception, and physiological effects of wind turbine infrasound. The Journal of the Acoustical Society of America.
--	--

	4. Nguyen et al. (2023 г.) Чуваемост на инфразвук от вятърни паркове и амплитудно модулиран тонален шум на далечни разстояния. Applied Acoustics (Приложна акустика). 5. Ascone et al. (2021) Надлъжно, рандомизирано експериментално пилотно проучване за изследване на въздействието на въздушния инфразвук върху психичното здраве, познанието и на хората структурата на мозъка. Scientific Reports (Научни доклади). 6. Marshall et al. (2023 г.) Ефекти върху здравето от 72-часово симулиране вятърни турбини инфразвук от : Двойно сляпо рандомизирано кръстосано проучване при чувствителни към шума здрави възрастни. Environmental Health Perspectives (Перспективи за здравето на околната среда). 7. Ecotièrre et al. (2022 г.) Количествена оценка на звуковото въздействие от вятърни турбини във Франция. International Journal of Environmental Research and Public Health (Международно списание за екологични изследвания и обществено здраве). 8. Godono et al. (2023) Връзка между излагането на вятърни турбини и съня нарушенията на : Систематичен преглед и мета-анализ. International Journal of Hygiene and Environmental Health (Международно списание за хигиена и екологично здраве). 9. Кричтън и Петри. (2015) Здравни оплаквания и вятърни турбини: Ефективността на обяснението на нощно реакция за намаляване на съобщаването на симптоми. Environmental Research (Изследвания на околната среда). 10. Crichton et al. (2014) Can Expectations Produce Symptoms From Infrasound Associated With Wind Turbines? Health Psychology.
ИСКАНЕ 6: Министърът на МОСВ, Министърът на МРРБ, и директорът на РИОСВ Варна, да дадат становища относно сеизмичния риск за района и строителството на мащабните ВГ .	Искането не касае Докладите, Възложителя и екипа експерти
7. КАЗУС: КУЛТУРНО-ИСТОРИЧЕСКО НАСЛЕДСТВО Предвид мястото на района в древната българска история, както и географските му данни не сме изненади от констатацията в ДОВОС, че: „Установената висока концентрация на археологически обекти дава основание да се предполага, че при строителни работи може да се попадне на неизвестни такива, както и се оказва въз основа на	Окончателната оценка на въздействието върху обектите на културно наследство в границите на ИП е направена на два етапа. През първия са събрани, описани и представени на карта всички известни археологически обекти в района на ИП. Малка част от тях са въведени в

извършените теренни проучвания.“ *стр.249. В предложения за обществено обсъждане ДОВОС липсва Приложение2 (цитирано на *стр. 551). „Научен доклад за спасителното издирване на археологически паметници на територията, предвидена за изграждане на вятърен парк „Добротич Уинд “ и съпътстващата техническа инфраструктура - повишаващи подстанции и съоръжения за присъединяване и съхранение на електрическа енергия в землищата на селата Добротич, Искър, Калоян, Михалич, Есеница, Изворник - община Вълчи дол, и в землищата на селата Момчилово и Средно село - община Ветрино, област Варна “ от гл. ас. д-р В. Славчев. за обхвата и резултатите от теренните проучвания . В Таблица 3.10.1-1 стр.251-252-253 от ДОВОС с прескочени номерации след номер 43, общо са посочени 50 бр археологически обекти, от които 45 броя могили. Поради укриването на доклада общественото не може да се запознае с пълния обем на установени историческите находки. Не са посочени проверените с геофизика терени, както и дали са проверени с геофизика хилядите километри кабелни подземни трасета. Условно образно казано става въпрос за един български „Клондайк“ на археологически находки, за който се предлага да бъде разкопан за строителство на 58 броя ВГ и хиляди километри кабелни трасета без предварителни археологически проучвания. Реалният съществен риск за този район за археологическото наследство не е оценен - става въпрос с мащабно количество археологически находки за терените и трасетата обем на строителство под земята.. Изложението е непълно с укрита информация, на са проверени терените за кабелните трасета	компютърната система „Археологическа карта на България“ и те са представени с техните номера в системата. Останалите, основно надгробни могили, са определени при анализ на топографски карти и сателитни изображения. През втория етап се работи на базата на научния доклад от теренните издирвания, проведени от екип от археолози от РИМ – Варна. В него са описани тези културни ценности, които със сигурност са застрашени от бъдещето строителство и са препоръчани мерки за опазването им. Редът за провеждане на мерките за опазване на археологическите културни ценности е указан в Закона за културното наследство. Той е свързан с поредица от действия, като първото вече е осъществено – проведени са теренни издирвания от екип с научен ръководител гл. ас. д-р Владимир Славчев от РИМ – Варна. С тези проучвания са обхванати всички площадки за изграждане на вятърни генератори, повишаващи подстанции и съоръжения за съхранение на електрическа енергия, както и съпътстваща инфраструктура. Локализирани са всички археологически обекти, които ще бъдат застрашени от предстоящите строителни дейности. Предстои следващият етап на мерките за опазване – провеждане на спасителни разкопки на застрашените обекти. Тук е мястото да се спомене, че в повечето случай те се предхождат от геофизични проучвания. Теренните издирвания и спасителните разкопки се провеждат преди началото на строителните работи. Резултатите от тях се приемат от комисии, назначени от министъра на културата. Важно е да се подчертае, че комисията, приела доклада за теренните издирвания, е наложила изменение в проекта за реализация на ИМ като е изисквала промяна на осигуряващо трасе на път, който е застрашавал голям брой надгробни могили от един некропол. Последната мярка за опазване на обектите на културното наследство е наблюдение от археолози. Тя се осъществява по време на строителството с цел да не се допусне застрашаване на археологически обекти, които поради особеностите си не може да се регистрират при недеструктивни проучвания. Наблюдението се извършва до пълното приключване на строителните
--	--

	дейности, свързани с навлизане в почвения слой, съгласно изискванията на чл. 161, ал. 2 от ЗКН.
ИСКАНЕ 7: Министърът на културата, Директорът на НАИШМ-БАН, Министърът на МРРБ, Министърът на МОСВ, и директорът на РИОСВ Варна да дадат становища относно: - проверените с геофизика терени и кабелни трасета и установените находки; - ЗАЩО ПОДЗЕМНИ КАБЕЛНИ ТРАСЕТА и унищожаване на хумус и риск за археологическото наследство, А НЕ НАДЗЕМНИ? ИСКАМЕ ПРЕДВАРИТЕЛНИ АРХЕОЛОГИЧЕСКИ РАЗКОПКИ НА ТЕРЕНИТЕ И КАБЕЛНИТЕ ТРАСЕТА ПРЕДМАТ НА ИП, поради значимостта на региона в древната българска история и необичайно голямата количество първоначално установени находки.	Искането не касае Докладите, Възложителя и екипа експерти
8. КАЗУС: ЕКОЛОГИЧНА СИСТЕМА Направените констатации на стр.343 „В етапа на експлоатация, не се очаква допълнителна пряка загуба на местообитания, но се очакват следните потенциални въздействия: Промяна на естествените характеристики на същите местообитания (агрофитоценози); Безпокойство в резултат от човешко присъствие, при работа на турбините (експлоатацията на ВЕП).; Повишен риск от сблъсък, на видовете птици и прилепи, при миграция; Възможна рудерализация на околните дървесно-храстови съобщества, и снижаване на стойността на хранителната база. „ Изцяло не са анализирани промените в хранителната верига темпорално във времето и кумулативно като крайна обща промяна. По отношение на регистрацията на редукцията на видовете в резултат на убиването от вятърните турбини моделите информацията е непълна и изводите неточни.. Освен това този анализ следва да обхване пълния период на експлоатация на ВГ. <i>Например изводът „Отчитайки, че осем вида прилепи се отнасят към групата с висок риск по отношение на функционирането на ветрогенераторите, определяме очакваното въздействие като отрицателно, с умерена (средна по степен) значимост. “</i> Обхваща анализ на едногодишен период на едно ниво и не отчита намалението в резултат на невъзможността убитите прилепи и птици от създаване на поколение, както прогресивното намаление в дългосрочен план за целия период на експлоатация. Също така отсъства анализ на въздействието по продължение на екологичната верига. Например: 1. Намалението на птиците води до увеличение на гризачите, оттам до намаление на реколтата. 2. Намалението на прилепите и птиците води до увеличение на насекомите, което отново е свързано с намаление на реколтата. Напомняме че за построяването на вятърни турбини на древния път на птиците Виа Понтика на страна е наложен глоба от ЕС. Настоящото инвестиционното предложение също разполага ВГ на Виа Понтика. Там където са използвани математически модели липсват данни за използван регистриран лиценз за ползване на софтуерния продукт. Дали този софтуерен продукт е научно признат и сертифициран. Отсъства информация за спазване на технологията на обработката на данни при употребата на програмния продукт.	В ДОВОС (стр.346, както и в ДОСВ е направена подробна оценка и анализ на риска от сблъсък на птици при експлоатацията на ВЕП. Съществен момент от процеса за оценка на въздействие на ВЕП върху птиците е оценка на риска от сблъсък с въртящите се перки на ветрогенераторите. За основа на настоящия модел на оценка на риска от сблъсък за птиците, установени при полевите наблюдения на територията на ВЕП Добротич-Уинд, е използвана методиката препоръчана от Агенцията за опазване на природата на Шотландия (Scottish Natural Heritage). Според тази методика нивото на сблъсък с вятърни турбини зависи от нивото на летателна активност над предложеното ИП за ВЕП и способността на птиците да откриват и маневрират около въртящите се витла на турбините. Точното определяне на смъртността от сблъсъци на птици с въртящите се турбини е възможно единствено при извършване на дългогодишни наблюдения в територията на ветропарка. Теоретично е установено, че процентът на активно избягване за вида е трудно да се оцени директно. Приема се, че е на ниво от 0,99 (99% или дори над това) - по този начин риска за удар остава 0,01 %, докато делът на птиците, които потенциално биха могли да бъдат ударени от ротора се дава като 0,15 за големи птици – като напр. хищни птици със среден размер (съгласно нивата, дадени от Band et al. 2007 в методиката на Шотландската Агенция за Околна Среда), 0,05 за по-дребните по размер птици – като скорец, поен дрозд и др. и 0,01 за най-малките Врабчоподобни птици. Така общата вероятност от сблъсък може да бъде между 0,0001 до 0,0015 (1 до 15 индивида на 10 000

	потенциално пресичащи отбелязаната зона на турбината според модела Band et al. 2007). В тази връзка на база на получените, анализи и заключения са предложени мерки които да сведат, риска до минимум при работата на ВТГ. За целите на анализ в ДОСОВ по отношение на риска от сблъсък, са ползвани данни от Германския списък на смъртните случаи (за гнездящите птици) и данни от Интегрираната система за защита на птиците (ИСЗП) в района на Калиакра, България (за гнездящи, мигриращи и зимуващи). Германският списък на жертвите на птици е съставен от Тобиас Дюр (LUGV, federal state Brandenburg), 17 от 1989 г. до януари 2011 г. Броят на германските вятърни турбини се е увеличил от 228 през 1990 г. на 21 315 през 2010 г., като повечето от тях са издигнати в земеделски райони. ИСЗП е текущо проучване започнало през 2018 г., което включва 114 вятърни турбини, 95 от които са в рамките на 33 „Калиакра“ BG0002051 и 19 около защитената зона. Ветрогенераторите са разположени в район, важен за миграцията на птиците, а именновторият по големина миграционен път в Европа (Via pontica), както и с висока конгрегация на зимуващи водолюбиви птици. За изготвянето на оценката на риска от сблъсък е от съществена важност да се вземат предвид броя на прелитащите през площадката на ВЕП птици и процентното съотношение на онези птици, които са на височината на ротора. Също така е важно да се вземе предвид факта, че птиците предприемат в известна степен действия за избягване при приближаването към конструкции от рода на вятърните турбини. Както е описано от Band (2001) и Band et al (2007), дори ако птиците прелетят през въртящите се перки на ротора, те не винаги ще бъдат ударени, поради взаимодействието между движението и метриката на перките и движението и метриката на птицата. Оценено е въздействието, върху гнездящи, мигриращи и зимуващи в района на ИП птици. От изложените данни се вижда, че настоящото ИП в най-лошия случай ще има нисък рисков потенциал, а при
--	---

	прилагане на мерки за смекчаване рискът ще бъде незначителен. Оценено е също и въздействието, върху птиците от риск от сблъсък с елементите на ВЕЛ (въздушни електропроводни линии (110 и 400 kV) и токов удар – стр. 352, ДОВОС. Относно риска от смъртност, причинена от токов удар, такава вероятност има основно за грабливите птици, тъй като е установено, че те използват надземната електропреносна мрежа за кацане и почивка. Този риск е наличен при самите стълбове на електропроводите. Хищните птици са с ниска плътност в района, и рискът се определя като нисък. При прилагане на мерките за смекчаване, рискът ще бъде незначителен. Относно математическите модели, не се конкретизира за кои става точно въпрос. В т.7 са описани всички методики използвани в оценка па ДОВОС. В ДОВОС е направена подробна оценка на очакваните въздействия върху прилепите, като са използвани и данните от Докладите на хироптерофауната в района на ИП – т. 3.8.2.1.3., 4.8.2.3., 4.8.2.3.1 от доклада.
ИСКАНЕ 8: Министърът на земеделието и храните, Министър на МОСВ и директорът на РИОСВ Варна да дадат становища: за темпоралния и кумулативен ефект за редукцията на видовете в резултат на убийството от ВГ и невъзможност за популация от това, както и на общото въздействие върху хранителната верига. УВЕДОМЯВАМЕ ВИ, че резултат на агресивното количествено увеличаване на терените за построяване на ВЕИ - ветрогенератори и фотоволтаици, един от ефектите на нарушение на хранителната верига - УВЕЛИЧАВАНЕ НА БРОЯ НА НАСЕКОМИТЕ ще доведе не само до намаление на селскостопанските добиви, но представлява опасност за човешкото здраве.	Искането не касае Докладите, Възложителя и екипа експерти
9. КАЗУС: ЗАСУШАВАНЕ НА ЗЕМЯТА И ПОЧВЕНО ПЛОДОРОДИЕ В ДОВОС е посочено, че „В рамките на разгледаното изследване не са правени проучвания за въздействието на вятърните турбини върху почвеното плодородие, и в частност - за продуктивността на почви, на които се отглеждат земеделски култури.“ <i>*стр. 316</i> Според китайско научно изследване земята в района на вятърните турбини се засушава с 4,4% на година т.е. перспективата на тези земи с отнет хумусен слой е в края на експлоатационния период да бъдат напълно изсушени и 100% невъзстановими. Това съществено ще се отрази в намаление на добиваната селскостопанска продукция на населението в района.източник: https://www.sciencedirect.com, посетен на 17.12.2024г, статия: Wind farms dry surface soil in temporal and spatial variation, MethodsX, Volume 10, 2023, Pages 102000,Gang Wang, Guoqing Li, Zhe Liu,	Не приемаме твърденията за достоверни. Учените са съгласни, че основната причина за затоплянето и засушаването е изменението на климата, което се дължи на увеличаването на CO₂ в атмосферата. Това от своя страна се дължи на изгарянето на изкопаеми горива, т.е. нефт, газ и въглища. Вятърните турбини не са част от проблема, те са част от решението. Местни ландшафтни характеристики и избор на съоръжения в ИП имащи отношение към намаляване на ефектите.

	При действащите по-вече от 14 години в Добруджа и край гр. Суворово вятърни паркове не се съобщава за намаляване на добивите от земеделска продукция. Напротив в някои от нивите край гр. Суворово земеделския производител съобщава за по-високи добиви и запазване на почвената влага (вероятно поради по-ниска скорост на вятъра в приземния слой, и по слабо сушене на полетата).
ИСКАНЕ 9: Министърът на земеделието и храните, Министър на МОСВ и директорът на РИОСВ Варна да дадат становища и оценка на риска от засушаване на терените и намалението на почвеното плодородие в района на ВГ.	Искането не касае Докладите, Възложителя и екипа експерти
10. КАЗУС: РИСК ЗА ХУМУСНИЯ СЛОИ В ДОВОС отсъстват изчисления за количеството хумус, което ще бъде отнето при строителството на ВГ и кабелните трасета. За съхранение на отнетия при строителството образуван с хилядолетия плодороден хумусен почвен слой в ДОВОС е посочено, че „Отнетият отделно от останалата земна маса в границите на имотите, до неговото последващо използване по предназначение - за възстановяване на нарушените по време на строителството терени.“, както и е посочено „временно депо за хумус“. <i>*стр.312</i> Не е посочено как ще се опазва хумусния слой през експлоатационния период. Така не се разбира точно какво количество хумус и къде точно ще бъде съхранявано, както и как ще бъде опазвано и каква част ще бъде използвана за оползотворяване в рекултивационни мероприятия. <i>Твърдението, че „В тази връзка типът на почвено увреждане <u>ще има временен характер</u>, тъй като се предвижда оползотворяването на годния почвен слой. По този начин въздействието <u>ще е почти напълно обратимо</u> по отношение на почвеното съдържание, включително почвеното плодородие (тъй като хумусният пласт няма да бъде увреден). “*стр.3\2 е несъстоятелно, защото в хипотезата на приключване на експлоатационния период и възстановяване на терена ще липсва отнетия от този терен хумусен слой.</i>	Съгласно чл. 4, от Наредбата за ОВОС процедурата по ОВОС започва в най-ранния етап на инвестиционно предложение. За вятърния парк няма изготвени инвестиционни проекти. Инвестиционното проектиране е следващ етап, който трябва да изпълни ограниченията, условията и мерките постановени с Решението по ОВОС, и с приемането на Подробните устройствени планове за подобектите и ще се извърши след издаване на съответните административни актове. Инвестиционното проектиране ще даде точната конфигурация на депата за хумус и неговия обем. Инвестиционните проекти се представят в РИОСВ за проверка за съответствие. Инвестиционните проекти трябва да са в съответствие с действащите нормативи Р. България, съгласно ЗУТ. Описаните дейности в ДОВОС и мерките към него обезпечават спазването на нормативните изисквания за опазване, съхранение и оползотворяване на хумусния пласт. За защита на хумусния слой се предвижда да бъде разделно от разделно и временно съхранен преди започване на строителството. Така на практика, фундаментите и кабелните трасета ще бъдат изградени в подхумусния хоризонт, което няма да доведе до увреждане на акумулативния хоризонт определящ почвеното плодородие.
ИСКАНЕ 10: Министърът на земеделието и храните, Министър на МОСВ и директорът на РИОСВ Варна да дадат становища и оценка на риска за хумусния слой с изчислителна конкретика и мнение за съхраняването, оползотворяването и крайното възстановяване на хумуса върху производствения	Искането не касае Докладите, Възложителя и екипа експерти

терен след експлоатацията на ВГ.	
11. КАЗУС: ПАРНИКОВИ ЕМИСИИ В ДОВОС не е изчислено приблизителното количество горива, които ще се използват при експлоатацията на ветрогенераторите. Изцяло липсва химическа характеристика на ползваните от ветрогенераторите химически компоненти. Дори да отговарят на определен стандарт, в процеса на експлоатация на ВГ те образуват отровни продукти, които отиват в атмосферата и водят до унищожаване на озоновия слой. Например: <i>Серния хексафлуорид (SF6), който се използва в преключвателите на ветрогенераторите, не е токсичен, но при дъгов или коронен разряд, получаващ се в преключвателите на ветрогенераторите, води до образуването на дисерен декафлуорид (S2F10), изключително отровен газ, който унищожават озоновия слой.</i> По данни на Междуправителствената група по изменение на климата, SF6 е един от най-опасните парникови газове, като е оценила, че потенциалът му за глобално затопляне (на английски: Global warming potential, greenhouse warming potential или GWP) се определя на 23 900 за 100 години (т.е. 23 900 пъти по-голям от този на CO₂).	На първо място следва да се уточни, че производството, вноса от трети страни и разбира се употребата на абсолютни всички видове продукти в ЕС (в т.ч. електрически превключватели) е изключително строго законодателно регламентирана в частност по отношение на защитата от въздействие върху климата. В тази връзка може да се потвърди, че за реализацията на настоящия проект ще бъдат използвани единствено компоненти и съоръжения, отговарящи на всички стандарти на ЕС и на всички изисквания за употреба съгласно европейското и националното законодателство, което логично напълно изключва използването на забранени вещества („химични компоненти“), които евентуално биха въздействали върху озоновия слой, вкл. последното може да се потвърди и за SF6. Напълно обосновано, отново и въз основа на всички анализи в ДОВОС, следва да се потвърди също, че в процеса на експлоатация на ВГ (ветрогенераторите) няма да се образуват и изпускат в атмосферата никакви отровни вещества, вкл. няма да се въздейства на озоновия слой. В детайли е описано в ДОВОС, че ВГ не представляват източници на емисии на вредни вещества в атмосферния въздух. Предвид тяхното функциониране, чисто технологично са изключени емисии в атмосферата от тях. Точно обратното, тези съоръжения заменят производството на енергия от изкопаеми горива и спестяват изключително големи количества вредни вещества, които биха били изпуснати в атмосферата, ако електроенергията продължи да се произвежда от конвенционалните ТЕЦ. Следва да се отчита, че реализацията на настоящото ИП ще доведе до спестяване на над 30 хил. тона емисии на NOx, над 85 хил. тона емисии на SO₂, над 3 хил. тона емисии на прахови частици и 4 тона емисии на тежки метали. За по-подробна информация, също може да се разгледа и Таблица 4.2.2.-1. от ДОВОС. Посочените количества намалени емисии представляват на практика спестяване на значителни отрицателни въздействия върху околната среда и здравето на населението.

В този смисъл, не само че няма да има никакво отрицателно въздействие върху климата, а дори са широкоизвестни и неоспорими ползите за околната среда и човешкото здраве от реализацията на проекта, предвид факта, че ветрогенераторите представляват най-препоръчваното в ЕС и най-популярно, логично най-зелено и екологосъобразно решение за предотвратяване именно на замърсяването на въздуха и предотвратяване на изменението на климата, а основна причина за климатичните промени безспорно се явява изгарянето на изкопаеми горива за производството на електроенергия в конвенционални ТЕЦ.

В тази връзка и в настоящия ДОВОС са подробно описани многобройните законодателни актове, както на национално, така и на международно ниво, които не просто препоръчват, но и изискват от България да се работи активно по изграждането на значителни по мащаб нови мощности за производство на електроенергия от ВЕИ (ветрогенератори). Законодателните актове в тази посока са свързани с последната „Европейска Зелена Сделка“ и пакета „Подготвени за 55“, подкрепени от редица свързани с тези договорености секторни европейски директиви, по които Р.България е страна. Подобна информация за всички тези законови ангажменти за производство на електроенергия от ВЕИ е представена в раздел 4.1 от ДОВОС.

По отношение на поставения конкретен „казус“ отново следва да се уточни, че във ветрогенераторите няма да се изгарят горива, съответно от тях няма да се изпускат емисии. Също така, напълно логично, както беше потвърдено по-горе всички използвани елементи и съставни части ще отговарят на строгите стандарти на ЕС за производство и употреба, т.е. в тях няма да се използват забранени за употреба вещества и няма да се съдържат „химически компоненти“ и/или свързани с тях парникови газове (например флуорирани парникови газове), които да оказват пряко въздействие върху озоновия слой.

Следва много ясно да се разбира, че дори ако в някой елемент от съоръжението се съдържат, разбира се напълно разрешени за употреба флуорирани парникови газове, то тези парникови газове не се изпускат свободно

	в атмосферата, а напротив поставени са изолирани от нея и точно те често служат за силен изолатор на съответните елементи и предотвратяват риска от други аварии. Напълно аналогично флуорирани парникови газове с огромен потенциал за глобално затопляне (GWP), както този на SF₆, се съдържат в редица домакински уреди, използвани ежедневно във всяко домакинство, както и в автомобили и селскостопанска техника, но т.к. са запечатани в съответния елемент и са изолирани от околната среда не се изпускат свободно в атмосферата и не водят до разрушаване на озоновия слой, въпреки високата стойност на GWP на всеки от тях. Във връзка с GWP на SF₆, въпреки че както беше подробно обяснено по-горе, няма никакво значение за реализацията на настоящия проект, с цел коректност на цитираните данни, следва да се уточни, че е сгрешена посочената стойност, отнасяща се за 100-годишен период напред, като тя не е 23900, а 23500 (IPCC, Fifth Assessment Report).
ИСКАНЕ 11: Министърът на земеделието и храните, Министър на МОСВ и директорът на РИОСВ Варна да дадат становища и оценка на риска от засушаване на терените и намалението на почвеното плодородие в района на ВГ	Искането не касае Докладите, Възложителя и екипа експерти
11. КАЗУС: ОТПАДЪК СЛЕД ЕКСПЛОАТАЦИЯТА При строителството на ВГ става въпрос за отпадъци при строителството и пре експлоатационния период. Част от отпадъци в след експлоатационния период са неразградими и съдържат опасни компоненти. Инвеститорът не представил обвързан ангажимент за отстраняване на отпадъците. Обръщаме внимание, че при покупката на най-обикновен автомобил се заплаща екотакса, а инвеститорът тази мащабна инвестиция не представя пред обществото съществена гаранция за премахване на отпадъците в след експлоатационния период. Инвеститорът не е посочил точно къде и как ще рециклира отпадъка след експлоатацията на ВГ. Голяма част от отпадъците са неразградими и опасни за здравето на хората. Каква гаранция като застраховка, банкова или друга реална гаранция ще предостави на обществото инвеститора?.	По отношение на твърдението, че инвеститорът не е представил обвързан ангажимент за отстраняване на отпадъците, обръщаме внимание на разпоредбите на Закона за управление на отпадъците, и конкретно – чл.7, ал.1 от него, съгласно която <i>Лицата, при чиято дейност се образуват отпадъци, и притежателите на отпадъци ги третираят самостоятелно или ги предоставят за събиране, транспортиране и третиране на лица, които имат право да извършват тези дейности в съответствие с този закон.</i> Или, екологосъобразното управление на отпадъците е нормативно вменено задължение, което Възложителят ще изпълни при фактическата реализация на ИП. Елементите на перките подлежат на отстраняване след изтичане на срока на експлоатация на ветрогенераторите или при необходимост от подмяна и ремонтни дейности. Както беше пояснено и на общественото обсъждане, към момента Възложителят не е избрал конкретен модел и производител на ветрогенератори. След изборът на

	модел, в договора за закупуване на ветрогенератори ще бъдат уредени и всички условия и изисквания за последващото им обратно приемане от производителя/доставчика за последващо екологосъобразно третиране в съответствие с йерархията за управление на отпадъците. Във връзка с възражението относно липсата на конкретен ангажимент за управление на отпадъците след изтичане на експлоатационния срок на ветрогенераторите, следва да се подчертае, че въпросът за извеждане от експлоатация и третиране на отпадъците е изрично разгледан в Доклада по ОВОС в съответствие с изискванията на чл. 94, ал. 1, т. 5 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС) и принципите на устойчиво управление на ресурсите, включително йерархията на управление на отпадъците по чл. 6 от Закона за управление на отпадъците (ЗУО). В ДОВОС е посочено, че възложителят ще разработи План за извеждане от експлоатация на всички съоръжения, включително турбини, бетонни основи, електрически кабели и съпътстваща инфраструктура. Този план ще бъде представен на по-късен етап от проектното развитие – при избора на конкретен модел ветрогенератори, когато ще се знае точният материален състав и възможностите за рециклиране. Възложителят е декларирал ангажимент да включи договорна клауза с производителя или доставчика, предвиждаща обратно приемане на компонентите след изтичане на експлоатационния срок, в съответствие с европейските практики и изискванията на Директива 2008/98/ЕО относно отпадъците. По отношение на съдържащите се в турбините и батериите материали – фибростъкло, епоксидни смоли, масла, електронни компоненти – те ще бъдат предадени на лицензирани оператори по ЗУО, притежаващи разрешителни за събиране, временно съхранение, транспортиране и/или рециклиране на опасни и неопасни отпадъци. Бетонните основи ще бъдат демонтирани и раздробени на място, като част от материалите ще се рециклират или ще се депонират по
--	--

	съответния ред. Това е стандартна индустриална практика, прилагана в десетки реализирани ветроенергийни проекти в ЕС. По отношение на гаранцията за изпълнение на тези задължения, следва да се има предвид, че в рамките на разрешителния режим по ЗУТ и на експлоатационния контрол от страна на РИОСВ, МОСВ и общините, възложителят ще бъде длъжен да представи гаранции за изпълнение на условията по екологичната оценка, както и на бъдещите условия в разрешението за строеж, комплексното разрешително (ако се изисква), и регистрираните дейности по отпадъци. Законодателството дава възможност на компетентните органи да изискат банкова или друга финансова гаранция, когато има риск от неизпълнение, включително в контекста на чл. 35 и сл. от ЗУО. В тази връзка, в по-късен етап от инвестиционния процес, при издаване на разрешенията за строеж и експлоатация, ще бъдат представени и конкретни механизми за обезпечаване на тези задължения. Сравнението с екотаксата при закупуване на автомобил не е напълно приложимо, тъй като в случая се касае за обект с дълъг жизнен цикъл и регулаторно обвързване чрез индивидуални разрешителни и договорни отношения, които осигуряват пълна проследимост и отговорност за всички етапи – вкл. демонтаж, транспортиране и екологосъобразно третиране на отпадъците. В заключение, макар техническият модел на турбините да не е избран към момента, в Доклада по ОВОС е заложена ясна стратегия и нормативно обвързани ангажменти за третиране на всички отпадъци от строителството, експлоатацията и извеждането от употреба, съгласно действащото национално и европейско законодателство. Следователно, критиката за липса на гаранции и предвидени мерки е неоснователна в правен и процедурен аспект, и не представлява основание за спиране или връщане на ОВОС документацията.
--	--

ИСКАНЕ 12: Министър на МОСВ и директорът на РИОСВ Варна да дадат становища относно гаранцията пред общество за отстраняването на отпадъците след експонацията на ВГ. Кой ще поеме разноските по отстраняване на отпадъците при евентуален фалит на фирмата?	Искането не касае Докладите, Възложителя и екипа експерти
--	--

13. КАЗУС: ОБЩЕСТВЕНИ ОБСЪЖДАНИЯ

Уведомяваме отговорните институции, местната администрация и инвеститора, за практическа липса на прозрачност при обсъждането на проектите за строителство, които съгласно Орхуската конвенция е необходимо да бъдат одобрени и от местното население.

Как може за дължими данъци и други подобни местните жители в селата да бъдат уведомявани писмено, а за капиталови инвестиции свързани с въздействие върху качеството им на живот за продължителен период от време уведомяването да се ограничава с публикуване в два сайта, обява на стената на общината и обява в областен ежедневник..

Пълен nonsens е община, която основно се издържа от местните данъци от местното население и от всеки един поединично събира данъци да не уведомява всеки един жител лично за намерение за предстоящи съществени промени свързани в качеството му на живот в региона.

Казусът няма връзка с ИП и Докладите за ОВОС и ОСВ. По отношение въпросите, поставени към общинската администрация не можем да вземем отношение.

Процедурата по Оценка на въздействието върху околната среда (ОВОС) е една от най-откритите, прозрачни и публични процедури, регламентирани в българското законодателство и напълно хармонизирана с изискванията на Орхуската конвенция, ратифицирана от България с решение на Народното събрание от 2003 г. Всяко инвестиционно предложение, попадащо в обхвата на приложения № 1 или № 2 към ЗООС, подлежи на публично оповестяване и обсъждане, съгласно чл. 95, чл. 96 и чл. 99 от ЗООС, както и чл. 12–17 от Наредбата за ОВОС. Законът установява минимални стандарти за публичност, които са обвързващи и достатъчни за осигуряване на информираност на засегнатата общественост.

В този контекст, възложителят и компетентният орган (РИОСВ) са задължени да публикуват информацията на интернет страницата на МОСВ и общината, да изложат обява на таблото в сградата на съответната община, както и да публикуват съобщение в поне един регионален ежедневник. Тези действия са законово изчерпателни, като лично писмено уведомяване на всеки жител не е нормативно изискване, нито съществува разпоредба, която да го допуска като задължително. Съобщенията за дължими данъци и такси се отнасят до индивидуални административни актове с персонален адресат, докато инвестиционните предложения и процедурите по ОВОС са актове с общо правно действие, за които важат принципите на публичност чрез оповестяване, а не индивидуално връчване.

Орхуската конвенция не изисква „одобрение от местното население“ под формата на гласуване или консенсус, а информираност и възможност за участие, които са предоставени чрез възможността за изразяване на становища, възражения и въпроси в рамките на провежданото обществено обсъждане. В конкретния случай са били изпълнени всички законови предпоставки за надлежно уведомяване: обявата е

	публикувана на сайта на общината, в областен вестник и е поставена на общодостъпно място в сградата на кметството, като е даден разумен срок за участие и е проведено обсъждане в присъствие на представители на възложителя, експерти и институции. Съгласно чл. 99, ал. 3 от ЗООС, становищата и възраженията на засегнатата общественост се вземат предвид при изготвянето на окончателната оценка и решението по ОВОС. Липсата на писмено уведомление до всяко физическо лице не представлява нарушение на законодателството и не може да обоснове несъответствие с Орхуската конвенция, когато са изпълнени нормативно установените изисквания за публичност. Възложителят не носи задължение за поименна комуникация с жителите на всички населени места, освен ако това не е предвидено в специален административен акт, какъвто в случая не е издаден. В заключение, процедурата е законосъобразна, публична и достъпна, като на местната общност е предоставена реална възможност за участие и изразяване на позиция. Ако гражданите смятат, че има нужда от по-добра организация или по-широко информиране, това може да бъде отнесено до местната власт като предложение за въвеждане на допълнителни местни механизми за участие, но това не води до порочност на самата ОВОС-процедура.
ИСКАНЕ 13: Министър на МОСВ и директорът на РИОСВ Варна да дадат становища и предложения за промяна на неефективния модел за уведомяване на обществото в подобни случаи.	Искането не касае Докладите, Възложителя и екипа експерти
Предвид гореописаното, НЕ СМЕ СЪГЛАСНИ И СМЕ ПРОТИВ „Изграждане на вятърен енергиен парк „Добротич Уинд“, състоящ се от 58 бр. ветрогенератори, с обща инсталирана мощност до 464 MW, ведно с техническа инфраструктура - повишаващи подстанции и съоръжения за присъединяване и съхранение на електрическа енергия “ в землищата на селата Добротич, Михалич, Калоян, Изворник, Искър и Есеница, община Вълчи дол и селата Средно село и Момчилово, община Ветрино, област Варна“.	Искането не касае Докладите, Възложителя и екипа експерти. Що се отнася до изразеното несъгласие с инвестиционното предложение за вятърен енергиен парк „Добротич Уинд“, позицията на местната общност е отразена в рамките на общественото обсъждане и писмените възражения, които представляват неразделна част от документацията по ОВОС, съгласно чл. 99 от ЗООС. Тези становища ще бъдат надлежно разгледани от компетентния орган при вземане на решение по оценката на въздействието. В случай че компетентният

	орган прецени, че е необходимо допълване или преработване на доклада, съгласно чл. 14 и 15 от Наредбата за ОВОС, той има правото и задължението да върне документацията с конкретни указания. Инвестиционните предложения от такъв мащаб преминават през многокомпонентна процедура, включваща както екологични, така и устройствени, енергийни, териториални и обществени съгласувания. Правото на несъгласие и свободно изразяване на позиция е защитено от закона, но също така е защитен и принципът на правна сигурност, при който решенията се основават на законово определени критерии, обективни оценки и законосъобразни процедури.
СТАНОВИЩЕ – ВЪЗРАЖЕНИЕ ОТ ФОНДАЦИЯ „ВИГОРИЯ“ ОТНОСНО ДОВОС, С ИЗХ. № 147/15.05.2025 Г., И ПРИЛОЖЕНИЕ КЪМ НЕГО СТАНОВИЩЕ НА ПРОФ.БОЙКО РАНГЕЛОВ – ПРИЛОЖЕНИЕ № 1 ЕДНО КЪМ ЖАЛБАТА, ПОЛУЧЕНИ ПО ЕЛ.ПОЩА НА АДРЕС OFFICE@MULTI-ECOCONSULT, НА 16.05.2025 Г. В 1:58 Ч. (ИЗВЪН ЗАКОНОВИЯ СРОК), въпреки, че становището е извън нормативния срок за подаване, същото ще бъде разгледано и отразено в настоящата справка	
Фондация „Вигория“ (образование, екология, култура; http://vigoria.fondacia.eu), вписана в регистъра на частни фондации с нестопанска цел при Софийски градски съд ФД 276/2010, ЕИК по БУЛСТАТ 175919673, с председател Мария Христова Петрова. Във връзка с предоставения в електронното пространство за общественото обсъждане ДОВОС (Доклад за оценка въздействието върху околната среда) на: „Инвестиционно предложение за изграждане на вятърен енергиен парк „Добротич Уинд“, състоящ се от 58 бр. ветрогенератори, с обща инсталирана мощност до 464 MW, ведно с техническа инфраструктура – повишаващи подстанции и съоръжения за присъединяване и съхранение на електрическа енергия“ в землищата на селата Добротич, Михалич, Калоян, Изворник, Искър и Есеница, община Вълчи дол, и селата Средно село и Момчилово, община Ветрино, област Варна“ (възложител: „Добротич Уинд“ АД; изпълнителен директор: Севдалина Йончева – Кумитски, тел.: 0878 782 512, e-mail: sevda.yontcheva@swp.global; Димитър Сотиров - ръководител на експертния колектив по Доклада за ОВОС, тел.: 0899 914 040; e-mail: office@multi-ecoconsult.com), фондация „Вигория“ изразява становище в законово установения срок, че не подкрепя осъществяването на инвестиционното предложение в представените параметри и мащаби и счита, че инвестиционното предложение не следва да бъде одобрявано. В подкрепа на нашето становище прилагаме изброените по-долу аргументи: 1.РАЗМЕРИ И МЕСТОРАЗПОЛОЖЕНИЕ НА ИП „ДОБРОТИЧ УИНД“ (стр. 12) „Възложител на ИП е „Добротич Уинд“ АД. По своята същност инвестиционното предложение представлява изменение и разширение на вече процедирано предходно ИП: „Изграждане и експлоатация на вятърен енергиен парк в землището на с. Добротич, община Вълчи дол, област Варна, състоящ се от 34 бр. вятърни съоръжения с обща номинална мощност до 85 MW“, одобрено с Решение по оценка на въздействието върху околната среда № ВА-	Становището е постъпило извън законовия и нормативно определен срок н Наредбата за ОВОС-получено на 16.05.2025 г. в 1:58 ч. на имейла на „Мулти Еко Консулт“ ООД - office@multi-ecoconsult. Увеличаването на броя и мощността на ветрогенераторите в новото инвестиционно предложение е нормална и допустима практика, когато то се оценява в пълен обем като ново ИП, какъвто е настоящият случай. Настоящата процедура не се основава на старото ИП от 2018 г., а представлява самостоятелна процедура с обхват и параметри, които подлежат на независимо оценяване и одобряване. Фактът, че новото ИП се различава по капацитет от предходното, не е основание за неговата недопустимост, стига то да премине пълна ОВОС-процедура – което е направено. ИП не попада в границите на защитени зони по Натура 2000, а в ДОВОС е включена оценка за съвместимост по чл. 31 от Закона за биологичното разнообразие. Анализът е извършен от експерти със съответната компетентност, като е направено пространствено моделиране на вероятните коридори за миграция, районите на размножаване и местообитанията на чувствителни видове. Заключение е, че при прилагане

3/2018 г. на директора на Регионална инспекция по околна среда и води (РиОСВ)- Варна.“ В рамките на 6 години ИП нараства до 58 броя ВГ с обща мощност до 464 MW.

Нараства не само броя на ВГ, но и тяхната големина и мощност. Това означава по- големи щети върху околната среда и здравето на хората. (стр.12-13) „Преценката за вероятната степен на отрицателно въздействие

на ИП върху най-близко разположените защитени зони (BG0002038 „Провадийско-Роякско плато“ за опазване на дивите птици – на около 5,5 км от ИП, BG0000104 „Провадийско-Роякско плато“ за опазване на природните местообитания и на дивата флора и фауна – на около 7,5 км от ИП, BG0002048 „Суха река“ за опазване на

дивите птици – на около 20 км от ИП, BG0002039 „Хърсовска река“ за опазване на дивите птици – на около 31 км от ИП) е, че ИП има вероятност да окаже значително отрицателно въздействие върху предмета на опазване в зоните.“

Действително ИП не попада в защитена зона (на много защитени зони особено в Североизточна България статута бе сменен или бяха стеснени, предвид предстоящите проекти за строеж на ВЕИ), **но птиците не се движат по очертани коридори**, а защитените зони търпят влияние от биоравновесието и биоразнообразието на съседните до тях незащитени зони. Наивно и ненаучно звучи уверението, че в територията на ИП се **очертавали два коридора между ВГ, по които птиците щели да могат да преминават безпрепятствено** (сн. от стр.....). стр.16, т.1) “одобреното ИП не е започнала реализация, поради промяна на икономическия и технически аспект на проекта.“ Това се превърна в печеливша практика за някои инвеститори – след получаване на одобрение, те увеличават броят на ВГ и тяхната мощност (подобен е случая със с. Пролез и с. Горичане, община Шабла- първо се подложи на обсъждане ВЕП от 7 ВГ в двете села, после, без обсъждане с местното население, се оказа че щели да бъдат по 7 ВГ за всяко село, съгласно одобрение от директора на РиОСВ, Варна).

Мотивът за това изменение е: (стр. 16) „с оглед постигане на максимална ефективност от гледна точка на икономическите и екологични аспекти на проекта и съвременните технически решения в областта на вятърната енергетика“. А къде е опазването на земеделската земя, на природата и здравето на

човека. Колкото е по-голям броя и мощността на ВГ, толкова повече са вредите.

Така ИП се предвижда да се реализира в: (стр.16, т.1.1) „в границите на поземлени имоти (ПИ) в землищата на села Добротич, Михалич, Калоян, Изворник, Искър и Есеница – община Вълчи дол (50 бр. вятърни генератори и 4 бр. повишаващи подстанции и съоръжения за съхранение на електрическа енергия) и села Средно село и Момчилово – община Ветрино (8 броя вятърни генератори), област Варна(стр.18, фиг.1.1-1).“ Общо 62 частни имота от Втора, Трета и Четвърта категория – от община Вълчи дол (54 имота, 209 927 m²) и община Ветрино (8 имота, 108 799 m²), или общо за двете общини – 903 850 m² (стр. 21). Това означава около 1000 декара земеделска земя с отличен бонитет ще загубят своята характеристика на плодородна земя (кранови площадки; вътрешни пътища за достъп до крановите площадки; вътрешни подземни електрически кабели 33 kV; 58 бр. фундаменти на вятърните генератори; три подстанции 33/110 kV; една подстанция 33/110/400 kV; съоръжения за съхранение на електрическа енергия (стр. 22). Заедно със сервитутите се очертават около 1 200 дка плодородна земя ще загубят статута си на такава (стр.25) „общата прогнозна площ за стъпки на стълбове е около 32 дка, а общата прогнозна площ за сервитути е около 1 165 дка“).

на предложените смекчаващи мерки и режим на експлоатация, ИП няма да окаже значително отрицателно въздействие върху предмета и целите на опазване на най-близките защитени зони.

По отношение на сходни ИП, не можем да вземем отношение за въздействието им върху други защитени зони, както и да коментираме инвестиционните инициативи на други Възложители.

В ДОСВ и ДОВОС, са взети предвид всички проектни и действащи, сходни обекти като е оценен и кумулативния ефект.

Посочените два летателни коридора са посочени на база, разположението на отделните ВТГ в обхвата на ИП. И двата коридора са с приблизителна ориентация NE – SW Първият за удобство е наречен западен, а вторият е наречен източен. По този начин прелитащите, мигриращи и местни птици през ветропарка имат достатъчно свободно пространство за преминаването му, без да попадат в опасната зона на въртящите се ротори (от 80 до 270 м височина) и до голяма степен предотвратяват евентуално наличие на бариерен ефект от разположението на отделните турбини.

Като се оцени и факта, че е редуциран обхвата на ИП (отпадат WTG 59, WTG 72

WTG 73, WTG 75, WTG 76, WTG 77, WTG 78 и WTG 79) съответно и мощността на ветропарка, на територията, на община Ветрино, засягащ източния летателен коридор същият се разширява, в крайната си част, и остава значително по широка зона за прелитащите, мигриращи и местни птици.

В ДОВОС е направена оценка върху почвите и земеползването, като не се установяват значителни въздействия.

Относно твърдението „По-голямата височина на ВГ може би намалява **шума от чуващите се звуци, но по-големия ротор на ВГ означава по-голям интензитет на инфразвука (нечуваемите) звуци**, от там и по-големи вреди върху всичко живо и за здравето на човека. Така че по- голяма височина дава само по-голяма икономическа полза за инвеститора, но тя нанася по-голяма вреда на природата и здравето на човека.“:

Екологите знаят че се получава „запечатване“ и „притискане“ на почвените слоеве от фундаментите и от тежките кранове и друга техника, която е необходима при строителството на ВГ. А „запечатването“ и „притискането“ на почвени слоеве са тежки последствия за качествата и „живота“ на почвените слоеве. За образуването на 1 см хумусен слой в природата са необходими стотици и хиляди години, а при строителството на ВГ се изгребват огромни количества от хумусния слой на почвата. Въпреки че инвеститори многословно обясняват как се депонирал изгребания хумус и се съхранявал за рекултивация, много от обикновените хора се досещат, че хумусът е търсена стока, че на цветущите новосъздадени острови към някои държави, развиващи туризъм, садят цветя, храсти и дървета върху хумусни почви, дошли отдалече. А плодородието на нивите, отдадени за строителство на ВЕИ, никога няма да се възвърне. Всъщност земеделската земя е защитена чрез основния закон в Р. България – Конституцията, чл. 21 , и от Закона за земеделската земя. Дори в ПРЕПОРЪКИТЕ НА ЕК от 13 май 2024 г. за придвижване на проекти, свързани с възобновяеми източници, никъде не е казано, че трябва да се унищожава земеделска земя, а ВЕИ да се поставят върху увредени терени – кариери и н.т. Бедните хорица, притиснати от безпаричие може да се подлъжат да предоставят земите си срещу заплащане, но къде са институциите, отговорни административни служители, на които им е гласувано доверие, да се грижат за общото благо – поминъка на хората, биоразнообразието и биоравновесието в природата, и здравето на хората. Размерите на ВГ са значително по-големи от първоначално предвидените(стр.29-30): 2018 г. 2023 г.5 Височина на витлото до 100 м до 180 м Диаметър на ротора до 100 м до 180 м Мощност до 2,5 до 8.00 Площ на ротора 7 854 м2 24 040 м2 Площ на сервитута 7 854 м2 24 040 м2 Скорост на включване 4 м/с 3 м/с Номинална скорост на вятъра 12 м/с 18 м/с Височината на 2 бр. ще е 234.50 м, а останалите 267. 50 м (стр.30) По-голямата височина на ВГ може би намалява шума от чуващите се звуци, но по- големия ротор на ВГ означава по-голям интензитет на инфразвука (нечуваемите) звуци, от там и по-големи вреди върху всичко живо и за здравето на човека. Така че по- голяма височина дава само по-голяма икономическа полза за инвеститора, но тя нанася по-голяма вреда на природата и здравето на човека.____	- По-голямата височина гарантира намалено акустично въздействие. - Потвърждаваме, че не се очаква вредно акустично въздействие върху населението, както и че влиянието на инфразвука не е доказано като опасно за здравето. В тази връзка, не съществуват европейски и национални норми за пределно допустими стойности на инфразвука. Последните признати и от Европейските институции научни изследвания и доклади потвърждават липсата на каквото и да било вредно очаквано въздействие от инфразвуковите компоненти в акустичното въздействие. В ДОВОС ясно е посочено, че реалното застрояване и засягане е минимална част от общата площ – под 3% от цитираните 1 200 дка са обект на директна промяна чрез фундаменти, пътища и подстанции. Всички останали площи попадат в режими на сервитут или временен достъп, без да се отнемат от земеделския фонд. Процедурите по ЗОЗЗ и ЗУТ ще гарантират, че ще се промени предназначението само на необходимия минимален брой имоти, като за всеки случай се провежда самостоятелно административно производство и се спазва чл. 17 и чл. 21 от ЗОЗЗ. В ДОВОС е предвидена рекултивация на почвения хумусен слой съгласно стандартите по Наредба №26/1996 г., с контрол от съответната ОД „Земеделие“. Инфразвукът и нискочестотният шум от съвременните ветрогенератори са предмет на обширни научни изследвания, включително от СЗО и Европейската агенция по околна среда. В ДОВОС е включен моделиран акустичен анализ, изготвен по методиката на ISO 9613 и Наредба №6/2006 г. за допустими нива на шум. Заключение е, че в най-близките населени места шумовите нива остават под допустимите нормативни прагове, включително през нощния период. Инфразвукът, произвеждан от съвременни турбини, е под прага на възприемане от човешкото ухо и не е доказано да има вредни физиологични ефекти при нормативно отстояние от населени зони. Съвременните ВЕИ проекти с ветрогенератори са сред най-ниско площно интензивните проекти – всички съоръжения заемат само около 2-4 дка на турбина, а
---	--

	останалата земя остава достъпна за земеделско ползване. Проектът не предвижда ограждане на площите или промяна в начина на традиционно земеползване извън строителните площадки. Изграждането на фундаменти не унищожава необратимо почвения профил – напротив, за всеки обект ще се съхрани и рекултивира хумусният слой, с последващо връщане в оборот, при спазване на Наредба № 26.
2. ОТСТОЯНИЕ НА ВГ ОТ НАСЕЛЕНО МЯСТО (стр. 35) „Съгласно чл. 141, ал.1 от Наредба № 14 за технически правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия разстоянието от генератора до територията на най-близкото населено място трябва да бъде не по-малко от 500 м.“ Това е една изключително остаряла норма взета от Западна Европа, когато размерите на ВГ са много по-малки – до 50-60 м, а въздействието на инфразвук въобще не се отчиташе. Тази норма се запази умишлено у нас, за да обслужва хлобистки интереси – по-икономично е, без да се взема под внимание вредата от инфразвук за хората. Приблизително около 2014 г. при измерване на инфразвук с прецизни уреди на военните (използвани за откриване на ядрени взривове на големи хразстояния), бе открито че ВГ произвеждат инфразвуци, които дават негативно влияние върху здравето на хората. В Европа минималното отстояние се увеличи и за различните страни то е от 10X (т.е.10 пъти височината на ВГ – за ВГ от ВЕП „Добротич Уинд“ би трябвало да бъдат около 2 700 м) до 2 500 м (във Финландия). Но и при този проект минималното отстояние е приблизително 550 м. ТОВА Е ТВЪРДЕ МАЛКО. Тук прилагам цитат от становище на фондация „Вигория“ за друг ВЕП: „Инфрашумът – 0,1-26 dB, е нечуваем, но вреден за всички живи същества звук. Тези енергийни вълни попадат в резонанс с енергийните трептения на органите на човека и един значителен процент от хората получават безсъние, сърцебиене, тревожност и др. Те се измерват с много чувствителна апаратура, с която разполагат само военните (инфразвукът е и потенциално военно оръжие, което би могло да се използва при определени условия). Факта, че се избягва да се измерва инфрашума, не означава, че той не съществува и не нанася вреда. Инфрашумове има не само при ВГ, но и навсякъде където има нискофреототни трептения и при преместване на големи маси в природата. Радисти, телефонисти, работници в шумни помещения, при тежкотоварни машини и др. са професионално обременени от тези шумове и за съжаление последствията върху здравето са значителни. При работещи ВГ тези шумове обаче са не само в рамките на 8 часа (работния ден), а в рамките на цялото денонощие – 24 часа. Това е мъчително за около 30 % от хората, които са особено чувствителни към тези шумове или имат здравословен проблем. Тъй като се касае за цял комплекс ветрогенератори, се получава кумулативен ефект.	По отношение на инфразвук и въздействието му върху човешкото здраве, на тези въпроси вече е отговорено по-горе. Извършените оценки в ДОВОС не показват рискове за човешкото здраве. По отношение на „остарялата норма за минимално отстояние...“ въпросът също е коментиран – ползва се актуалната, действаща нормативна уредба в страната. В доклада е заявено и оценено, че не се очаква вредно акустично въздействие върху населението, както и че влиянието на инфразвук не е доказано като опасно за здравето. В тази връзка, не съществуват европейски и национални норми за пределно допустими стойности на инфразвук. Последните признати и от Европейските институции научни изследвания и доклади потвърждават липсата на каквото и да било вредно очаквано въздействие от инфразвуковите компоненти в акустичното въздействие. Приложени някои от потвърждаващите рецензирани научни публикации, които не установяват значими въздействия от нискофреототния шум (LFN), включително инфразвук (от вятърни турбини върху човешкото здраве): a)Health effects related to wind turbine noise exposure: a systematic review, Jalali et al., Environmental Research, 2016. Заклучение: Няма последователни доказателства за причинно-следствена връзка между шума от вятърни турбини (включително LFN) и сериозни здравословни ефекти. / DOI:10.1016/j.envres.2016.01.014

В България изследване на вредното влияние на инфразвук е обобщено в книгата „Инфразвук, ултразвук, шум и вибрации“, 1995г, изд. Медицина и физкултура, под редакцията на проф. Димитър Цветков и д.м.т.н. ст.н.с. Мария Ангелова. На стр.18 авторите посочват: „Като се има предвид и възможността на инфразвуковите вълни да проникват през бетонни, железни и други препятствия, може да се каже, че като оръжие той е много опасен.“ Специално при ВГ вредата от инфрашумовете е много добре обяснена в книгата „Цената на вятъра – за ветрогенераторите, животните и хората“ на Сиу Берже, преведена на български език. Много научни филми (немски, американски и др.) обясняват на базата на научни изследвания влиянието на инфрашума и последствията от ВГ върху човека и природата. Всеизвестен факт е, че в Япония, процентно има един от най-големия брой самоубийства. Един от основните фактори за това е инфразвук от постоянните леки подземни трусове, които дори не се долавят от хората в ежедневната им дейност. В периода 1994-1995 г. бяха извършени три опита за самоубийства от българи пребиваващи там временно – обучение и специализация, като двата бяха с фатален край Това, че ВГ създават инфразвук е абсолютен факт. Вредата от инфразвук е изучен много преди ВГ да се използват масово в практиката, тъй като инфразвук се създава навсякъде, където има преместване на маси (в природата, в производства), където има работещи машини. Въведе се дори понятието „Ветрогенераторен синдром“, свързан с повишението на стреса от чуваеми и нечуваеми звукове, с движението на перките и нейната сянка, със светлините вечер над всяка перка. Отговорът на лекар („независим експерт“) при едно от обсъжданията, че и трепкащите листенца на дърветата издават инфрашум, беше некоректен към хората, които реално страдат от шумовете на поставените ВГ в близост до населени места. Във Финландия най-малкото отстояние е 2 500 м и независимо това обстойно медицинско тестване на живеещи в район с ВГ показва, че около 30 % от населението е засегнато осезателно. Инфразвукът е с по-голям интензитет, колкото са по-високи ВГ, и се разпространява на по-големи разстояния (дори чуваемия звук да намалее.) Бледа представа за това въздействие ни дава филма (Прил.3) на немската телевизия „ZDF“ planet): „Infrasaund. Noise we can't hear“. A film by Birgit Hermes. (https://www.facebook.com/groups/945831917554323) Някои научни изводи, представени в този филм (цитатите по-долу са от този филм) са установени още преди 20 години, но те са неизвестни за българските учени и „независими експерти“, на служителите в министерствата (регионалното, земеделието, здравеопазването, околната среда) или български институции, които дават разрешения за поставяне на ветрогенератори. <i>Професор Алекс Солт: „Адвокати и съветници на хората с вятърни турбини са изключително против нашите проучвания. Те ни създават трудности в продължение на много години?...Мисля, че ако искате да сте предубедени, всичко е свързано с пристрастия и пари.“</i> <i>Инза – немска гражданка: „Абсолютно никакво съобразяване с жителите наблизо. Те (инвеститорите) просто се уверяват, че операторите на вятърните паркове са добре, че техните вятърни паркове са одобрени, могат да построят и могат да генерират печалба. Печалба, платена</i>	b) Wind turbines and health: A critical review of the scientific literature, Chapman et al., Environmental Research and Public Health, 2014. Заклучение: Няма биологичен механизъм или убедителни доказателства за пряка връзка между инфразвук от вятърни турбини и здравословни проблеми. / DOI: 10.3390/ijerph110807259 c) Systematic review: exposure to wind turbine noise and health effects, Merlin et al., South Australia Health, 2013. Заклучение: Няма категорични доказателства, че шумът от турбини причинява физиологични увреждания. Психосоциалните фактори могат да играят роля. d) Audibility and effects of wind turbine noise on people, Leventhall, Noise & Health Journal, 2006. Заклучение: Инфразвукът от вятърни турбини е на ниво под прага на възприятие и не представлява здравна заплаха. PMID: 16621850 e) Wind turbine infrasound – An overlooked health hazard or evidence of no hazard?, Jakobsen, Journal of Low Frequency Noise, Vibration and Active Control, 2005 Заклучение: Инфразвукът от модерни вятърни турбини е много нисък и под нивото, което би могло да причини здравословни ефекти. DOI: 10.1260/0263092054037706 f) Няма доказателства, че инфразвукът от вятърните турбини е вреден за човешкото здраве – Science Feedback, Линк: https://science.feedback.org/review/no-evidence-show-infrasound-from-wind-turbines-harmful-human-health/ Заклучение: Проучванията, които са изложили участниците в контролирана среда на инфразвук, симулиращ този, излъчван от вятърни турбини, показва, че инфразвукът от вятърните турбини не е вреден за човешкото здраве. g) Други референции:
--	---

с парите от данъкоплатците разбира се, защото ние всички допринасяме за субсидиране на тази електроенергия от ветрогенераторите.“

Д-р Thomas Муск: „Като размишлявам върху всичко, което прочетох досега (изследванията на учени), вярвам, че ако не внимаваме, можем да се превърнем в страна на безсънни и изморени граждани, изложени на сигнали, които не могат да чуят. Те не могат да се предпазят от тях.“ (Думи на диктора във финала на филма): Безсъние, сърдечни проблеми, нарушения с възприятията, световъртеж – това са само част от болестните симптоми, които могат да бъдат причинени чрез инфразвук. Докторите вярват, че само между 10 и 30 % от хората реагират на него. Не означава ли няколко милиона само в Германия. Въпреки това масовият експеримент с вятърната енергия продължава без да отслабва.

Към днешна дата, когато САЩ спират повсеместната инвазия на ВЕИ, а в ЕС е наложен мораториум за изграждане на ВЕП, се оказва че той не важи за Източна Европа, специално за България. ЗАЩО???

(стр.36) „За съоръженията се предвижда ефективна изолация от шум, вибрации и инфразвук при спазване изискванията на съответните нормативни актове.“ От горния цитат се потвърждава, че шум, вибрации и инфразвук има. Но ако чуваемия звук може да се намали с височината и изолационните свойства на

материалите, то вибрациите трудно могат да се намалят. А инфразвук (нечуваемия нискофреkwотен шум) нищо не може да го спре. Той прониква през железобетона дори и се разпространява в концентрични окръжности във всички посоки. ВЕП край Виена (Австрия) се намира на 30 км от Виена, като ВГ са много по ниски. Никой не желае да живее в близост до перките – нито инвеститори, нито административни служители, нито хора с познания в тази насока. Норматив „500 м“ е в пълно противоречие със практиката у нас и чужбина, с демократичните права на човека, с евро-атлантическите ценности, с правата на човека.

В многобройните страници от Доклада има много красиви фрази за техническите параметри на ВГ и цялата технологична мрежа на ВЕП, че „ветроенергиен парк „Добротич уинд“, не само ще спомогне за удовлетворяване на нарастващото търсене на електроенергия, но и ще допринесе за зелената трансформация на енергийния сектор и икономиката като цяло“, но това не дава отговор на безбройните въпроси, които са свързани с мястото където се предвижда проекта (плодородна земя) и защитата на природата и здравето на човека:

□ Защо се унищожават невъзобновяем ресурс – плодородна обработваема земя, за да се използва възобновяем ресурс точно в този район.

□ Защо у нас не се измерва инфразвук (отговора на Изпълнителна агенция Българска служба за акредитация, изх.№ 18/130 – 1/Е от 31.12.2024 г.)

□ Защо у нас все още е в сила една изключително остаряла норма за минимално отстояние между ВГ и населено място, при положение че ВГ са много по-високи и с по-голям интензитет на инфразвук, който е по-вреден.

□ Защо не се спазва ПРЕПОРЪКАТА НА ЕК ОТ 13 МАЙ 2024 – ВЕИ да се поставят там, където не увреждат природата и здравето на хората

1. Turunen et al. (2021) Симптоми, интуитивно свързани с вятърни турбини инфразвук от . Environmental Research (Изследвания на околната среда).

2. Weichenberger et al. (2017) Променена кортикална и субкортикална свързаност, дължаща се на инфразвук, подаван близо до прага на чуване - доказателства от fMRI. PLoS One.

3. Majjala et al. (2021) Annoyance, perception, and physiological effects of wind turbine infrasound. The Journal of the Acoustical Society of America.

4. Nguyen et al. (2023 г.) Чуваемост на инфразвук от вятърни паркове и амплитудно модулиран тонален шум на далечни разстояния. Applied Acoustics (Приложна акустика).

5. Ascone et al. (2021) Надлъжно, рандомизирано експериментално пилотно проучване за изследване на въздействието на въздушния инфразвук върху психичното

здраве, познанието и на хората структурата на мозъка . Scientific Reports (Научни доклади).

6. Marshall et al. (2023 г.) Ефекти върху здравето от 72-часово симулиране вятърни турбини инфразвук от : Двойно слъпо рандомизирано кръстосано проучване при чувствителни към шума здрави възрастни. Environmental Health Perspectives (Перспективи за здравето на околната среда).

7. Ecoti re et al. (2022 г.) Количествена оценка на звуковото въздействие от вятърни турбини във Франция. International Journal of Environmental Research and Public Health (Международно списание за екологични изследвания и обществено здраве).

8. Godono et al. (2023) Връзка между излагането на вятърни турбини и съня нарушенията на : Систематичен преглед и мета-анализ. International Journal of Hygiene and Environmental Health (Международно списание за хигиена и екологично здраве).

9. Кричтън и Петри. (2015) Здравни оплаквания и вятърни турбини: Ефективността на обяснението на нощно реакция за намаляване на съобщаването на

	симптоми. Environmental Research (Изследвания на околната среда). 10. Crichton et al. (2014) Can Expectations Produce Symptoms From Infrasound Associated With Wind Turbines? Health Psychology. По въпроса за отстоянията и инфразвукът от вятърните турбини: Разстоянието от 500 метра между вятърна турбина и границата на населено място е регламентирано в чл. 141, ал. 1 от Наредба №14, която е в сила в момента. Това не е случайна стойност, а утвърдена практика в България. Инфразвукът, който се посочва като основна тревога във възражението, не е специфичен или уникален за вятърните турбини. Той съществува в природата (морски вълни, бурен вятър, горски масиви) и е част от ежедневната човешка дейност – движещи се автомобили, тежка техника, домашни уреди (перални, климатици, хладилници), вентилационни системи и други. Научният консенсус към момента, включително становища на СЗО, Европейската агенция по околна среда и национални здравни институции, е че инфразвукът от съвременни вятърни турбини няма доказано вредно въздействие върху човешкото здраве при спазване на законовите отстояния и шумови норми. Затова в законодателствата на държавите от ЕС и в България не са определени пределно допустими нива на инфразвук, поради липсата на доказани здравни рискове при нормални експлоатационни условия. По въпроса защо не се спазвала Препоръката на ЕК от 13 май 2024 г.: Проектът се разработва в пълно съответствие със законодателството на ЕС и България, включително изискванията за опазване на природата и човешкото здраве. Препоръката на ЕК касае обща насока и не налага конкретни правни забрани. Именно поради това проектът преминава през най-високото ниво на оценка – пълна процедура по ОВОС, в която се оценяват възможните въздействия върху здравето и околната среда.
--	---

	Защо не се измерва инфразвук в България? Както вече беше споменато, инфразвукът не е включен в нормативната рамка, защото няма международно признати медицински основания да се определят пределни стойности за него при вятърни турбини. Поради това и Българската служба за акредитация не сертифицира лаборатории за измерване на инфразвук от ВЕИ, както е посочено в официалното писмо, цитирано от подателя. Защо се използва земеделска земя? Вятърната енергия е една от най-щадящите технологии по отношение на земеползване, тъй като турбините заемат изключително малка площ, но произвеждат големи количества електроенергия. Това позволява максимално ефективно използване на територията, като между турбините земята остава обработваема и се използва за селско стопанство. Една съвременна вятърна турбина например заема приблизително 2 декара земя, но може да осигури електричество за над 4 500 български домакинства. България разполага с над 52 милиона декара земеделска земя, а делът, използван за вятърна енергия, е под 0.01%, което е незначителна площ на фона на ползите за енергийната сигурност и прехода към чиста енергия. С други думи, вятърната енергия съчетава минимално пространствено въздействие с максимален енергиен принос – едно устойчиво и балансирано решение.
3. ВЕТРОВИ ПОТЕНЦИАЛ (стр. 89, т. 3.1.1.1) „Фигура 3.1.1-4. Средномесечна скорост на вятъра, m/s“, показва, че скоростта на вятъра средно за месеците се движи между 2 и 3,5 м/с. Това са стойности, които са приблизително около минималните за начално задвижване на ВГ (4 и 3 м/с), което е нисък енергиен потенциал. „Средната скорост на вятъра според специализираното проучване за период от 21 години е получена в размер на 7 m/s на височина 100 m и 7.9 m/s на височина 160 m“. (стр.89). Това са стойности значително под нивото на номиналната стойност-18 м/с. Това поставя под въпрос ефективността на тези огромни съоръжения, които като цяло имат нисък Коефициент на полезно действие (К.П.Д.), като се има предвид огромния разход на енергия при производството и монтирането им цялостния строеж (фундамент и сглобяване на ВГ). А за демонтирането и регенериране на почвата процесът ще е също много енергоемък, въпреки, че при срещи с инвеститори, те казаха че няма демонтирани изцяло фундаменти и рециклирани ВГ, но с бъдещето развитие на науката, това щяло да се осъществява, т.е. повярвай, преди да си видял. „Липсват изчисления за	В представения Доклад по ОВОС, съгласно изискванията на чл. 94 от Закона за опазване на околната среда (ЗООС), са включени резултати от специализирано проучване на ветровия ресурс, извършено чрез международно признатия модел WRF (Weather Research and Forecasting) и статистическа реконструкция на база глобални и регионални климатични данни с висока резолюция, обхващащи период от 21 години. Получената средногодишна скорост на вятъра е 7.0 m/s на 100 метра и 7.9 m/s на 160 метра височина, което по международните стандарти представлява добър до висок ветрови потенциал, подходящ за инсталиране на съвременни турбини от клас IEC III или IEC II.

рентабилност и на практика би могло да се окаже, че ще бъде подкрепена и дотирана, както от бюджета на Република България, така и от ЕС, една изключително нерентабилна инвестиция, с цел получаване на приходи от няколко лица, за сметка на нарушаване на обществения интерес и определени щети за земята, за хранителните вериги в околната среда, за инфраструктурата и здравето на хората (както вече сме писали).“	Посочените в доклада средномесечни стойности от 2–3.5 m/s се отнасят до минималните стойности в слаби сезони (например летни месеци) и не отразяват цялостния енергиен потенциал. За разлика от номиналната скорост на вятъра (~12–18 m/s), която е необходима за постигане на максимална мощност на турбината, ефективната работа на съвременните ВГ се случва в диапазона от 3 до 25 m/s, като реалната годишна продукция се оценява чрез коефициент на използване (capacity factor), който за България при подобни проекти се движи между 30% и 40% – стойности, които осигуряват икономическа обоснованост и енергийна възвръщаемост. Относно твърдението, че проектът няма рентабилност или ще бъде дотиран, следва да се подчертае, че инвестицията не изисква пряко финансиране от държавния бюджет. Проектът се реализира чрез частен капитал, в рамките на европейската пазарна рамка за търговия с електроенергия. Възможността за участие в механизми за подпомагане (напр. договори за разлика или зелени сертификати) е допустима в ЕС и не отменя екологичната и обществена обоснованост на проекта, особено предвид задълженията на България по Плана за енергия и климат, както и изискванията на Регламента за трансевропейската енергийна инфраструктура. Що се отнася до демонтажа на съоръженията след края на експлоатационния период, в Доклада по ОВОС е предвидено извеждане от експлоатация, демонтаж и третиране на отпадъците, включително бетонни фундаменти и лопатки, по реда на Закона за управление на отпадъците (ЗУО). Посочено е, че производителят ще бъде обвързан с договорен ангажимент за обратно приемане или преработка, както и че ще се разработи План за извеждане от експлоатация, одобрен от компетентните органи. По отношение на въздействието върху почвата, ДОВОС включва анализ на потенциалното запечатване, уплътняване и загуба на хумусен слой, като за всяка площадка се предвижда отделно съхраняване на плодородната почва и нейна рекултивация след
---	---

	демонтаж, съгласно Наредба № 26/1996 г. и указанията на съответната Областна дирекция „Земеделие“. В заключение, представеният ДОВОС съдържа достатъчно технически, метеорологични и екологични основания за приемането на проекта като обоснован, ефективен и реализуем. Данните за вятърния потенциал са изчислени по утвърдена методология и са в съответствие с добрата практика в ЕС, а инвестицията отговаря на стратегическите цели на България за устойчиво развитие, декарбонизация и енергийна сигурност.
4. КУЛТУРНОТО НЕДВИЖИМО НАСЛЕДСТВО (стр.249) „Установената висока концентрация на археологически обекти дава основание да се предполага, че при строителни работи може да се попадне на неизвестни такива, както и се оказва въз основа на извършените теренни проучвания.“ (стр.251) „Наличната информация за културните ценности, в т.ч. с отразени резултати от проведените теренни издирвания, е представена в Таблица 3.10.1-1, като маркираните в жълто обекти в таблицата са известните обекти, за които при издирванията през 2023 г. е установено, че ще бъдат застрашени при реализацията на ИП, а маркираните в синьо са неизвестни досега обекти, регистрирани при издирванията, които също ще бъдат застрашени“. Тези цитати от Доклада ясно говорят, че района на ИП е изключително богат на исторически находки., които със сигурност ще пострадат при строителните работи. Независимо от това се казва, че: „В случай, че ИП не бъде осъществено, рискът от застрашаване на целостта на обектите на културното наследство ще бъде сведен до минимум. От друга страна при отказ от реализиране на ИП няма да бъде възложено провеждането на археологически проучвания на територията му. Така ще бъде пропусната възможността да се изясни потенциала на културното наследство на района и да се очертаят перспективите за неговото изследване и опазване.“ Необяснимо остава последното изречение от цитата: Нима археологически проучвания се правят само, ако ще се строят ВГ. Това е едно от много противоречия в Доклада. (стр. 720) „Имайки предвид установената висока наситеност с недвижими археологически ценности на района за реализация на ИП е възможно да се стигне до застрашаване и на неизвестни досега такива. Реална е опасността, някои от проектираните площадки за изграждане на вятърни генератори, повишаващи подстанции и съоръжения за съхранение на електрическа енергия или части от съпътстваща инфраструктура да попаднат в границите на неизвестен археологически обект. В тази връзка е необходимо провеждането на археологическо наблюдение при строителните дейности, свързани с навлизане в почвения слой/изкопни дейности. Спазването на ЗКН, ще гарантира предотвратяване на неблагоприятни въздействия върху недвижими археологически ценности.“ Ако се спазва ЗКН, то би трябвало да се спре ИП.	Извадените цитати извън контекста на доклада са дали възможности за спекулативни твърдения, неотговарящи на истината. Ясно личи, че авторите не са добре запознати с изискванията на нормативната база по опазване на културното наследство и по-специално археологическите културни ценности. В Закона за културното наследство (ЗКН) и свързаните с него поднормативни актове са разписани всички мерки за опазване на обектите на културното наследство и реда на тяхното реализиране. Първата е провеждане на теренни издирвания на определената площ. Това проучване се предхожда с прецизна кабинетна подготовка – работа с компютърната система „Археологическа карта на България“, проучване на архиви и музейни фондове, научни и краеведски публикации, анализ на топографски карти и сателитни изображения, а в случая и представените от възложителя карти на всички съоръжения в границите на ИП. Теренните издирвания се провеждат по утвърдена научна методика с приложение на ГИС, в резултат на което прецизно се документира обходената територия, дисперсията на археологически материали на терена, всяка регистрирана археологическа структура и случайна находка. Настолната ГИС обработка на събраните данни дава възможност да се определят границите на археологическите обекти и да се посочат най-подходящите мерки за опазването им. След завършването на теренната работа екипът подготвя научен доклад, който представя в Министерството на културата и на възложителя. Следва оценяване и приемането на доклада от комисия, назначена от

	министъра на културата. Тази комисия потвърждава или допълва предложените мерки за опазване на тези от регистрираните археологически обекти, които ще бъдат застрашени от реализацията на дейностите на ИП. В този случай комисията е наложила изменение в проекта за реализация на ИМ като е изисквала промяна на осигуряващо трасе на път, който е застрашавал голям брой надгробни могили от един некропол. Според разпоредбите на чл. 161 от ЗКН всички археологически обекти, които може да бъдат нарушени от дейностите по реализация на ИП се проучват напълно или частично чрез спасителни разкопки преди началото на строителството. След завършване на разкопките резултатите за всеки обект се представят пред комисия от Министерството на културата. В зависимост от постигнатото, тази комисия може да наложи разкопките да продължат до пълното проучване на обекта или да освободи територията му за реализация на проектните дейности. Следващата фаза по опазване на археологическите културни ценности в рамките на ИП е археологическото наблюдение. То се осъществява в процеса на строителните дейности и най-вече на тези свързани с навлизане в почвения слой. Провежда се от археолози, които наблюдават пряко изкопните работи. Те имат пълномощията при всяко съмнение за наличие на археологическа субстанция, да спрат работата на машините и да изискат провеждане на спасителни разкопки, решение за което взема отново комисия, назначена от министъра на културата. При стриктното изпълнение на тези законово определени мерки рискът да бъде нарушени или компрометирани археологическа културни ценности ще бъде сведен до минимум. „Добротич Уинд“ АД изпълнява всички законови изисквания, включително тези по Закона за културното наследство (ЗКН). Към настоящия момент сме на етап предварителни археологически проучвания, които са част от обичайната процедура преди строителство на какъвто и да е инфраструктурен обект в България. Съгласно изискванията на ЗКН и практиката на Националния институт за недвижимо културно
--	--

	наследство, ако по време на строително-монтажните дейности бъдат разкрити нови археологически обекти, те ще бъдат надлежно документирани и проучени от лицензирани археолози под наблюдение на компетентните органи. При необходимост ще бъдат предприети и дейности по опазване, преместване или адаптиране на проекта, съгласно указанията на Министерството на културата и съответните научни институти. Важно е да подчертаем, че това строителство не е изключение – всеки проект, независимо дали е частен или публичен, преминава през същите етапи и процедури. Препоръката за археологическо наблюдение е стандартна практика, целяща да гарантира, че всяка културна ценност ще бъде опазена, ако бъде открита. От друга страна, проучванията, които се извършват във връзка с инвестиционното намерение, разширяват научното познание за района, включително чрез откриване на неизвестни до момента обекти, което представлява реален принос към културно-историческото богатство на България. Без тази инициатива, такива проучвания често не се възлагат и не се финансират, поради липса на отделен ресурс и механизъм.
5. ЗДРАВЕН СТАТУС НА НАСЕЛЕНИЕТО На стр 253, т.3.11 отново се потвърждава, че Наредбата е спазена „а именно – вятърните генератори се разполагат на разстояние не по-малко от 500 m от територията на най-близкото населено място.“ Това твърдение изглежда сюрреалистично в първата половина на 2025 г. когато толкова много информация въз основа на практиката, че това не е здравословно отстояние за тези високи ВГ. Дори на стр.258 четем: „Изключение правят три жилищни сгради, в землището на гр. Михалич, разположени в имоти извън регулационните граници на населеното място, които са на отстояние под 500 m от границите на ПИ 48524.28.4 , в който е предвидено разполагането на ВГ48, както следва: •жилищна сграда с идентификатор 48524.96.1, отстояща на 485 m от границата на имота на ВГ 48, и •жилищни сгради с идентификатори 48524.31.31.1 и 48524.31.31.2, отстоящи на 447 m от границата на имота на ВГ 48 – показани са на Фигура 3.11-2: За Инвеститора нова са само някакви незначителни 15 и 53 m по-малко от Нормата. Но тя и без друго е „нездравословна“. За потърпевшите това ще е едно нетърпимо положение. И тук се изправя големия въпрос – може ли зад понятия като „чиста енергия“ да се пренебрегва човешкото здраве.	Вятърната турбина е стандартизирано инженерно съоръжение, което се използва в хиляди проекти по целия свят, включително в гъсто населени и силно развити държави от Европейския съюз, Северна Америка и Австралия. Ако съществуваша научно обосновани данни за прекомерно вредно въздействие върху човешкото здраве, държавните и международните регулатори не биха допуснали тяхното производство. В България вече повече от 15 години вятърни турбини функционират в близост до хора – включително в районите на Каварна, Шабла, Сливен и Камен бряг, където турбините се намират в сходна или дори по-близка отстояние до обитаеми имоти. Няма регистрирани случаи на повишена заболяемост или доказано понижен здравен статус на хората в тези райони, които да се свързват с вятърната енергетика. Това е видно както от данни на регионалните здравни инспекции, така и от липсата на съдебна практика по този въпрос в страната.

	Важно е също да подчертаем, че разстоянието от 500 метра, заложено в Наредбата, не е произволно, а е прието въз основа на оценки на допустимите нива на шум, вибрации и други фактори от редица стандарти. В конкретния случай, изключенията от това минимално отстояние засягат сгради извън регулацията на населено място, което съгласно българското законодателство не ги третира като част от „населено място“ по смисъла на Наредбата. Проектът ще се реализира с пълно спазване на законовите норми, а всички съоръжения подлежат на последващ контрол относно спазването на допустимите нива на шум, безопасност и технически параметри. В т. 3.11 на ДОВОС са представени Таблица 3.11-1 с разстояния от ветрогенераторите и подстанциите и най-близките граници на имотите, в които са предвидени до <u>регулационните граници</u> на най-близките населени места, тъй като територията на населеното място се определя от регулационната му граница. След посочената таблица, на Фиг. 3.11-1а е визуализирано разстоянието от ветрогенераторите до регулационните граници, а на Фиг. 3.11-1б – разстоянието от най-близката имотна граница на имот с ВГ до регулацията на населеното място, в т.ч. са очертани буферите с радиус 500 м. Видно от тази информация, <u>нормативното отстояние от 500 м до населено място е спазено.</u> Конкретно по отношение на ВГ № 48 в ДОВОС е представена Фиг. 3.11-2 с нанесени отстояния от проектния ветрогенератор до въпросните сгради, най-близката от които отстои на 447 м от ВГ. Оценката на въздействието върху околната среда, в частност по отношение на шум (съгл. извършеното моделиране), и съответно върху човешкото здраве, не показва превишение на нормите за шум, нито на други действащи норми и стандарти. По тази причина, предвид спазване на действащите норми на законодателството по околна среда и човешко здраве, няма причина експертите да предложат отпадане на конкретния ВГ.
6. НЕБЛАГОПРИЯТНИ ВЪЗДЕЙСТВИЯ НА ИП ЗА ОКОЛНАТА СРЕДА И ЧОВЕШКОТО ЗДРАВЕ Неблагоприятните въздействия са описани в Доклада:	Както е описано в ДОВОС, сеизмичният риск се съобразява при проектирането и при избора на методи за строителство.

(стр.576) „Съгласно сеизмичното райониране на Република България от 1987 г. имотите се намират в район с интензивност на сеизмичните процеси от VII-ма степен по скалата на Медведев-Шпонхойер-Карник с коефициент на сеизмичност $K_s=0.10$, което се съобразява при проектирането и при избора на методи за строителство. Като част от Аварийните планове за действия при бедствия, аварии и катастрофи за етапа на строителство и за етапа на експлоатация ще се предвидят действия за реагиране при земетресения“. (стр.577) „Като най-значим се оценява риска от възникване на пожар от повреждане на компонент в турбината, свързано с генериране на топлина/искри и възпламеняване на запалими материали като пластмаси, смоли, фибростъкло и хидравлични смазочни материали. Въздействието в такива случаи е свързано със залпово отделяне на димни газове, което е краткосрочно и напълно обратимо като въздействие. Освен емисии в атмосферата, в зоната на пожара е възможно предизвикване на полски пожар от падащи горящи отломки – това е възможно в малък период от годината и наличие на благоприятни за това метеорологични условия, когато земеделските култури все още не са прибрани, влагата в тях е намаляла достатъчно, за да се предизвика интензивно горене и същевременно района е подложен на продължително засушаване. Посоката и размера на такъв пожар не могат да бъдат предвидени, но поради типа на растителната покривка, не може да се очаква висок интензитет и продължителност на огъня и съответно висок риск за населението в района. Въздействието ще засегне и почвите, растителността, като същото е временно и обратимо. В съответствие с изискванията на нормативната уредба, в инвестиционният проект ще бъдат предвидени конкретни активни и пасивни мерки за пожарна безопасност по време на експлоатацията на вятърните генератори.“	По отношение на рисковете от пожар следва да се има предвид, че за получаване на Разрешение за строеж по реда на ЗУТ проектната документация се съгласува с компетентните органи по пожарна безопасност и защита на населението, като те, при необходимост изискват допълнителни мерки за осигуряване на пожарната безопасност за обекта. В доклада е заявено, че не се очаква вредно акустично и/или вибрационно въздействие върху населението, както и че влиянието на инфразвук не е доказано като опасно за здравето. В тази връзка, не съществуват европейски и национални норми за пределно допустими стойности на инфразвук. Последните признати и от Европейските институции научни изследвания и доклади потвърждават липсата на каквото и да било вредно очаквано въздействие от инфразвуковите компоненти в акустичното въздействие. Допълнително се предвижда мониторинг на сеизмичната и акустична активност и въздействие в зоната на въздействие до ветрогенераторите. Мониторинга ще предвижда алармени задействания при отчетени надгранични акустични и/или вибрационни въздействия.
<u>Текста на становище на проф. Бойко Рангелов – Приложение № 1 едно към жалбата</u> ОТНОСНО: Строителството на ветрогенератори (ВГ) върху плодородните земи на Добруджа. УВАЖАЕМИ ГОСПОДА, Запознах се с предоставените ми материали, включващи мнения и становища на различните страни обсъждащи ситуацията със строителството на ВГ в землищата на селата Пролез и Горичане, община Шабла. Няма да се спирам на вече установените факти от вредите на ВГ върху околната среда и хората в района. От гледна точка на научното направление (Геофизика, сеизмология) в което претендирам че притежавам експертиза, ще отбележа следните факти и съображения, показващи възможните ефекти за хората и околната среда, вследствие на експлоатацията на ВГ (при положение, че бъдат построени и пуснати в експлоатация): 1. Земите в района, най-общо, са застрашени от силни земетресения, от следните сеизмични огнища: – Вранча (с очакван максимален магнитуд $M_{max}7.5$ и дълбочина на реализация – 90-150 км, което означава обширна площ на макросеизмично въздействие достигащо 7-8 степен по ЕМС) - Шабла-Калиакра ($M_{max}7.5-8.0$ и дълбочина 20-40 км с макросеизмична степен до IX-X степен ЕМС) - Горна Оряховица ($M_{max} 7.0-7.5$ и дълбочина 10-30 км с очаквана степен 6-7 ЕМС)	Коментарът е идентичен с този по КАЗУС 6: СЕИЗМИЧЕН РИСК, разгледан по-горе в таблицата. В Доклада за ОВОС изрично е записано, че (към т.1.3.1. и 1.4.4.) вибрациите са технологично недопустими за съвременните ВГ и такива не се очакват при експлоатацията, което е предоставено като информация и описание на характеристиките на ВГ от възложителя. Съгласно извършената оценка в Доклада, вибрациите които възникват вследствие силни ветрове въздействащи върху проводниците на въздушните електропроводи, се „гасят“ с предвидените за целта гасители на вибрациите („виброзаглушители“). Виброзаглушителите се монтират по дължината на преносната линия на определени интервали, като поемат част от енергията на трептенията, което намалява амплитудата на вибрациите и натоварването върху проводниците. Това помага за предотвратяване на повреда на проводниците и гарантира безопасна и надеждна работа на преносната линия. Намалява се и

Тези сеизмични огнища могат да предизвикат въздействия, водещи до разрушаване на ВГ, ако те не са антисеизмично проектирани. 2. Наличие на микросеизмичен шум, предизвикан от вибрациите на перките, които се предават директно на почвата, благодарение на здравето фундиране на ВГ. Опасността тук е много по голяма, защото не ми е известно да са провеждани измервания на микросеизмичния шум, предизвикан от ВГ в района. Ефектите от тези вибрации са невидими, но могат да имат тежки последици върху здравето на хората и режима на подземните води в района. Резонансни ефекти от шум с честота 7-9 Хц, съвпадат с усещането за неясна тревожност сред хората, което може да доведе до тежки психически увреждания. За елиминирането на всякакви съмнение относно силата и разстоянията до които се разпространява микросеизмичния шум от ВГ, е необходимо да се проведат специализирани измервания на шума и да се провери отговарят ли амплитудно-честотните характеристики на измерения шум, на нормативите изискващи спазването на определени критерии. Целесъобразно е подобни измервания да се проведат при работеща едновременно, цяла група ВГ (поне 7), на опитни участъци с подобен геоложки строеж, защото според научните резултати от груповият ефект от работата на ВГ шумовете могат да бъдат усилен многократно при кохерентни излъчвания (т.е. едновременна работа). Режимът на подземните води, също би трябвало да се проконтролира от хидрогеолози.	негативното въздействие върху околната среда и населението в района – спазването на сервитутните отстояния за електропроводите гарантира липсата на въздействие. Можем да потвърдим актуалната информация, която е залежала в доклада: Вибрациите са технологично недопустими за съвременните ВГ и такива не се очакват при експлоатацията. Вибрациите, които възникват вследствие силни ветрове въздействащи върху проводниците на въздушните електропроводи, се „гасят“ с предвидените за целта гасители на вибрациите („виброзаглушители“). Виброзаглушителите се монтират по дължината на преносната линия на определени интервали, като поемат част от енергията на трептенията, което намалява амплитудата на вибрациите и натоварването върху проводниците. Това помага за предотвратяване на повреда на проводниците и гарантира безопасна и надеждна работа на преносната линия. Намалява се и негативното въздействие върху околната среда и населението в района – спазването на сервитутните отстояния за електропроводите гарантира липсата на въздействие.
Независимо че ИП: - крие рискове за здравето на хората, поради малките отстояния.; се намира район с интензивност на сеизмичните процеси; - има риск от възникване на пожар и залпово отделяне на димни газове в район с близко разположени села; - има опасност от полски пожари от падащи горящи отломки; - засяга находки от историческото наследство; - „запечатва" и „притиска" почвени слоеве и води до непредвидими последствия за водните пътища на подпочвените води; - отделят се токсични вещества както при ерозия на покритието на пилоните и перките, така и от охладителната течност на превключвателите в район, където се произвежда селскостопанска продукция; - „колективът от независими експерти предлага на Експертния екологичен съвет към РИОСВ-Варна да одобри осъществяването на инвестиционното предложение.", С КОЕТО НЕ СМЕ СЪГЛАСНИ.	На този етап от процедурата компетентен орган, който ще прецени дали ИП ще се реализира е РИОСВ-Варна, на база изготвения ДОВОС и направените анализи и заключения по така поставените въпроси от Фондация „Вигория“. По поставени аргументи, са дадени експертни отговори на съответните места в таблицата по горе.

Въз основа на изложените аргументи в посочените 6 точки, Фондация „Вигория“ не подкрепя осъществяването на ИП за изграждане на вятърен енергиен парк „Добротич Уинд“, състоящ се от 58 бр. ветрогенератори, с обща инсталирана мощност

Приложение № 1 - Картата на И. Бручев (отговор по КАЗУС 6: СЕИЗМИЧЕН РИСК)

ДЕКЛАРАЦИЯ (ЗАВЕРЕНО КОПИЕ), ПРИЕТА НА 23-ТО РЕДОВНО ЗАСЕДАНИЕ НА ОБЩНСКИ СЪВЕТ ВЪЛЧИ ДОЛ, ПРОВЕДЕНО НА 26.03.2025Г., ПРЕПРАТЕНА ПО КОМПЕТЕНТНОСТ С ПРИДРУЖИТЕЛНО ПИСМО С ВХ.№РД-9400-Г-59/15.05.2025 Г. С ПРИЛОЖЕНИЯ

Придружително писмо към декларацията от Галина Маринова Ангелова – общински съветник в община Вълчи дол гр. Вълчи дол, ул. „Ап. Стамболийски“ № 31

Уважаеми Дами и Господа,

В определения 3- дневен срок, от датата на проведеното обществено обсъждане на ДОВОС и ДОСВ, на инвестиционно предложение за „Изграждане на вятърен енергиен парк „Добротич Уинд“ състоящ се от петдесет и осем / 58 / бр. ветрогенератори, с обща инсталирана мощност до 464 MW, ведно с техническа инфраструктура - повишаващи подстанции и съоръжения за присъединяване и съхранение на електрическа енергия“ в землищата на селата Добротич, Михалич, Калоян, Изворник, Искър и Есеница, община Вълчи дол, област Варна, и селата Средно село и Момчилово, Община Ветрино, област Варна

Изпращам на Вашето внимание:

1.Декларация приета на 23-то редовно заседание на Общински съвет Вълчи дол проведено на 26.03.2025г.

2.Протокол от 23-то редовно заседание на Общински съвет Вълчи дол проведено на 26.03.2025г.

В писмото не са постъпили въпроси относно ДОВОС и ДОСВ, във връзка с проведеното обществено обсъждане.

В тази връзка Искането не касае Докладите и екипа експерти.

Настоявам за отговор от Възложителя, защо процедира настоящото инвестиционно предложение, след като е запознат, че засегнатата територия е неподходяща за изграждане на ветроенергиен парк и следва да бъде изключена от зони за приоритетно развитие на този тип ВИ, запознат е, че населението е категорично против изграждане на ветроенергиен парк и това, че директива (ЕС) 2023/2413 не е транспонирана изцяло, не е основание да не се прилага и да не се спазва.		
ПРОТОКОЛ № 23 / 26.03.2025 год. от проведено заседание на ОбС Вълчи дол		Видно от приложения Протокол № 23, точка 11 от дневния ред, Общинските съветници са гласували проекторешение за отлагане на поставения за разглеждане въпрос. В тази връзка, текстът на посочената декларация и фактът на нейното приемане, не може да се установят по безспорен начин доколкото волята на приемащия орган (Общинския съвет) е неясна - дали се касае за приема или за отлагане приемането на декларацията. С оглед на горното, Възложителят, не може да приеме с правна сигурност, че декларацията е била официално приета от Общинския съвет. Неяснотата относно действителната воля на колективния орган (приемане или отлагане) поставя под съмнение юридическата стойност на приложения документ. В случай че става въпрос за очевидна фактическа грешка в Протокола, същата подлежи на поправка по реда на чл. 62, ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс (АПК), с инициатива на самия орган, чиято воля е била документирана.
1 Внесено:	Галина Маринова-общински съветник в ОбС Вълчи дол	
Относно:	11. обсъждане и приемане на Декларация на Общински съвет -Вълчи дол във връзка с инвестиционни намерения касаещи изграждане на ВЕИ паркове основно върху обработваеми земеделски площи и мери	
Основание:	чл.21,ал.2, вр.чл.21,ал.1,т.11 от ЗМСМА	
ДЕКЛАРАЦИЯ		Относно проведеното обществено обсъждане и процедурата по ОВОС: Посочената декларация, дори и да се приеме, че е валидно изразена, не съдържа конкретизирани въпроси или възражения по същество спрямо съдържанието на Доклада за ОВОС, каквито се очаква да бъдат представени в рамките на общественото обсъждане съгласно чл. 97, ал. 6 на Закона за опазване на околната среда.
Във връзка с непълното и неточно транспониране на Директива (ЕС) 2023/2413 от 18.10.2023 г. в националното законодателство на Република България в частта, касаеща опазването на околната среда и биоразнообразието, както и участието на засегнатите общности при планиране, проектиране и изграждане на възобновяеми източници (ВИ), Общински съвет Вълчи дол изразява следната позиция: Обществените нагласи през последните години, всички изказани до момента мнения, експертни становища и проведени публични дебати сред местната общност, както и действията, от една страна и бездействието от друга страна, на законодателната и изпълнителната власти доведоха до необходимостта от реакция на местната власт, съобразно правомощията ѝ, визирани в ЗМСМА. Непрекъснато се извършват промени в законодателството, целящи да опростят и сведат до минимум изискванията и процедурите, свързани с реализация на инвестиционните предложения за изграждане на ветро и фотоволтаични паркове. Това, както и поставянето на цели, които в пъти надвишават нуждите на страната ни от добив на електроенергия от възобновяеми източници, показва наличие на обслужван частен интерес на предприемачи и апетити в усвояване на ресурсите, отпускани от ЕС, както и различни нелоялни и корупционни практики. Нетранспонирането на текстове от Директиви на ЕС, неточното или изкривено транспониране, е един от най-значимите показатели за нарушено действие на върховенството на правото, докато същевременно се въвеждат в действие различни законови и подзаконови нормативни документи в облага на малка прослойка заинтересовани лица, за сметка на живота, здравето, поминъка и бъдещето на десетки хиляди български граждани. Масово се допуска прокарване на проекти „на парче" с отделни процедури по ЗУТ (Закона за устройство на територията) и ЗООС (Закона за опазване на околната		
		Считаме, че декларацията не обвързва възложителя, нито компетентния орган (РИОСВ – Варна) при вземане на решение по процедурата по ОВОС. Що се касае за отправения към Възложителя въпрос от общинския съветник Галина Маринова:

среда), без частта „Присъединяване към електроенергийната система“, с което се цели омаловажаване на вредното въздействие върху околната среда и укриване на информация от засегнатите собственици на земеделски земи, граничещи с терените за утвърждаване на трасета, от една страна, а от друга - се разчита тази част от проектите изобщо да не преминават процедура по ОВОС.

В нарушение на чл. 15 г от Директива (ЕС) 2023/2413 от 18.10.2023 г., не се извършва публично оповестяване и запознаване на засегнатото население и местната власт с предвижданата мащабна трансформация на значителна част от територията на страната и приоритизирането ѝ за електропроизводство, вместо за основното ѝ предназначение - земеделски дейности и производства.

Не са приети подходящи мерки за насърчаване на участието на местните общности в проекти за енергия от възобновяеми източници, разписани в параграф 30 от Преамбюла на Директивата.

Налице е бездействие от страна на изпълнителната власт по отношение на наложителната актуализация на чл. 141 от Наредба № 14 от 15.06.2005 г., за техническите правила и нормативи за проектиране, изграждане и ползване на обектите и съоръженията за производство, преобразуване, пренос и разпределение на електрическа енергия - урегулиране на минималното отстояние на вятърните генератори от най-близката урбанизирана територия и разстоянието, което и към настоящия момент не е обвързано с размерите и мощността на генераторите; не са взети предвид научните изследвания за вредния за човешкото здраве инфразвук, излъчван постоянно, денонощно от ветрогенераторите. Това разстояние, според Наредба № 14, продължава да е минимум 500 м, а ветрогенераторите увеличиха размерите и мощността си в пъти спрямо тези от 2005 г.

Независимо от входираните през м. април 2024 г. искания за законодателно уреждане на отстоянията между урбанизираните територии и ветрогенераторите от промишлен тип, с приложени научни доклади с превод на български език, доказващи вредите върху човешкото здраве от излъчвания от ветрогенератори инфразвук, гласовете на засегнатото население не бяха чути и изпълнителната власт остана глуха и сляпа по отношение на възникващия сериозен риск за човешкото здраве. На практика, здравето на десетки хиляди български граждани е застрашено, след като вече са налице одобрени, с влезли в сила положителни решения по ОВОС, вятърни електроцентрали с местоположение на ветрогенераторите в непосредствена близост до населените места. Същевременно, законодателствата на редица европейски държави са уредили тези отстояния преди повече от 10 години (Дания - през 2011 г., Германия - през 2014 г.), още когато турбините бяха с обща височина под 150 мис единична мощност до 4 мегавата.

С параграф 25 от ПЗР на Наредбата за изменение и допълнение на Наредба № 36/ 2009 г. (обн. ДВ бр. 38 от 2011 г.) е отменена, от Министъра на здравеопазването,

Възложителят процедира инвестиционното предложение в съответствие с действащото национално законодателство, което към момента не класифицира засегнатата територия като изключена от възможност за изграждане на ВЕИ, нито съдържа забрана за такъв тип проекти.

Възложителят уважава и приема с внимание изразената обществена чувствителност и позициите на местната общност.

Следва обаче да се подчертае, че административната процедура, водена от компетентния орган (РИОСВ), се основава на обективна оценка на въздействието върху околната среда, извършена по предварително установени критерии и научно-обосновани данни.

Изразените резерви и несъгласие от страна на част от местната общност по отношение на реализацията на проекта са отчетени като част от процеса на обществено обсъждане и ще бъдат взети предвид при цялостното разглеждане на проекта, в рамките на действащите законови процедури и компетентности на съответните органи.

Наредба № 7 от 1992 г. за хигиенните изисквания за здравна защита на селищната среда, без да бъде заместена от аналог към настоящия момент.

Считаме, че непълното и неточно транспониране на чл. 15 б и 15 в на Директива (ЕС) 2023/ 2413, закъснението в процедурите по картографиране, както и липсата на план за зони за приоритетно развитие на енергия от слънцето вече нанася щети в огромни размери върху биоразнообразието, като води до загубата на значителни площи от храстови и тревни местообитания (зеделски земи с предназначение „ливади“, „пасища“, „мери“ или други постоянно затревени площи), замърсяване на почвите с хербициди, почвена ерозия и не на последно място загуба на местообитания на застрашени видове от флората и фауната.

Настоящата правна рамка не защитава земята като национално богатство.

Съгласно определения в §67 от ПЗР ЗЕВИ (Обн. - ДВ, бр. 86 от 2023 г., в сила от 13.10.2023 г.) е определен срок от 6 /шест/ месеца, в който, съгласно чл.5, ал.2 от ЗЕВИ, министърът на околната среда и водите съвместно с министъра на енергетиката, министъра на регионалното развитие и благоустройството, министъра на транспорта и съобщенията и министъра на земеделието и храните разработват План за определяне на приоритетни зони за развитие на обекти за производство на електрическа енергия от вятърна енергия. За пореден път е отнето правото на глас на населението при определяне на приоритетни зони за възобновяеми енергийни източници.

Предвид нееднократното и ясно изразено мнение на засегнатото население по отношение изграждане на вятърен парк на територията на Община Вълчи дол, Общински съвет Вълчи дол декларира несъгласието си Община Вълчи дол да бъде определена като територия, предназначена за зона за приоритетно развитие на ВЕИ съоръжения за добив на електроенергия от вятър и слънце.

Като общински съветници в Община Вълчи дол, считаме, че решения за приемане или промяна на подробни устройствени планове за изграждане на обекти за производство на енергия от възобновяеми източници върху земеделска земя, към настоящия момент ще бъдат в нарушение на чл. 21 ал. 2 от Конституцията на Република България, установяващ, че промяна на предназначението на земеделска земя се допуска по изключение, при доказана нужда, при условия и по ред, определени със закон. Нито Законът за опазване на земеделската земя, нито Законът за енергията от възобновяеми източници, нито Законът за устройство на територията съдържат разпоредби за промяна на предназначението на земеделска земя с цел изграждане на възобновяеми енергийни източници по начина и в изпълнение на предпоставките, установени в Конституцията.

Осъзнавайки отговорността от изпълнението на своите правомощия и определяйки като свой първостепенен приоритет защитата на обществен интерес и спазването на закона, Общински съвет Вълчи дол няма да приема решения с този предмет до актуализирането на Наредба № 14/ 2005 г. в частта, касаеща отстоянието

от ветрогенератор до урбанизираната част на населеното място, както и до привеждането на приложимите закони в съответствие с Конституцията на Република България и действащото законодателство на Европейския съюз относно насърчаване използването на енергия от възобновяеми източници. Общински съвет Вълчи дол заявява подкрепа в използването на енергия от възобновяеми източници, но с неотменна грижа за здравето на населението, околната среда и биоразнообразието. Приложеният Протокол, към Придружителното писмо и декларацията, не касае процедурата по реда за Наредбата за ОВОС, а в него са описани отделни Решения на Общински съвет.	
--	--

Относно въпроси постъпили, от граждани на общественото обсъждане на ДОВОС, проведено на 12 май 2025 в Зрителната зала на културен дом, гр. Вълчи Дол.

Таблица 2.1

<i>Красимира Петрова, земеделски производител:</i>	„Преди малко госпожата каза, че за пътищата не става въпрос в Доклада по ОВОС. Напротив, там твърдят че ще използват полските пътища за достъп до ветрогенераторите и подземни кабелни линии ще минават под полските пътища. Въпросът ми е, на територията на Община Вълчи дол има път, който е широк 2 метра. Значи ли това, че ще отнемете от нивите на хората, за да разширите пътя до необходимите ви 7 метра, които казвате, че ви трябват, във доклада.“	<u>адв. Петя Тихчева:</u> Разширяването на полските пътищата ще бъде временно и ограничено само в участъците, необходими за транспортиране на елементите на турбините. Терените ще бъдат възстановени след строителния етап, а въздействието върху местообитанията ще бъде минимално. Настилката от трошен камък е временна и ще бъде премахната след строителния етап, като терените ще бъдат възстановени. Само определени участъци от пътищата ще бъдат разширени, а не цялата дължина на трасето.
---	---	---

Красимира Петрова:	„Не е технически, вие ще отнемете отстрани, за да разширите пътищата до необходимите ви 7 метра. Няма такъв път полски в Община Вълчи дол. Ще отнемете от съседните имоти. На всички ще вземат от имотите. Имам още един въпрос – на стр. 401 от Доклада по ОВОС казвате, че са възможни максимални нива на шум от 110 децибела при източника, тоест до ветрогенератора шумът ще бъде 110 децибела. Въпросът ми е, как според вас аз като работодател мога да предпазя работниците си, които обработват земята около ветрогенераторите?“	адв. Петя Тихчева: За техническата част ще може да ви бъде отговорено писмено от инженер, за да бъде компетентно Разширяването на полските пътищата ще бъде временно и ограничено само в участъците, необходими за транспортиране на елементите на турбините. Терените ще бъдат възстановени след строителния етап, а въздействието върху местообитанията ще бъде минимално. Настилката от трошен камък е временна и ще бъде премахната след строителния етап, като терените ще бъдат възстановени. Само определени участъци от пътищата ще бъдат разширени, а не цялата дължина на трасето.
Красимира Петрова:	Какво значи писмено- на вас не ви стига ширина на пътя. Нямаме друг избор освен да отнемете от нивите на хората. Още 1 въпрос- на стр. 401 от ДОВОС казвате, че са възможни максимални нива на шум от 110 децибела при източника, т.е. до ветрогенератора шума ще бъде 110 децибела. Как според вас, аз като работодател мога да предпазя работниците си, които обработват земята около ветрогенераторите?“	Шумът в работна среда е дефиниран в нормативната уредба в България, както следва: Методи за контрол: БДС ISO 1999/2014 (БДС EN ISO 9612/2009);; Нормативни изисквания: Наредба № 6 (ДВ бр. 70/2005); Граничните стойности според чл. 3 от Наредба № 6 (ДВ бр. 70/2005) за минималните изисквания за осигуряване на здравето и безопасността на работещите при рискове, свързани с експозиция на шум се определят на основа показателя на експозиция за 8ч. работен ден (Lex,8h). Експозицията се определя и изчислява за основните фактори на шумово въздействащи по време на нормален работен ден за конкретното работно място. Отделно се нормира и средноседмичното ниво на експозиция на шум (отново отчитайки основните фактори на шумово въздействие). Отчитайки очакваното пространствено затихване на шума от един вятърен генератор и взимайки в предвид основният фактор на шумово въздействие върху конкретен работник (в случая трактор или друг вид източник с нива на въздействие върху работния процес многократно превишаващи влиянието от вятърните генератори), може да се направи извод, че вятърните генератори биха

		оказали минимално въздействие върху експозицията на шум.
--	--	---

Заключение относно постъпилите становища и жалби след общественото обсъждане по инвестиционното предложение, проведено на 12.05.2025 г. в гр. Вълчи дол

По отношение на въпросите постъпили с описаните по горе в таблична форма, жалби, възражения и становища, и въпроси при срещата на общественото обсъждане, в резултат на неговото провеждане в хода на процедурата по ОВОС, както и всичко което беше предявено по проекта на оценяваното инвестиционното предложение, вкл. как са представени двата доклада, от експертите, е видно че същите са изготвени нормативно, в изцяло в съответствие с Наредбата за ОВОС, Наредбата за ОС и ЗБР, както и всички други нормативни документи обвързани с характера и дейностите на инвестиционната инициатива.

В заключение считаме, че докладът за ОВОС (вкл. ДОСВ, като приложение към него) и приложенията към тях, за оценяваното инвестиционното предложение достатъчно обективно, задълбочено, експертно и аргументирано оценява очакваните въздействия от реализацията му върху околната среда, човешкото здраве, здравен риск и биологичното разнообразие, през отделните етапи на реализация на ИП (строителство, експлоатация и закриване и рекултивация).

Направени са, съответните анализи и заключения относно възможните въздействия, в двата доклада върху отделните видове птици предмет на опазване в най-близко разположените защитени зони част от екологичната мрежа Натура 2000, както и на другите целеви групи животински видове, отчетено е детайлно и възможното кумулативно въздействие от реализацията на инвестиционното предложение. В оценката на по отделните компоненти на ДОВОС, са използвани актуални данни и са извършвано съответното моделиране със специализиран софтуер (напр. по компоненти „Шум и физични фактори“ „Атмосферен въздух“), с цел определяне на реалната оценка на въздействията, от реализацията на ИП.

В тази насока можем да посочим, че в отговорите изготвени от нас по поставените въпроси и мотиви, постъпили по докладите и процедурата, като сме отговорили, конкретно и по същество, със съответните заключения, с цел да има яснота сред гражданите и съответните организации, относно изграждането на ВЕП и прозрачност относно инвестиционното предложение. В таблицата по-горе, е представена и информацията относно, поставените въпроси касаеща документацията по проекта (лицензи, доклади по мониторинг, и експертния колектив).

На базата на извършените анализи и оценки, като се вземе предвид характерът, местоположението и размерът на инвестиционното предложение, е заключено, че проектът в неговата цялост, ще има общо положителни последици за околната среда, свързани с производството на чиста енергия от ВЕИ и намаляване на въглеродните емисии, в съответствие с европейските изисквания към Република България.

В доклада са предвидени ефективни смекчаващи мерки и мерки за наблюдение и контрол, които минимизират въздействията върху отделните компоненти на околната среда, човешкото здраве и биологичното разнообразие, както и смекчаващи мерки включени в ДОСВ който е отделно приложение.

Въз основа на подробно изложените в становището ни мотиви, считаме, че не са налице постъпили или предложени други експертно обосновани алтернативни начини за осъществяване на инвестиционното предложение съгласно **чл. 17, ал. 7 от Наредбата за ОВОС**, които да се

различават от представената в доклада експертна оценка, поради което няма основания за допълване на доклада, (вкл. ДОСВ, като приложение към него).

Не се очакват значителни отрицателни въздействия върху околната среда и човешкото здраве, от реализацията на инвестиционното предложение, в така предложения му обхват и мащаб, при стриктно прилагане на предложените мерки за намаляване на въздействията и мерките за наблюдение и контрол.

С оглед на представените анализи и резултати от доклада по ОВОС считаме, че инвестиционното предложение следва да бъде одобрено в предложения обхват, като заявяваме, че всички предписани с доклада мерки за намаляване на въздействията, мониторинг и контрол ще бъдат стриктно изпълнени и приложени, в отделните етапи на осъществяването на инвестиционното предложение, като се спазват всички нормативни разпоредби свързани с неговата реализация и правилна експлоатация

22.05.2025 г.

С уважение:

/Севдалина Йончева – Изпълнителен директор/
„Добротич Уинд“ АД